

Rapport 2005-056

**Evaluering av
Patentstyret**

Evaluering av Patentstyret

Utarbeidet for
Nærings- og
handelsdepartementet

Innhold:

SAMMENDRAG OG KONKLUSJONER	1
1 INNLEDNING	7
1.1 Bakgrunn.....	7
1.2 Problemstilling.....	7
1.3 Rapportens oppbygning og metoder	8
1.4 Avgrensninger.....	10
2 INFRASTRUKTUREN FOR IMMATERIELLE RETTIGHETER.....	11
2.1 Definisjoner	11
2.2 Aktører	11
2.3 Mål og oppgaver	14
2.4 Organisering og arbeidsprosesser	15
2.5 Påvirkningsfaktorer.....	16
3 BESKRIVELSE OG VURDERING AV PATENTSTYRETS AKTIVITETER.....	17
3.1 Innledende om Patentstyret.....	17
3.1.1 Antall ansatte og ressurser	18
3.2 Effektivitet og kvalitet	18
3.2.1 Effektivitet	18
3.2.2 Kvalitet.....	19
3.3 Patent	22
3.3.1 Fremgangsmåter.....	22
3.3.2 Prosess	24
3.3.3 Effektivitet og kvalitet i den norske patentvirksomheten	26
3.4 Varemerker	33
3.4.1 Fremgangsmåter.....	33
3.4.2 Prosess	34
3.4.3 Effektivitet og kvalitet ved behandling av norske varemerker	36
3.5 Design	39
3.5.1 Prosess	40
3.5.2 Effektivitet og kvalitet i den norske designvirksomheten	41
3.6 Informasjonsvirksomheten i Patentstyret.....	44
3.6.1 Forundersøkelser.....	44
3.6.2 Kurs.....	47
3.6.3 Kommentarer om kurs- og annen informasjonsvirksomhet	48
3.7 Internett.....	49
3.7.1 www.patentstyret.no	49
3.7.2 Andre patentmyndigheters hjemmesider	53
4 SAMMENLIGNING MED ANDRE LAND	61
4.1 Valg av land	61
4.2 Det europeiske patentverket (EPO)	61
4.2.1 Om EPO.....	61
4.2.2 Arbeidsoppgaver og -prosesser.....	62
4.2.3 Tidsbruk, kostnader og kvalitet i EPO.....	66
4.2.4 Oppsummering.....	71
4.3 Patent- og Varemerkestyrelsen i Danmark (PVS)	72

4.3.1	Om Patent- og Varemerkestyrelsen	72
4.3.2	Arbeidsoppgaver og -prosesser	73
4.3.3	Tidsbruk, kostnader og kvalitet	74
4.4	Østerrikske Patentmyndigheter (ÖPA)	79
4.4.1	Om Österreichisches Patentamt	79
4.4.2	Arbeidsoppgaver og -prosesser	80
4.4.3	Tidsbruk, kostnader og kvalitet	82
4.5	Oppsummering av benchmarking	83
4.6	Tillegg: Nordisk benchmarking	83
VEDLEGG 1:	PCT-SYSTEMET	91
VEDLEGG 2:	EPO FLOWCHART	93

Sammendrag og konklusjoner

Resymé

Styret for det industrielle rettsvern (heretter kalt Patentstyret) behandler og avgjør søknader om patent, varemerker og designbeskyttelse i Norge for norske og utenlandske søkere. Patentsøknadsbehandlingen, som er den viktigste funksjonen, utføres relativt effektivt og hovedsakelig med god nok kvalitet. Behandlingen av søknader om varemerke- og designbeskyttelse preges imidlertid av for lang behandlingstid og store restanser, som medfører negativ kundeopplevd kvalitet. Informasjonsaktiviteten er forbedret og kundene er rimelig godt fornøyde med forundersøkelsesaktivitetene. Patentstyret har imidlertid en vesentlig utfordring i å effektivisere saksbehandlingen og avvikle restansene på varemerke- og design. Patentstyret fremstår som mindre effektivt enn de danske patentmyndighetene, spesielt på varemerkeområdet. Målt mot det europeiske patentverket (EPO) fremstår Patentstyret som både mer effektiv, langt raskere og med en tilstrekkelig høy kvalitet.

Bakgrunn

Utgangspunktet for denne evalueringen er at Nærings- og handelsdepartementet (NHD) løpende gjennomgår virkemidler, etater og institusjoner under departementets ansvarsområde med henblikk på å utforme næringspolitikken så effektiv som mulig.

Styret for det industrielle rettsvern (heretter kalt Patentstyret) sin primære oppgave er å behandle og avgjøre søknader om patent, varemerker og designbeskyttelse i Norge. I 2004 mottok Patentstyret 5.498 patentsøknader, 12.696 varemerkesøknader, 687 designsøknader, og utførte 1.789 såkalte forundersøkelser. Patentsøkerne er norske og utenlandske virksomheter og personer som har behov for å få beskyttet industrielle rettigheter. Utenlandske søkere er i klar overvekt. Patentstyret driver også informasjonsarbeid overfor norsk næringsliv for å øke bevisstheten om betydningen av å beskytte industrielle rettigheter.

Patentstyrets samlede inntekter var i 2004 på 159,8 mill. kr., som i all hovedsak kommer fra avgifter på patenter, varemerker og designsøknader, samt inntekter fra kurs og forundersøkelser. Kostnadene lå en del høyere enn inntektene, og Patentstyret hadde i 2004 et driftsresultat på minus vel 23 mill. kr. Driftsresultatet har de tre siste årene vært økende negativt. Tidligere har Patentstyret vist positive driftsresultater.

Patentstyret har de seneste årene innført et nytt elektronisk saksbehandlingsverktøy (SANT). SANT-prosjektet ble gjennomført med en forsinkelse på 2,5 år

og en kostnadsoverskridelse på 14 mill. kr. Problemer knyttet til anskaffelsen har bidratt til vesentlige forsinkelser og økte restanser i Patentstyrets saksbehandling.

NHD har ønsket å få evaluert effektiviteten og kvaliteten i Patentstyrets søknadsbehandling, informasjonsvirksomheten samt organisasjonens håndtering av innføringen av SANT-systemet. Evalueringen er utført av ECON Analyse as, med bistand fra PricewaterhouseCoopers, der sistnevnte har utført evalueringen av SANT-prosessen.

Problemstilling

Hovedproblemstillingene i evalueringen har vært å undersøke effektivitet og kvalitet knyttet til Patentstyrets to hovedområder, det vil si søknadsbehandling og informasjonsarbeid, samt en evaluering av prosessen rundt innføringen av SANT-verktøyet. Spesielt har vi evaluert:

- 1. **Søknadsbehandling:** Hvor høy er effektiviteten i søknadsbehandlingen i forhold til ressursbruken og hvor høy kvalitet leveres?*
- 2. **Informasjonsarbeid:** Hvilke resultater har Patentstyrets informasjonsarbeid hatt innenfor ulike områder?*
- 3. **SANT-prosessen:** Hvordan er SANT-prosessen blitt utført, og spesielt sett i lys av de problemer som har oppstått underveis?*

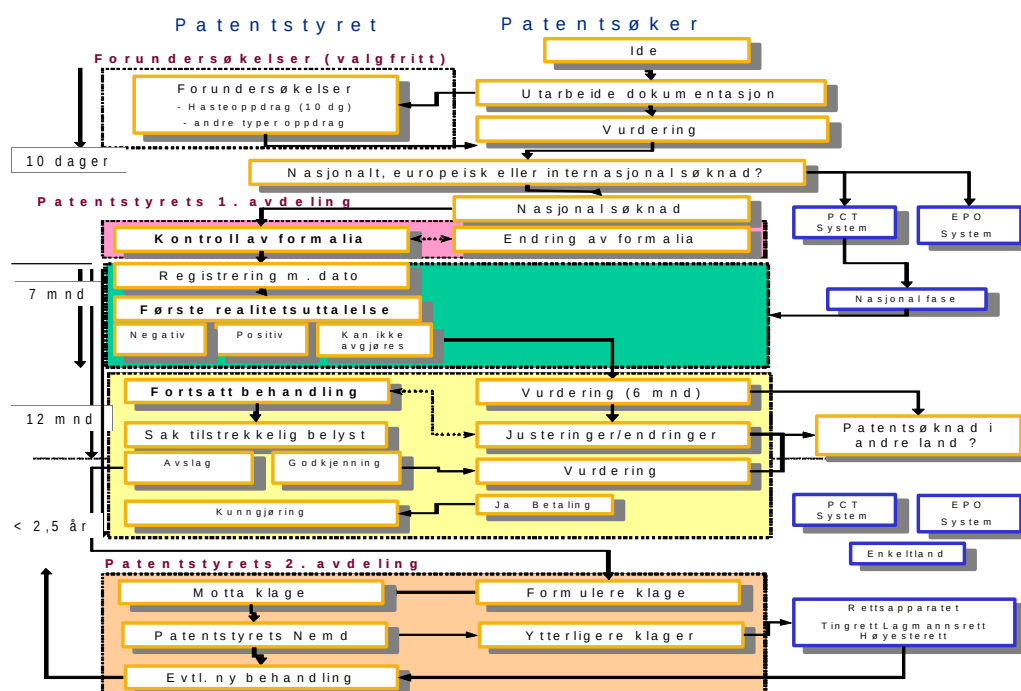
For delområdene har vi trukket inn relevante erfaringstall og kunnskap fra andre lands patentstyret.

Konklusjoner og tilrådinger

Komplekse prosesser

Det er viktig å understreke at prosessene rundt behandling av søknader på Patentstyrets ansvarsområder er komplekse, involverer flere typer kompetanse og inngår i omfattende internasjonale systemer for beskyttelse av industrielle rettigheter. Figur A illustrerer på en forenklet måte saksgangen i patentsøknader. Prosessene rundt behandling av varemerke- og designsøknader er også komplekse, men noe enklere.

Figur A Illustrasjon av søknadsprosessene rundt patenter

Patentsøknadsbehandlingen: Billig, og god nok

Patentstyrets behandling av patentsøknader, som er den viktigste og mest omfattende del av virksomheten, utføres til en relativt rimelig kostnad og med rimelig kvalitet. Virksomheten framstår som konkurransedyktig i forhold til andre organisasjoner, blant annet søknadsbehandling gjennom den Europeiske Patentorganisasjonen (EPO), til tross for at brukerne rapporterer noe ujevn kvalitet.

Varemerkesøknadsbehandlingen: Lang saksbehandlingstid gir lite tilfredshet

Varemerkesøknadsbehandlingen er preget av svært lang saksbehandlingstid, lengre enn Patentstyrets eget krav på 6 måneder, økende ressursbruk per sak, og lav kundeopplevd kvalitet som mye er forårsaket av den lange saksbehandlingstiden. Det framstår som helt nødvendig for Patentstyret å bygge ned restanselistene og å forbedre kundeservicen.

Designsøknadsbehandlingen: Høye kostnader og store restanser

I 2003 ble designsøknadsbehandlingen preget av problemer knyttet til innføringen av SANT-prosjektet og den nye Designloven, noe som ga en kraftig økning i ressursbruken per sak. Patentstyret har omfattende restanser som det er nødvendig å bygge ned.

Felles for patent, varemerke og design er at Patentstyret er at kundene (og da i første rekke patentfullmektiger) påpeker noen unøyaktigheter og slurv i saksbehandlingen. En kvalitetsøkning på dette området burde kunne oppnås og ville øke kundetilfredsheten i betydelig grad.

Forundersøkelsene: Bra på søk...

Brukerne er godt tilfredse med de forundersøkelsene som Patentstyret utfører på patentområdet, særlig synes de å være tilfredse med gode søketjenester. Det er en større andel som er misfornøyd med forundersøkelsene om varemerkespørsmål. Patentfullmektiger er en sentral kundegruppe som i mange tilfeller velger å kun bestille søketjenester, for så å gjøre vurderingen selv.

Informasjonsvirksomheten: Klar forbedring de senere årene

Kurs og informasjon er blitt forbedret de senere årene, særlig med hensyn til kundekontakt. Markedsføringen av Patentstyrets tjenester har økt betydelig i omfang. Denne volumøkningen krever ressurser.

Generelt anses Patentstyret å være langt mer kundeorientert/utadrettet i dag enn for noen år siden. Patentstyret er blitt mer synlige lokalt, men kan med fordel legge forholdene til rette for en enda bedre dialog med spesielt patentfullmektiger. Dette gjelder spesielt utenfor Oslo-regionen.

Internettløsning: Bra innhold og utforming, trenger videreutvikling av dynamikk

Hjemmesiden til Patentstyret gir en god og lettfattelig innføring for dem som vet lite om temaene fra før, og også for dem som ønsker generell informasjon om Patentstyrets virksomhet og tilbud. Sidene kan utbedres på punktene struktur og søkefunksjonalitet, samt i retning av mer selvbetjening. Det siste avhenger av SANT-utviklingen.

Patentstyret målt mot andre land

Våre funn blir bekreftet på flere områder når vi undersøker kvalitet og effektivitet i andre land (Danmark og Østerrike) og regioner (EPO/OHIM). Spesielt er det verd å merke seg at den danske patentorganisasjonen har lyktes i å oppnå en svært kort behandlingstid for varemerkesøknader. Målt mot EPO fremstår den danske og norske patentorganisasjonen som både mer effektiv, langt raskere og med en tilstrekkelig høy kvalitet. Når det gjelder informasjon via hjemmesider ligger Patentstyret langt fremme i internasjonal sammenheng. Vi finner den danske Patent- og Varemerkestyrelsens resultatmåling forbilledlig, og oppfordrer Patentstyret til å videreutvikle egne resultatmål etter samme mal. En mer omfattende resultatmåling og offentliggjøring er til stede i EPO, men totalt fraværende i den østerrikske patentorganisasjonen.

SANT-prosessen: Manglende forståelse av egne behov bidro til forsinkelser og kostnadsoverskridelser

Det har vært omfattende problemer knyttet til SANT-prosjektet. Problemene kan tilskrives flere forhold, og skyldes i hovedsak tekniske problemer fra leverandørens side. I et separat vedlegg til denne rapporten, utarbeidet av Price-waterhouseCoopers (PwC), er organisasjonens håndtering av SANT-prosessen evaluert.

I rapporten fra PwC pekes det på en serie hendelser i prosjektgjennomføringen som kan ha vært medvirkende årsak til forsinkelsene og kostnadsoverskridelsene. For det første hadde ikke Patentstyret tilstrekkelig forståelse av sine fremtidige

detaljerte behov i systemdesignfasen. Dette bidro til ulike forventninger og forståelser mellom Patentstyret og leverandøren om hva leveransene skulle inneholde. Patentstyret ble riktignok bekymret for kvaliteten i leveransene, men hadde ikke sikret seg tilstrekkelig kontraktsmessig dekning til å foreta ytterligere kvalitetskontroller underveis. PwC peker også på at Patentstyret ikke har vært proaktive nok i avvikshåndteringen og risikostyringen.

Totalt sett ble det en forsinkelse grunnet tekniske svakheter i leveransene på 2,5 år. Denne forsinkelsen var direkte årsak til kostnadssprekken i prosjektet på 14 millioner kroner. En vesentlig del var direkte eksterne kostnader til økt bruk av konsulenter. Problemene knyttet til SANT har hatt negativ innvirkning på Patentstyrets drift og produksjon, spesielt i 2003 og 2004. Situasjonen og forhold i 2005 er ikke behandlet i denne sammenheng.

Inntekter og kostnader

Patentstyrets inntekter fra patentsøknadsbehandlingen og avgifter knyttet til patenter kryssubsidierer de øvrige aktivitetene som Patentstyret utfører. Ingen av de øvrige funksjonene ga i 2004 inntekter som dekket kostnadene knyttet til aktivitetene. Underdekningen i 2004 var relativt størst på designområdet, kurs og foredrag, samt forundersøkelser.

SMB-fokus

Patentstyret skal ha et fokus mot små og mellomstore bedrifter (SMB). SMB er tydelig prioritert på informasjonssiden, og forundersøkelsesvirksomheten er SMB-rettet. Det er imidlertid ikke grunnlag for å si noe om denne prioriteringen av SMB bidrar til økt søknadsinngang fra målgruppen.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Utgangspunktet for denne evalueringen er at Nærings- og handelsdepartementet (NHD) løpende gjennomgår virkemidler, etater og institusjoner under departementets ansvarsområde med henblikk på å utforme næringspolitikken så effektiv som mulig.

Patentstyrets primære oppgave er å behandle og avgjøre søknader om patent, varemerker og designbeskyttelse i Norge. I 2004 mottok Patentstyret 5.498 patent-søknader, 12.696 varemerkesøknader, 687 designsøknader, og utførte 1.789 såkalte forundersøkelser. Patentsøkerne er norske og utenlandske virksomheter og personer som har behov for å få beskyttet industrielle rettigheter. Utenlandske søkere er i klar overvekt. Patentstyret driver også informasjonsarbeid overfor norsk næringsliv for å øke bevisstheten om betydningen av å beskytte industrielle rettigheter.

Patentstyrets samlede inntekter var i 2004 på 159,8 mill kr., som i all hovedsak kommer fra avgifter på patenter, varemerker og designsøknader, samt inntekter fra kurs og forundersøkelser. Kostnadene lå en del høyere enn inntektene, og Patentstyret hadde i 2004 et forhold mellom inntekter og utgifter på minus vel 23 mill kr. I de fem foregående årene, fra 1999 til 2003, var dette forholdet henholdsvis 6, 11, 6, -1 og -4 mill kr.

Patentstyret har de seneste årene innført et nytt elektronisk saksbehandlings-verktøy (SANT). SANT-prosjektet ble gjennomført med en forsinkelse på 2,5 år og en kostnadsoverskridelse på 14 mill. kr. Problemer knyttet til anskaffelsen har bidratt til vesentlige forsinkelser og økte restanser innen deler av Patentstyrets saksområder.

1.2 Problemstilling

NHD gjennomfører evalueringer av virkemidler, etater og institusjoner tilknyttet departementet med henblikk på å utforme næringspolitikken så effektiv som mulig. Hovedproblemstillinger i evalueringen er å undersøke effektivitet og kvalitet knyttet til Patentstyrets to hovedområder, samt en evaluering av SANT-verktøyet. Sentrale problemstillinger knyttet til de tre områdene er:

1. **Søknadsbehandling:** Hvor høy er effektiviteten i søknadsbehandlingen i forhold til ressursbruken og hvor høy kvalitet leveres?

2. **Informasjonsarbeid:** Hvilke resultater har Patentstyrets informasjonsarbeid hatt innenfor ulike områder?
3. **SANT-prosessen:** Hvordan er SANT-prosessen blitt utført, og spesielt sett i lys av de problemer som har oppstått underveis?

For delområdene 1 og 2 ønsker NHD at det også trekkes inn relevante erfarings-tall/kunnskap fra andre lands patentstyret.

1.3 Rapportens oppbygning og metoder

Rapporten omfatter to hoveddeler. I del 1 gjennomfører vi en evaluering av Patentstyret, både isolert sett og målt mot andre patent-, varemerke- og design-myndigheter (i det følgende kalt patentmyndigheter). Del 2 omfatter en evaluering av prosessen rundt innføringen av IT-verktøyet SANT herunder utvikling og implementering. Sistnevnte evaluering er gjennomført med PwC som underleverandør.

Del 1: Evaluering av Patentstyret

- Generelt om infrastrukturen for rettigheter
- Om patenter, design og varemerker
- Om Patentstyret
- Om Patentstyret målt mot andre myndigheter.

Del 2: Evaluering av SANT

- Denne delen av evalueringen rapporteres i et eget dokument vedlagt denne hovedrapporten.

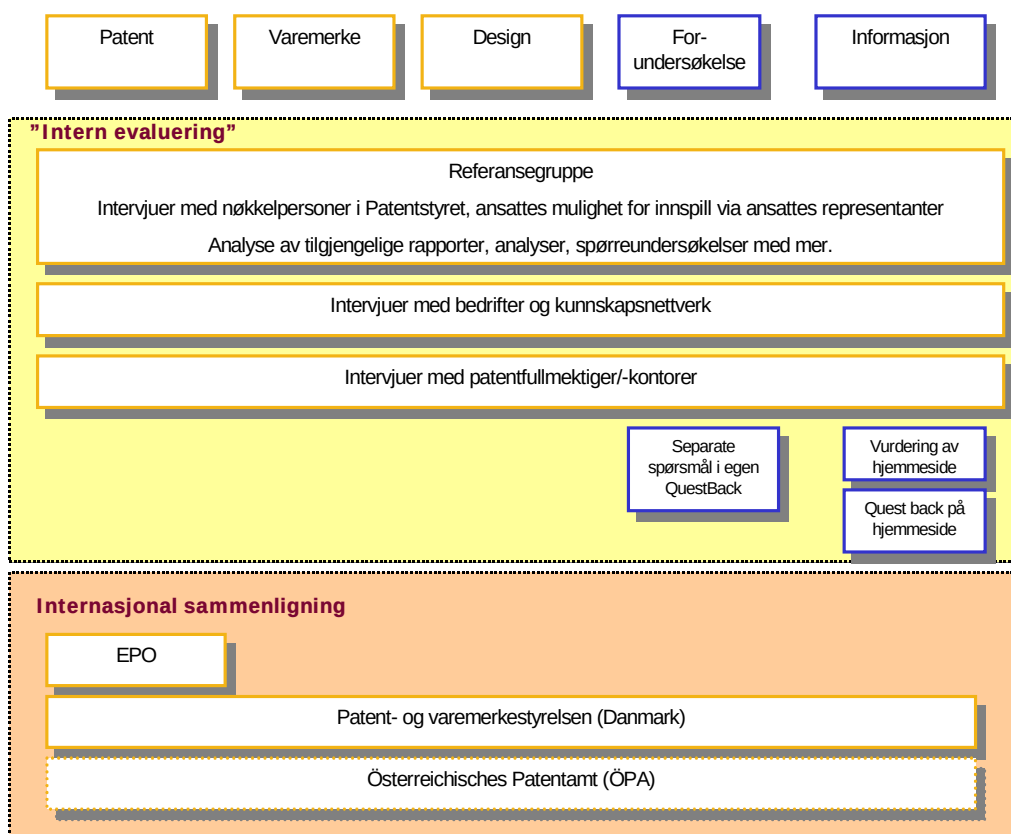
Evalueringen har som oppgave å undersøke kvaliteten og effektiviteten knyttet til Patentstyrets ulike tjenester. Tjenestene spenner fra relativt standardisert søknadsbehandling og til for eksempel informasjonsvirksomhet som kursing eller internettsider. For at evalueringen skal dekke flest mulig aspekter ved alle de ulike tjenestetypene har vi i prosjektet benyttet en rekke metoder og informasjonskilder. Figuren på neste side viser sentrale elementer i undersøkelsesopplegget for evalueringen.

En sentral informasjonskilde har vært Patentstyrets egne analyseverktøy, deriblant egne kostnadsanalyser, egne kundebehovsundersøkelser og annet statistisk materiale. I tillegg har det også blitt gjennomført intervjuer med sentrale personer i Patentstyret. De ansatte i Patentstyret er blitt oppfordret om å komme med eventuelle synspunkter via linjen eller sine tillitsvalgte. Videre har Patentstyret vært deltager i den oppnevnte referansegruppen (se neste side).

Patentstyrets kundegrupper er blitt tatt hensyn til på forskjellig vis. Ved siden av deltagelse i referansegruppen så ble det i løpet av prosjektet gjennomført telefoniske og personlige intervjuer med flesteparten av de mest sentrale patentfullmektigene i Norge. Videre er representanter for kunnskapsparker og etablerer-nettverk blitt intervjuet.

Patentstyret gjennomfører kundebehovsanalyser i egen regi, blant annet en kartlegging av kundenes tilfredshet med kurs og forundersøkelser. ECON har i prosjektet fått anledning til å bruke disse eksisterende informasjonskildene, samt å utvide disse slik at de har dekket evalueringens behov. For kursenes vedkommende, er det en meget stor andel av kursdeltagerne som svarer på undersøkelsen. Undersøkelsen må således sies å være representativ for de som har deltatt på kurs i regi av Patentstyret. Undersøkelsen fanger naturlig nok ikke opp de som av ulike grunner velger ikke å delta på kurs, og resultatene må leses i lys av dette. Både undersøkelsen blant kunder som har kjøpt forundersøkelse og undersøkelsen blant brukere av Patentstyrets nettside har relativt få respondenter. Disse undersøkelsene er ikke representative for det totale antall kunder eller brukere, og kan blant annet bli farget av at respondenter med spesiell interesse for å påpeke et forbedringspotensial har svart.

Figur 1.1 Undersøkelsesopplegg

Referansegruppen har hatt to møter i løpet av prosjektperioden, og har gitt verdifulle innspill. Medlemmer av referansegruppen har vært Svein Hofseth – Norsk Hydro, Anna E. Nordbø – NHO, Jette Robsahm – Onsagers AS, Lars-Erik Solvang – Innovasjon Norge, Geir S. Kuvås – HSH, Pål Rongved – Birkeland Innovasjon, Tove Berg – Patentstyret, og Øyvind Bjørkman – NHD. NHD tok initiativ til opprettelsen av og etablerte referansegruppen.

I den internasjonale sammenligningen ble ECON bedt om å innhente sammenlignende tall fra tre andre land. Sverige, Danmark og Østerrike ble på et tidlig tidspunkt plukket ut som mulige interessante referanser. I løpet av prosjektet ble

Sverige, etter initiativ fra referansegruppen, byttet ut med European Patent Office (EPO).

ECON vil benytte anledningen til å takke referansegruppen og andre for mange gode innspill, og også fremheve den velvillige innstilling og hjelpsomhet som vi er blitt møtt med hos Patentstyret.

1.4 Avgrensninger

Formålet med evalueringen er å gi en vurdering av kvalitet og effektivitet i de oppgaver som Patentstyret gjennomfører innenfor de ulike områdene av immaterielle rettigheter. Evalueringen er tilbakeskuende i den forstand at ECON ikke har fått i oppdrag å gi anbefalinger knyttet til den fremtidige utviklingen. I tidsrommet hvor evalueringen er blitt gjennomført er blant annet spørsmålet om Norges mulige medlemskap i EPO dukket opp som et sentralt tema. Et EPO-medlemskap vil få relativt store konsekvenser for Patentstyret. Denne type problemstillinger har som nevnt ikke vært gjenstand for evalueringen, men i løpet av prosessen ble EPO tatt med som et referansecase.

2 Infrastrukturen for immaterielle rettigheter

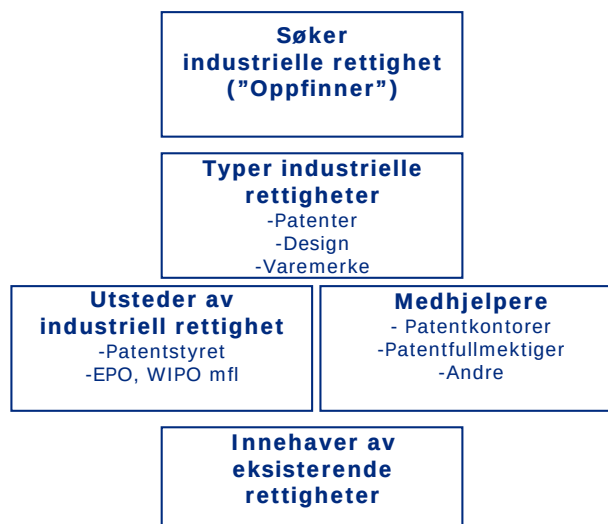
2.1 Definisjoner

Beskyttelse av oppfinnelser, varemerker og design tilhører et rettsområde som kalles for immaterialrett. På engelsk kalles området Intellectual Property Rights (IPR). Immaterialretten kan igjen deles opp i de to kategoriene opphavsrett og industrielt rettsvern. Sistnevnte område er gjenstand for Patentstyrets virksomhetsområde og omfatter områdene patent-, varemerke- og designrett. På engelsk kalles området Intellectual Property Rights (IPR). Patenter er knyttet til tekniske oppfinnelser. Varemerker er bokstaver, ord eller grafisk fremstilte figurer, som skal fungere som kjennetegn for varer eller tjenester. Design er formen på et produkt eller deler av et produkt.

2.2 Aktører

Innenfor Patentstyrets virksomhetsområde skiller man mellom ulike aktører og typer industrielle rettigheter som samlet sett utgjør det som kan kalles infrastrukturen for immaterielle rettigheter. Enkelt skissert omfatter infrastrukturen de aktører og rettigheter som er vist i Figur 2.1 nedenfor.

Figur 2.1 Roller i en patentsøknadsbehandling

Søkeren ("oppfinneren") er her den som søker beskyttelse for det som potensielt kan bli en industriell rettighet. Videre er det aktører som undersøker og eventuelt utsteder industrielle rettigheter (myndigheter). I enkelte tilfeller henter søkeren hjelp fra eksterne medhjelpere. I Norge er dette patentkontorer eller patentfullmektiger. Flere av de større virksomhetene, f.eks. Norsk Hydro, har egen ekspertise.

For det første er det viktig å skille mellom ulike typer aktører som søker beskyttelse for sine rettigheter, oppfinnelser, ideer med mer. Eierne av potensielt beskyttelsesverdige rettigheter kan skilles langs følgende dimensjoner:

- *Nasjonalitet:* Norske søkere eller internasjonale søkere
- *Størrelse:* Fra store internasjonale konsern til enkeltmannsforetak eller privatpersoner
- *Type virksomhet:* Privatpersoner, FoU-institusjoner, SMB-bedrifter og internasjonale konsern
- *Kompetanse:* Fra aktører med høy egenkompetanse innenfor fagfeltet immaterielle rettigheter til privatpersoner med stort behov for kompetanse

Det kan videre skilles mellom ulike områder som det søkes beskyttelse for. En vanlig inndeling er i områdene:

- *Rettsområde:* Vi skiller her mellom immaterielle rettigheter knyttet til henholdsvis patenter, varemerker og design.
- *Søknadssystem:* Et patent, varemerke og design kan dekke et ulikt antall land. Et nasjonalt patent gjelder for et bestemt land og utstedes av den nasjonale myndighet (Patentstyret i Norge). Et europeisk patent er et såkalt regionalt patent og omfatter de fleste europeiske land (unntakene er blant annet Norge og en del land på Balkan). Gjennom en internasjonal søknad eller registrering kan man oppnå en mer effektiv rettighetsbehandling på global basis.

En patentmyndighet har som oppgave å bearbeide en søknad om beskyttelse av industrielle rettigheter fra en søker. Denne søkeren er isolert sett patentmyndighetens kunde. Samtidig skal patentmyndigheter også ivareta interessene for de rettigheter som allerede er utstedt.

I Norge er det Patentstyret som har enerett på å utstede nasjonale patenter, varemerker og rettigheter knyttet til design. EPO (European Patent Office) i München utsteder det europeiske patentet som kan omfatte til sammen 28 land. Videre kan det via World Intellectual Property Organization (WIPO) i Genève utstede oppnå patent i en rekke land (126) som er medlem av det såkalte Patent Cooperation Treaty (PCT)-systemet, etter nasjonal behandling ved det enkelte lands patentmyndighet.

Medhjelpere i patentsystemet er i Norge i første rekke patentkontorer og -fullmektiger. Disse bistår patentsøkere. Hjelpen omfatter blant annet bistand til å utarbeide søknadspapirer og sikre at underlagsmaterialet er fullstendig. Det er i dag ingen autorisasjon knyttet til å opptre som patentfullmektig i Norge. Andre medhjelpere er kunnskapsparter, oppfinnerverveidere, inkubatorer med mer.

Blant de sentrale patentkontorene i Norge finner vi (sortert etter driftsinntekter 2003 eller 2004):

- Zacco Norway (Oslo) 89 mill.
- Bryn Aarflot (Oslo, Trondheim, Ålesund, Stavanger, Bergen) 73 mill.
- Onsagers (Oslo, Bergen, Tromsø) 51 mill.
- Håmsø Patentkontor (Sandnes) (driftsinntekter ikke tilgjengelig)
- Tandbergs Patentkontor AS (Oslo) 43 mill.
- Oslo Patentkontor (Oslo) 28 mill.
- Bergen Patentkontor (Bergen) 27 mill.
- Protector AS (Oslo) 20 mill.
- Curo (Kjeller, Trondheim, Ålesund) 14 mill.
- Actio Lassen (Bergen) 9 mill.

De fleste patentkontorene har bidratt med verdifulle innspill.

Patentfullmektigene bistår norske søkere med patent-, varemerke- og design-søknader. Kontorene fungerer også som medhjelpere for utenlandske aktører som ønsker å få et norsk patent. Patentfullmektigene er en viktig interessentgruppe for Patentstyret.

Variasjonsbredde og særskilte forhold

Variasjonsbredden innenfor området immaterielle rettigheter er svært stort, noe som også i stor grad påvirker tjenesteproduksjonen. Det er for eksempel potensielt stor forskjell på å behandle og følge opp en søknad med muligens mangelfull dokumentasjon fra en enkeltperson og på å motta en søknad fra et industrikonsern med egne patentspesialister. Det er også stor forskjell i arbeidsmengde når det gjelder å motta og behandle en nasjonal søknad målt mot å behandle en internasjonal søknad. Disse forholdene kommer vi tilbake til senere i rapporten.

Etter vår vurdering er det spesielt tre grunnleggende forhold ved infrastrukturen for immaterielle rettigheter som er verd å merke seg:

- *Ulike rettigheter og systemer:* De ulike rettighetstypene patent, designbeskyttelse og varemerke skiller seg fra hverandre på flere områder. Rettighetene er omfattet av ulike internasjonale konvensjoner og prosedyrene ved søknadene er også ulike. European Patent Organization (EPO – se nedenfor) omfatter eksempelvis kun patenter og ikke design og varemerke.
- *EPO:* Norge har så langt valgt å stå utenfor den europeiske patentorganisasjon (EPO). Det europeiske patent som EPO utsteder gjelder mao ikke for Norge, og for å få beskyttelse i Norge er det dermed påkrevd med et særskilt norsk patent. Dette patentet er det Patentstyret i Norge har monopol på å utstede.
- *Valgmuligheter/konkurranseforhold:* Selv om Patentstyret i Norge har monopol på å utstede rettigheter knyttet til Norge, så har en søker flere valgmuligheter. En som søker for eksempel et patent kan søke et nasjonalt patent i Norge via Patentstyret (førstegangssøknad). Godkjennes patentet innen en viss frist kan søker gå videre med søknader til andre land, EPO, WIPO eller

andre. Velger søker å gå til EPO først, vil dette åpne opp for patent i alle de europeiske land som er medlemmer i EPO.

- Videre kan en søker også innlevere en patentsøknad til PCT-systemet, enten ved å levere søknaden direkte til WIPO i Genève eller via patentmyndighetene i hjemlandet (som da har funksjon av å være en såkalt Receiving Office IRO). Gjennom PCT-systemet kan man få patent i ett eller flere land, deriblant også Norge. De søknader som Patentstyret får via WIPOs ulike PCT-myndigheter kalles også internasjonale søknader i statistikken, og innebærer en behandling av søknaden i Patentstyret før patent kan oppnås. Lignende ordninger finnes også for varemerker og design. For informasjonsvirksomheten til patentstyret eksisterer det også konkurrerende tilbud, blant annet tilbyr patentfullmektiger kurs og fullstendige eller delvise forundersøkellesprosesser.

2.3 Mål og oppgaver

Felles for de nasjonale (og også internasjonale) patentmyndigheter vi har undersøkt (og også andre) er at den nasjonale myndigheten har en todelt oppgave:

1. Juridisk/administrativ behandling av søknader om immaterielle rettigheter (**forvaltningsoppgaven**)
2. Bidra til næringsutvikling og innovasjon (**pådriverrollen**).

For det første skal patentmyndigheten tilstrebe en mest mulig effektiv tjenesteproduksjon knyttet til ett eller flere rettighetsområder, og tjenestene skal være av høy kvalitet. Videre skal patentmyndighetene (og da spesielt de nasjonale) oppfylle målsetninger knyttet til å bidra til økt innovasjon i de enkelte land. Vektleggingen mellom de to målsetningene er forskjellig i ulike land (hvilket også forklarer at patentmyndighetene i noen tilfeller er underlagt justis- og i andre tilfeller næringsdepartementene). Videre kan det registreres en vektforskyvning, og hvor man blir mer opptatt av de nasjonale patentmyndighetene og deres betydning for å øke innovasjonsevnen i et land. Vektforskyvningen blir spesielt tydelig i de land som deltar i en internasjonal arbeidsdeling knyttet til søknadsprosessene.

Til en viss grad kan målsetninger knyttet til selve søknadsprosessen og rollen når det gjelder å bidra til å øke næringslivets innovasjonsevne holdes atskilt, for eksempel ved at forundersøkelser legges til informasjonsvirksomheten og ikke til søknadsområdet.

Mellom de to målsetningene er det mulige målkonflikter. Spesielt mindre ressurssterke søkere av immaterielle rettigheter er ofte mer ressurskrevende for patentmyndighetene å håndtere enn forespørsler fra mer profesjonelle søkere. En overvekt av denne type søkere vil redusere effektiviteten i selve søknadsprosessen, men vil kunne bidra til økt innovasjon i et land.

Målsetningene innenfor søknadsbehandling er ofte knyttet til at patentmyndighetene som helhet skal arbeide kostnadsdekkende. Videre blir patentmyndighetene ofte målt mht. om de fastlagte tidsfrister for søknadsbehandling overholdes. Disse måltallene er i de fleste tilfeller de sentrale parametere som også rapporteres videre til myndighetene.

Innenfor området informasjon og forundersøkelser finner man et mer sammensatt spekter av måleparametere. Innenfor informasjonsvirksomhet opererer man med blant annet antall kurs, antall deltagere, kursavgifter og spennvidde i kurstilbudet. Forundersøkelser rapporteres ofte i form av antall undersøkelser gjennomført pr år og overholdelse av tidsfrister. Innenfor alle områdene i patentmyndighetene er det blitt mer og mer vanlig å gjennomføre kundeundersøkelser. Patentstyret gjennomfører eksempelvis jevnlig kundetilfredshetsmålinger når det gjelder kurs og forundersøkelser.

2.4 Organisering og arbeidsprosesser

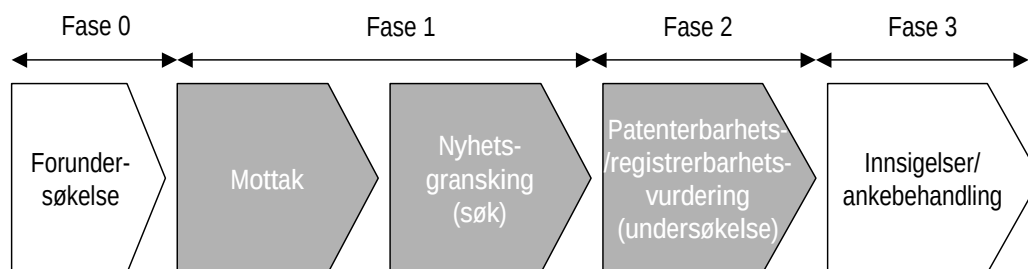
De fleste nasjonale og internasjonale patentmyndigheter er organisert etter a) type rettigheter og b) arbeidsprosessen. Ofte brukes en matriseorganisasjon blant de patentmyndigheter som tilbyr flere rettigheter.

Således omfatter det norske Patentstyret alle typer rettigheter og alle trinn i arbeidsprosessen. Det europeiske patentverket EPO omfatter kun arbeidsprosesser knyttet til området patenter. Andre nasjonale patentkontorer som for eksempel i Nederland omfatter kun rettighetsområdet patent, mens man for design og varemerke har opprettet et samarbeid innenfor Benelux-området. De nordiske patentmyndighetene har i den seneste tiden utredet mulighetene for et tettere samarbeid/sammenslåing mellom de enkelte patentmyndighetene på patent-området, men uten at det foreløpig er trukket noen endelige konklusjoner.

Arbeidsprosessene kan deles opp i følgende faser (se Figur 2.2), og er i grove trekk felles for både patenter, varemerke og design. Kjerneprosessen (markert med grått i figuren) omfatter mottak av søknad, søk i ulike registre og databaser ("nyhetsgransking") og en vurdering knyttet til om rettighetene lar seg beskytte ("patenterbarhetsvurdering"/"registrerbarhetsvurdering"). EPO har definert disse prosessene som fase 1 og fase 2. Flere patentmyndigheter – deriblant Patentstyret – tilbyr forundersøkelser. Her gjøres det eksempelvis en første sjekk av om rettighetene til en oppfinnelse, et merke eller en design lar seg beskytte. Videre kan søker ha innsigelser på Patentstyrets vurdering, noe som utløser fase 3 i arbeidsprosessen.

Kjerneprosessene mottak, nyhetsgransking og patenterbarhet/registrerbarhetsvurdering er i utgangspunktet standardprosesser og er dermed i stor grad sammenlignbare på tvers av ulike patentmyndigheter. Forundersøkelser, og spesielt ankebehandling og innsigelser, har derimot en mer ulik sammensetning og gjør sammenligning mer komplisert.

Figur 2.2 Standard arbeidsprosesser i patentsøknadsbehandling¹

Ved en sammenligning av effektiviteten og kvaliteten i søknadsprosesser og informasjonsarbeid på tvers av nasjonale grenser har vi tatt utgangspunkt i de prosesser som i størst mulig grad er sentrale i søknadsbehandlingen. Sentrale vil her si at størsteparten av kostnadene kan allokere til området og at en høy kvalitet er spesielt viktig for patent-, varemerke- og designsøker. Her peker arbeidsprosessene knyttet til nyhetsgranskning og patenterbarhetsvurdering seg spesielt ut.

2.5 Påvirkningsfaktorer

Aktiviteten i en nasjonal patentmyndighet påvirkes av en rekke interne og eksterne faktorer. Innenfor immaterialrettsområdet har det skjedd og skjer det stadig betydningsfulle endringer som har både positive og negative virkninger for patentmyndighetene. Betrakter man en bestemt nasjonale patentmyndighet, kan det trekkes fram en rekke interne og eksterne forhold som kan forklare positive og negative forhold. I forbindelse med Patentstyret er problemene knyttet innføringen av IT-verktøyet SANT en særskilt viktig faktor, og som er gjenstand for en separat evaluering. For andre lands myndigheter har medlemskapet i EPO vært en viktig milepæl, men også det norske Patentstyret er gjennom andre internasjonale avtaler utsatt for ekstern påvirkning.

Immaterialrettsområdet blir av flere beskrevet som svært konjunkturfølsomt, og endringer i konjunktorene vises nokså umiddelbart igjen i statistikken for leverte søknader om beskyttelse. Spesielt gjelder dette for området varemerker. Patentstyrene kan ikke påvirke konjunktorene og er dermed i stor grad prisgitt denne type endringer. En viss innflytelse har imidlertid patentmyndighetene gjennom det informasjonsarbeid som disse er ansvarlige for. Gjennom å spre kunnskap om industrielle rettigheter, kan det forventes en økning i kursdeltagelse og salg av forundersøkelser, og på lengre sikt i antall søknader, og dermed økt aktivitet.

EPO-spørsmålet har antagelig hatt betydning for Patentstyrets strategiske situasjon. Både for eier og virksomhet er det utfordrende å leve med en situasjon der et så avgjørende spørsmål ikke avklares endelig.

¹ EPO skiller mellom følgende prosedyrer og seksjoner, Fase 1: Mottak (Receiving Section) og Søk (Search Division), Fase 2: Undersøkelse (Examining Division) med avgjørelse, Evtl. Fase 3: Innsigelser (Opposition Division) med involvering av Juridisk avdeling (Legal Division) og Ankebehandling (Board of Appeal).

3 Beskrivelse og vurdering av Patentstyrets aktiviteter

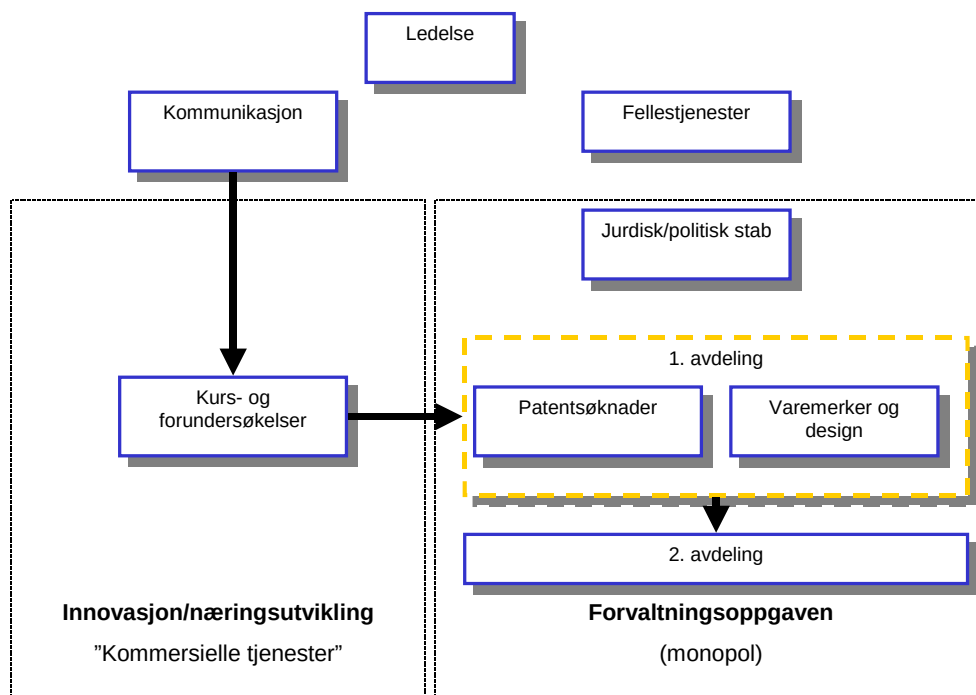
3.1 Innledende om Patentstyret

Patentstyret er et statlig forvaltningsorgan under Nærings- og handelsdepartementet. Ansvar for lovgivningen om patent, varemerke og design, samt de internasjonale avtalene på området ligger i Justisdepartementet. Patentstyret skal være "et nasjonalt kompetansesenter for industrielt rettsvern". Hovedoppgavene til Patentstyret er knyttet til behandling av søknader om registreringer av patenter, og registrering av varemerker og design. I tillegg holder Patentstyret kurs og foredrag om betydningen av industrielle rettigheter. Videre utarbeider Patentstyret på oppdrag forundersøkelser.

Figur 3.1 gir et bilde av dagens organisering av Patentstyret, samt hovedflyten i arbeidet. (De blå markerte boksene viser de ulike avdelingene). En søknad behandles og registreres i Patentstyrets 1. instans. I forkant av søknadsbehandlingen kan Patentstyret på oppdrag fra kunden også ha gjennomført en forundersøkelse. Videre kan søker ha gått på kurs eller blitt informert om betydningen av industrielle rettigheter ved hjelp av Patentstyrets kommunikasjonsvirksomhet. Avgjørelsen i 1. avdeling kan påklages og havner da i 2. avdeling, eventuelt også i rettsapparatet.

Som Figur 3.1 viser, har Patentstyret både forvaltningsoppgaver og oppgaver knyttet til mer generell næringsutvikling eller innovasjon. Forvaltningsoppgaven har et stort innslag av juridisk fagkompetanse, noe som også forklarer hvorfor patentmyndigheter i noen land er lagt inn under Justisdepartementet.

Figur 3.1 Organisering/områder i Patentstyret

Hovedmålgruppen for både den mer næringsutviklingsorienterte og den utelukkende forvaltningsorienterte delen av Patentstyret er næringslivet, og da spesielt det norske. Som vi senere skal se er den danske patentmyndigheten enda tydeligere enn Patentstyret på dette i og med at mange av målsetningene for virksomheten kun er rettet mot danske kunder.

Patentstyret har eneretten (monopol) på å behandle og utstede rettigheter i Norge for områdene patent, varemerke og design. Andre tjenester som kurs- og forundersøkelser, kan også andre konkurrere om å tilby.

3.1.1 Antall ansatte og ressurser

Antall ansatte i Patentstyret har økt gradvis de seneste årene til dagens nivå på 270 ansatte. Patentstyrets virksomhet finansieres ved hjelp av avgifter som innkreves for patenter, varemerker og design. I tillegg har Patentstyret inntekter fra den kommersielle delen av virksomheten, blant annet kurs og forundersøkelser.

3.2 Effektivitet og kvalitet

3.2.1 Effektivitet

Ressursbruk per gjennomført saksbehandlingsprosess for søknader, er et sentralt mål for effektiviteten i søknadsprosesser. Måling av ressursbruken reiser to sentrale problemstillinger:

- Hvordan allokeres de indirekte kostnadene til ulike søknadsprosesser?
- I hvilken utstrekning kan det differensieres mellom ulike typer søknader med tilhørende kostnader?

Patentstyret har innført et intern-regnskapssystem, som skal sikre at alle direkte og indirekte kostnader blir henført til Patentstyrets ulike produkter. Systemet skiller mellom ulike søknadsprosesser.

Lønnskostnadene dominerer i Patentstyrets kostnadsbilde. For vurderinger av ressursbruken er det derfor svært hensiktsmessig at virksomheten har innført timeregistrering på et relativt detaljert aktivitetsnivå. For å ta patentvirksomheten som eksempel, skiller timeregistreringen på forskjellige trinn i prosessen (mottak, første realitetsuttalelse, fortsatt behandling osv) og på forskjellige typer saker (med og uten prioritet). Mange statlige virksomheter fører ikke timer på denne måten, og er derfor overlatt til mer skjematiske metoder for å henføre ressursbruk til aktiviteter.

Patentstyret kan, med utgangspunkt i denne registreringen, henføre timeforbruket på forskjellige sakstyper til det antall saker, og slik finne et uttrykk for gjennomsnittlig timeforbruk.

I neste nivå, fordeler Patentstyret kostnadene for administrasjon og ledelse av de relevante avdelingene til sakstypene. For patentsaker innebærer det ledelse og administrasjon i patentavdelingen, samt deler av tilsvarende for støtteseksjonen. For design- og varemerkesaker gjøres det samme. For kurs og forundersøkelser følges også tilsvarende metode for beregning av kostnadene.

I tredje nivå fordeles samtlige resterende kostnader til sakstypene etter ulike nøkler. Husleie fordeles etter kvadratmeter, personal etter lønnskostnader osv.

Denne ovenfra og ned metoden innebærer at Patentstyret har sikkerhet for at samtlige kostnader blir fordelt til produktene. Slik sett får virksomheten et bilde av gjennomsnittlig saksbehandlingskostnad i en periode. Det må imidlertid understrekes at dette ikke gir noe inntrykk av marginalkostnadene, og dermed heller ikke noe grunnlag for beslutninger om hva det vil koste å gjøre prioriteringer mellom ulike saksområder.

3.2.2 Kvalitet

I dette avsnittet drøfter vi først kvalitetsbegrepet i patentvirksomheten. Med utgangspunkt i denne beskrivelsen, kan vi gjøre tilsvarende drøftinger for de øvrige områdene.

Kvalitet i patentvirksomheten

Patentstyret og andre nasjonale patentmyndigheter vektlegger relativt like kvalitetskriterier når søknadsprosessen patent skal vurderes. Kvalitetskriteriene er:

- Tidsbruk per gjennomført søknadsprosess
- Kvalitet knyttet til hver avgjørelse.

I utgangspunktet ønsker en patentsøker å få en første realitetsuttalelse på sin søknad så raskt som mulig. En kort tidsfrist for besvarelsen støtter imidlertid på det problem at det tar en viss tid før all nødvendig informasjon om nye patenter som er innvilget når ut og dermed blir tilgjengelig i søke- og vurderingsfasen.

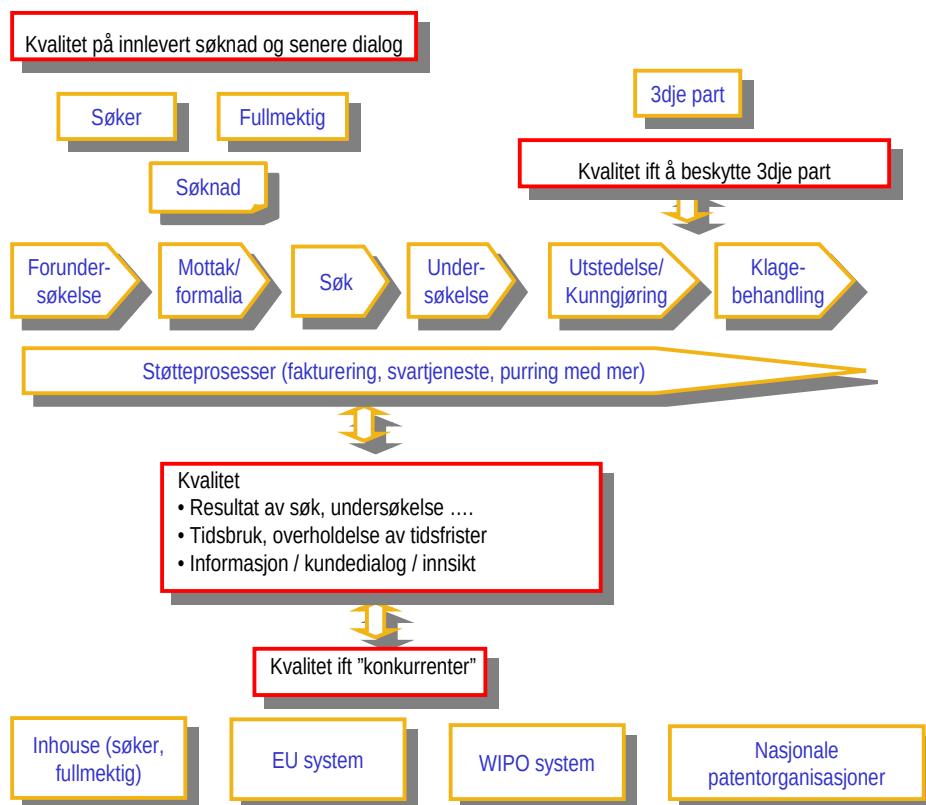
Kvalitet i patentsammenheng omfatter ulike dimensjoner. For det første er *kvaliteten på innlevert søknad* styrende for Patentstyrets prosesser. En søknad av lav kvalitet (med mangler) vil avstedkomme merarbeid for Patentstyrets arbeidsprosess mottak/formalia og også kunne påvirke kvaliteten.

De nasjonale patentmyndigheter har imidlertid i alle land også en oppdragende funksjon vis a vis spesielt SMB-segmentet. Å bruke tid på mangelfulle søknader er derfor å anse som en del av Patentstyrets virksomhet, men som kan virke kostnadsdrivende.

Kvaliteten i de enkelte arbeidstrinnene i Patentstyrets første og andre avdeling er illustrert i figuren nedenfor, og til hver prosess kan defineres ulike kvalitetskriterier.

Et viktig element i vurderingen av kvalitet i patentsammenheng er *kvalitet i forhold til å beskytte 3dje part*. Nasjonale og internasjonale patentmyndigheter har ønsket å bli mer kundeorienterte. Å være kundeorientert og imøtekomende kan lede til at man ønsker å komme søker i møte ved å være mindre streng i vurderingen av en patentsøknad eller et varemerke. Denne form for økt "kvalitet" vil imidlertid gå på bekostning av patentmyndighetenes oppgave om å beskytte tredjeparts rettigheter. Selv om et patent utstedes, så kan likevel 3dje part senere bestribe rettigheten. For en søker som på denne måten går videre med en patentsøknad kan derfor denne form for kvalitet bli kostbar. EPO har av denne grunn definert upartiskhet som et sentralt element i kvalitetsstrategien.

Figur 3.2 Kvalitetsbegrepet i forbindelse med patentsøknader

Kvaliteten på Patentstyrets kjerneprosesser kan også måles opp mot konkurrentene. Som tidligere nevnt har Patentstyret i Norge monopol på å utstede nasjonale patenter, men enkelte delprosesser kan like fullt også utføres av andre. Eksempelvis benytter flere patentfullmektiger i Norge seg av Patentstyrets søketilbud ifm. forundersøkelser, men velger likevel å gjøre selve vurderingen i forundersøkelsen selv.²

Et viktig kvalitetskriterium som Patentstyret har definert, er at vurderingen skal være harmonisert med EPO. Patentstyret har gjennomført undersøkelser av hvordan viktige kunder oppfatter EPO-harmoniseringen.

Patentstyrets 2. avdeling befatter seg hovedsakelig med klager fra avslåtte patentsøknader. Omfang av klager kan imidlertid ikke uten videre brukes som en indikator på lav kvalitet i det arbeid Patentstyret gjør. Ofte vil innehaveren av en patentsøknad som står svakt, ha forretningsmessig interesse av å opprettholde søknaden lengst mulig og derved holde konkurrentene på avstand.

Kvalitet i varemerkevirkksomheten

Kvaliteten i varemerkevirkksomheten kan illustreres ved en lignende figur som for patentvirkksomheten. Vurderingene og søkevirkksomheten er imidlertid mindre omfattende. Patentstyret vurderer først om varemerket kan registreres for det området det søkes for. Varemerket må ikke være beskrivende for en gruppe produkter eller lignende, f.eks. får man ikke registrert varemerket "Brød" for et brødprodukt (såkalt absolutt hinder). Man kan imidlertid få registrert "Brød" f.eks. sko. Dersom søknaden passerer dette hinderet, er den neste vurderingen å vurdere om varemerket det søkes om er likt eller kan forveksles med et allerede registrert varemerke (såkalt relativt hinder).

Også på varemerkeområdet er tidsbruk et vesentlig kriterium. Lanseringen av et nytt produkt eller en ny tjeneste vil ofte ikke kunne skje før rettsvernet er sikret.

Videre er høy kvalitet i vurderingene fra Patentstyrets side naturligvis betydningsfullt. Et registrert varemerke er, på samme måte som de øvrige rettighetene, bare en presumpsjon for en rett, dvs. at dersom et varemerke er registrert, og det senere viser seg at en annen virksomhet tidligere har registrert et varemerke som er likeartet, kan den siste registreringen bli ugyldigkjent ved dom.

Kvalitet i designvirkksomheten

Også for designområdet kan kvaliteten belyses gjennom figuren som vises for patentområdet. Den viktigste vurderingen i denne prosessen er om det det søkes om kan ha krav på beskyttelse.

Selv om det ikke gjennomføres en gransking under en ordinær søknadsprosess for design, må Patentstyret likevel opprettholde kompetanse også på å vurdere ulike design i forhold til hverandre. For det første kan kunden bestille slik gransking som et ledd i søknadsbehandlingen. For det andre kan kunde eller tredjepart når som helst i designets levetid kreve en såkalt administrativ overprøving, som innebærer slik vurdering.

² Forundersøkelser er ikke en del av myndighetsrollen, men en tjeneste levert på kommersielle vilkår.

På lik linje med de øvrige prosessene, er overholdelse av tidsfrister vesentlig også for designsøknadene.

3.3 Patent

3.3.1 Fremgangsmåter

Det eksisterer flere måter for å oppnå patent i et bestemt land. Ut fra en patentsøkers perspektiv kan man skille mellom tre ulike fremgangsmåter.

- *Nasjonal fremgangsmåte/søknad:* Patentsøker leverer inn sin patentsøknad til den nasjonale patentmyndighet. Patent innvilges eventuelt for dette landet, men søker har mulighet for med utgangspunkt i den nasjonale søknaden, å innlevere tilsvarende søknader om patent i andre land.
- *Europeisk (eller regional) fremgangsmåte/søknad:* Patentsøker leverer inn patentsøknad til EPO og får eventuelt tildelt et europeisk patent som kan få gyldighet i utpekte medlemsland som er tilsluttet organisasjonen.
- *Internasjonal fremgangsmåte/søknad:* Patentsøker leverer inn patentsøknaden til gjennom PCT-systemet. I PCT-systemet er det pr i dag 13 nasjonale patentmyndigheter som er godkjent som internasjonale PCT-myndigheter til å gjennomføre nyhetsgransking ("søk") og forberedende patenterbarhetsundersøkelser. I Norden er Sverige og Finland godkjente PCT-myndigheter. PCT-systemet har som viktig hensikt å forenkle prosessen knyttet til innlevering av patentsøknad på samme oppfinnelse i flere land. Et alternativ er også at patentsøker på egen hånd søker patent direkte hos flere av de enkelte nasjonale patentkontorer (mao. flere nasjonale fremgangsmåter).

Da Norge verken er medlem av den europeiske patentorganisasjonen eller har status til å gjennomføre nyhetsgransking ("søk") og foreløpig patenterbarhetsvurdering i PCT-systemet, faller en del prosesser hos det norske Patentstyret bort, målt mot for eksempel aktiviteten til patentmyndighetene i Danmark, Sverige og Østerrike.

Dette betyr imidlertid ikke at norske patentsøkere ikke kan velge EPO-systemet for å søke patent i Europa (utenom Norge).

Tabell 3.1 viser hvilke prosesser de nasjonale patentmyndigheter i utvalgte land er involvert i.

Tabell 3.1 Antall patentsøknader 2004

	Norge	Danmark	EPO	Østerrike
NASJONAL SØKNAD				
Nasjonal søknad	Mottak, nyhetsgransking (søk) og behandling (monopol)			
• Innenlandsk søker	1000	1000	3400	2.190
• Utenlandsk søker	700	100	400	266
EUROPEISK SØKNAD				
Europeisk søknad	-	Mottak	Mottak	Mottak 113.181
INTERNASJONAL SØKNAD				
PCT søknad	Mottak (Recieving) (eller søker sender direkte til WIPO)			
Internasjonal fase	-	-	Nyhetsgransking (Search)	Nyhetsgransking (Search)
	-	-	Patenterbarhetsvurdering (examination)	Patenterbarhetsvurdering (examination)
PCT søknad	Mottak, søk, undersøkelse, godkjenning/avslag			
Nasjonal Fase	3.500	25	25	324

Som tabellen viser, er det ved vurdering av Patentstyrets søknadsprosesser ifm. patenter i første rekke to prosesser som i en internasjonal kontekst lar seg sammenligne med andre lands patentmyndigheter. Dette er søknadsprosessen knyttet til en nasjonal søknad og den nasjonale søknadsfasen ifm en PCT-søknad (markert med grått i tabellen). I tillegg har Norge til felles med andre land selve mottaksprosessen ("Recieving office") av en PCT-søknad (internasjonal fase), men denne er relativt kortfattet og omfatter kun videreforsendelse (i Norges tilfelle) til den svenske patentmyndigheten (PRV) eller EPO. For en beskrivelse av PCT-systemet, se vedlegg 1.

Tabell 3.1 viser også at det norske Patentstyret har svært mange PCT-søknader til behandling målt mot de andre patentmyndigheter vi i prosjektet skal sammenligne med. Også antall nasjonale søknader fra utenlandske aktører er langt høyere for Patentstyrets vedkommende. Hovedårsaken er at Norge ikke er medlem av den europeiske patentorganisasjonen (EPO). Utenlandske søkere som vil ha patent i for eksempel Danmark velger ofte å søke om et europeisk patent, mens de for patentbeskyttelse i Norge må velge en nasjonal søknad hos Patentstyret (eventuelt sende inn en søknad via PCT-systemet). Patentstyret mottar også langt flere PCT-søknader i den nasjonale fasen enn andre europeiske land, som nevnt fordi Norge ikke er tilsluttet EPO. I andre land er det ofte EPO som er mottaker av patent-søknaden.

Som vi senere kommer tilbake til, er den nasjonale søknadsprosessen mer tidkrevende enn den nasjonale fasen i en PCT-søknad.

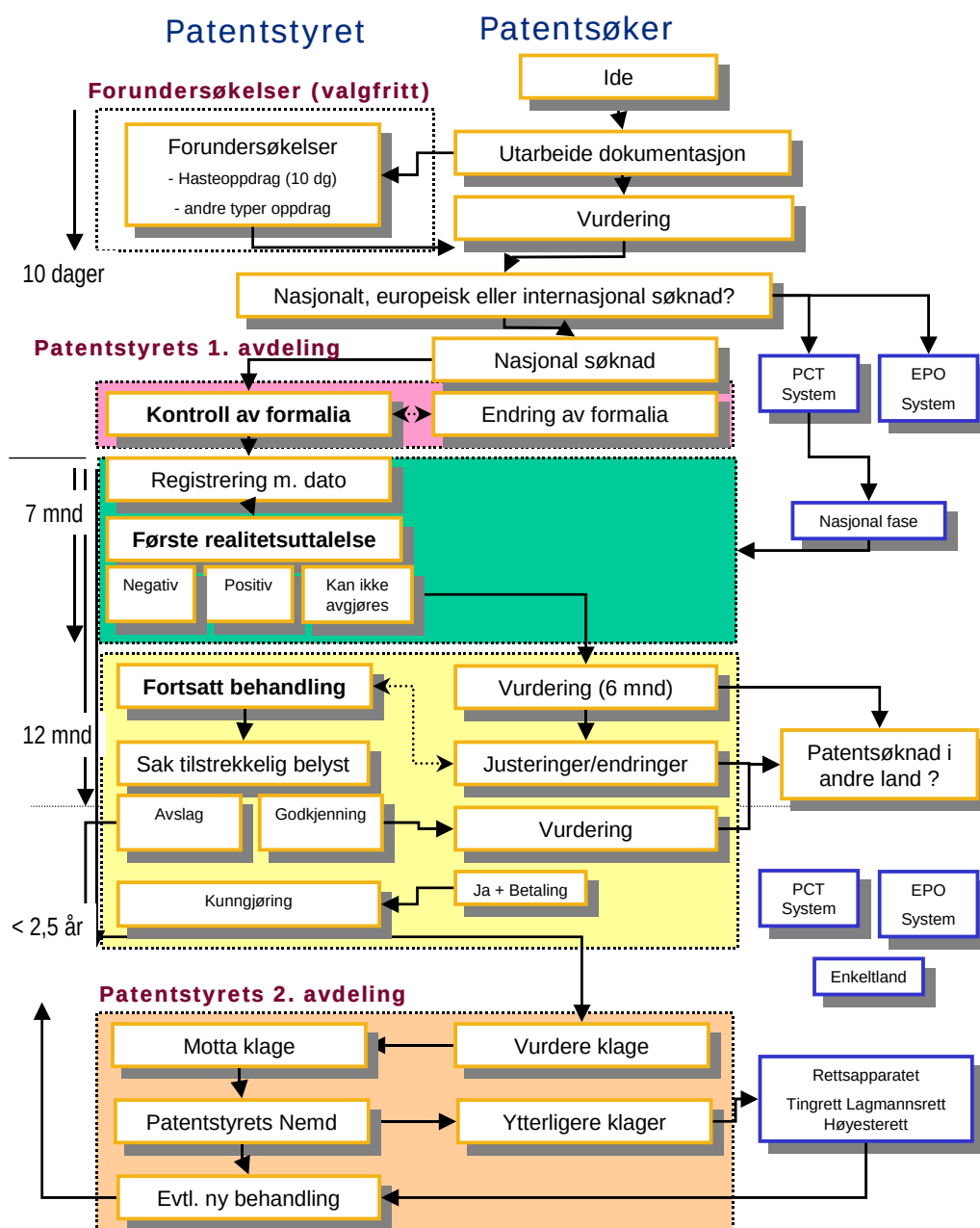
3.3.2 Prosess

Søknadsprosessen knyttet til patenter er vist i figuren nedenfor. Som nevnt tidligere har en patentsøker tre valgmuligheter (nasjonal, europeisk eller internasjonal søknad). Da Norge ikke er medlem av det europeiske patentsamarbeidet EPO er Patentstyret i Norge kun involvert i den nasjonale og internasjonale prosessen.

Patentstyrets 1. avdeling utgjør selve kjerneprosessen i en patentsøknadsprosess. Her mottar Patentstyret en patentsøknad, registrerer denne, foretar en *nyhetsgransking* ("er dette noe nytt") og vurderer hvorvidt oppfinnelsen skiller seg vesentlig fra kjente produkter og fremgangsmåter/prosesser - (oppfinnelseshøyde) ("er det tilstrekkelig forskjellig fra andre patenter"). Målet er at patentsøker skal få oversendt en første realitetsuttalelse innen 7 måneder etter at søknaden ble registrert innlevert. Søkeren kan så innen 12 måneder etter innlevering (og ikke innvilgelse!) bestemme om det skal søkes patent i andre land. Internasjonale patenter levert inn gjennom PCT-systemet og hvor Norge er pekt ut, vil i sin tur utløse en egen søknadsbehandling hos Patentstyret.

Patentstyrets 1. avdeling utfører også en formaliabehandling av innkomne søknader, og det kan være ofte være til utstrakt kommunikasjon med patentsøker vedrørende nødvendige forbedringer.

Figur 3.3 *Prosess for patentsøknad*³

Patentstyrets 2. avdeling eller Patentstyrets klagenemnd er ansvarlig for å behandle klager knyttet til avslag fattet i 1. avdeling. Godtar ikke patentsøker den avgjørelse som 2. avdeling fatter, vil avgjørelsen kunne klages inn for rettsapparatet. Saken kan bringes helt opp til Høyesterett.

Forundersøkelser knyttet til en ide er ofte – men langt ifra alltid – et første naturlig skritt i prosessen mot en patentsøknad. Forundersøkelser i regi av Patentstyret skjer med de samme saksbehandlere som senere i prosessen, men forundersøkelsene er formelt tilordnet Patentstyrets informasjonsvirksomhet.

³ Prosessen er noe forenklet fremstilt. I tillegg kommer blant annet også prosesser knyttet til fakturering av gebyrer med mer.

Foreligger det en forundersøkelse, kan det gi mindre arbeid for Patentstyrets 1. avdeling.

3.3.3 Effektivitet og kvalitet i den norske patentvirksomheten

I dette avsnittet vurderes effektiviteten og kvaliteten i den norske patentvirksomheten ut fra hvordan sentrale elementer som tidsbruk og kostnader har utviklet seg over tid, samt hvordan viktige brukermiljøer opplever Patentstyrets virksomhet på patentområdet. Senere i rapporten ses disse forholdene i sammenheng med hva utenlandske virksomheter presterer.

Tidsbruk

For å studere ressursbruken i behandling av patentsøknader, er tidsbruken som medgår til utarbeidelse av første realitetsuttalelse en sentral størrelse. I dette begrepet inngår ressursbruken fra søknaden er klargjort for behandling, og frem til uttalelsen er sendt søker. Det betyr at det kan ha vært noe dialog mellom søker og Patentstyret for å bringe formalia i orden på forhånd. Det vil også være brevutveksling etter at førsteuttalelsen er avgitt. I uttalelsen får søkeren Patentstyrets vurdering av om det vedkommende oppfinnelse søknaden omfatter kan gis patent, og en vurdering av de mothold som er funnet.

Tabell 3.2 *Tidsbruk til saksbehandling av førsteuttalelse for nasjonale førstegangssøknader, etter avklaring av formalia, timer*

	2001	2002	2003	2004
Tidsbruk til førsteuttalelse	17	19,4	20,5	22,8

Tabell 3.2 viser at det har vært en viss økning i tidsbruken til førsteuttalelser i perioden vi ser på. Denne økningen bør ikke regnes som urovekkende, på det nivået den er nå. Tidsbruken må ses i sammenheng med det som skjer senere i prosessen, i Patentstyrets begrepsbruk betegnet som "fortsatt behandling". I dette begrepet ligger behandling av søkerens eventuelle anførsler i forhold til Patentstyrets førsteuttalelse. Det er langt fra unormalt, og ligger til en viss grad i skjønnsutøvelsens natur, at søker og Patentstyret kan ha divergerende synspunkter på vurderingen av patenterbarheten. Patentstyret har imidlertid vært opptatt av at jo bedre kvaliteten på førsteuttalelsen er, jo mindre er sannsynligheten for at omfanget av fortsatt behandling blir stort. Patentstyret har fulgt dette opp ved å registrere ressursbruken til fortsatt behandling, i kategoriene "fortsatt behandling 1 og 2" og "fortsatt behandling 3 og senere". Sifrene henspiller på antall brevutvekslinger med søker.

Patentstyret ser at en bedring av kvaliteten i førsteuttalelsen vil kunne bedre kundenes opplevde kvalitet, samtidig som tidsbruken til fortsatt behandling reduseres. Det kan lede til noe økt ressursbruk pr sak, mot en reduksjon av tilsvarende ressursbruk senere i prosessen.

Tabell 3.3 Tidsbruk til saksbehandling etter førsteuttalelse, timer

	2002	2003	2004
Fortsatt behandling 1 og 2	9 886	11 869	10 098
Fortsatt behandling 3 og senere	1 431	1 732	1 265

Tabell 3.3 viser utviklingen i ressursbruk til fortsatt behandling. Ut fra denne oversikten er det ikke mulig å spore en trend i retning av reduksjon til disse aktivitetene. Det er imidlertid en tydelig reduksjon fra 2003 til 2004. Dersom Patentstyrets oppmerksomhet mot dette fortsetter, er det mulig at ressursbruken på dette området kan opprettholde den positive utviklingen.

Kostnader per sak

Patentstyret fører et internregnskap, der kostnadene i virksomheten fordeles i flere nivåer. Nivå 1 er den direkte timebruken på en sakstype. I nivå 2 fordeles den relevante avdelingens lønnskostnader til ledelse og administrasjon på sakene, mens det i nivå 3 også tilkommer overhead for hele etaten.

Tabell 3.4 Kostnader pr. sak for saksbehandling av patenter for ulike sakstyper NOK

	2004	2003	2002	2001
Kostnader pr. sak, inkl etatsoverhead				
Patent gjennomsnitt	15 531	13 440	15 501	15 031
Patent uten prioritet	I/T	19 862	21 451	23 011
Patent med prioritet	I/T	11 783	13 619	12 287
Kostnader pr. sak, inkl avdelingsoverhead				
Patent gjennomsnitt	8 972	7 932	8 492	8 202
Patent uten prioritet	I/T	11 803	12 415	13 090
Patent med prioritet	I/T	6 489	7 244	6 521

Tabell 3.4 viser kostnadene for en full saksbehandlingsprosess, fra mottak til endelig avgjørelse. Tidsbruken til første realitetsuttalelse er helt dominerende i saksbehandlingsprosessen. I perioden har nøklene for fordeling av kostnader blitt noe endret, slik at tallene ikke er direkte sammenlignbare. Det kan også forklare at kostnadene pr sak ikke helt følger utviklingen i timebruk pr sak. En viktigere forklaring er nok at kostnad pr sak regnes ut ved at timekostnader og overhead deles på antall avvikende saker pr år. Dersom det ett år er stort forbruk av ressurser på andre aktiviteter (f eks opplæring og startproblemer i SANT), kan det medføre lavere avvirkning. Lavere avvirkning medfører at det blir færre saker å dele ledelse, IT, husleie og andre overheadkostnader på. Overhead-elementet er betydelig i Patentstyret (jf. forskjellen på kostnader inkl avdelingsoverhead og kostnader inkl etatsoverhead i Tabell 3.4).

Tabell 3.5 *Avvirkning av patentsøknader*

	<i>1. halvår</i>	<i>Hele året</i>	<i>Indeks</i>
1997	2 823	5 971	100
1998	2 420	4 450	74,5
1999	2 117	4 970	83,2
2000	2 702	5 543	92,8
2001	2 643	5 174	87,1
2002	2 757	5 596	93,7
2003	3 373	6 842	114,6
2004	3 033	6 250	104,7

Sammenholder vi Tabell 3.5 med Tabell 3.4 ser vi at kostnadene pr sak stiger fra 2001 til 2002 til tross for at avvirkningen øker. For 2002 til 2003 og for 2003 til 2004 er sammenhengene mer som forventet.

Overholdelse av frister

Flere av Patentstyrets viktigste brukere er opptatt av virksomhetens evne til å avgi første realitetsuttalelse innen 7 måneder. Dette er viktig, ettersom denne uttalelsen er kundenes grunnlag for å vurdere om de skal gå videre med å søke patent i andre land. Prioritet fra søknadsdatoen i Norge opprettholdes kun hvis søknaden til andre land mottas innen 12 måneder fra den norske søkedatoen. NHD har i tildelingsbrevet fastsatt 7 mnd som et krav for når disse uttalelsene skal være avgitt.

Tabell 3.6 *Andel av førsteuttalelser i saker uten prioritet avgitt innen 7 og 8 mnd. Prosent*

	2002	2003	2004
Andel av førsteuttalelser avgitt innen 7 mnd	74	75	60
Andel av førsteuttalelser avgitt innen 8 mnd	89	95	82

Tabell 3.6 viser at Patentstyret har hatt utfordringer knyttet til å nå målet om å avgi førsteuttalelser innen fristen på 7 måneder. Fra 2002 til 2003 ser vi en positiv tendens når det gjelder evnen til å avgi uttalelser innen 8 måneder. For kundene gjelder ”jo før jo bedre”, jf. 12 månedersfristen. For 2004 kommer et klart tilbakefall, knyttet til SANT-innføringen.

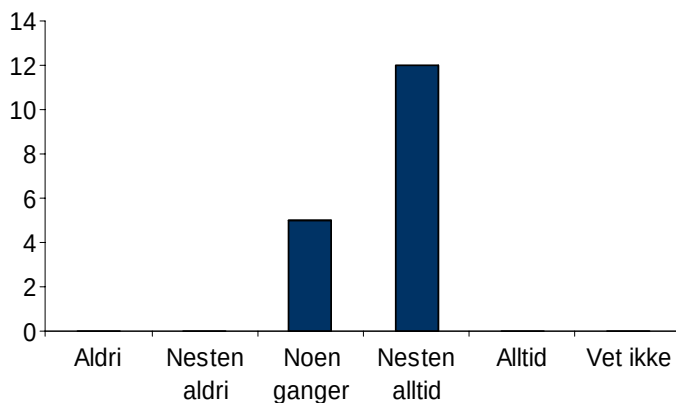
EPO-harmonisering og kundeopplevd kvalitet

Som nevnt over, er kundene ikke bare opptatt av å få en uttalelse i tide. Den innholdsmessige kvaliteten er selvfølgelig også vesentlig. Kvalitet i denne type skjønnsvurderinger er vanskelig målbart, men ettersom EPO er en så betydelig organisasjon innenfor patentområdet, kan EPO sette en slags standard for de vurderingene som gjøres. Det kan derfor gjøres vurderinger av hvorvidt de enkelte lands patentmyndighet oppfattes som EPO-harmonisert.⁴ I 2003 og 2004 har

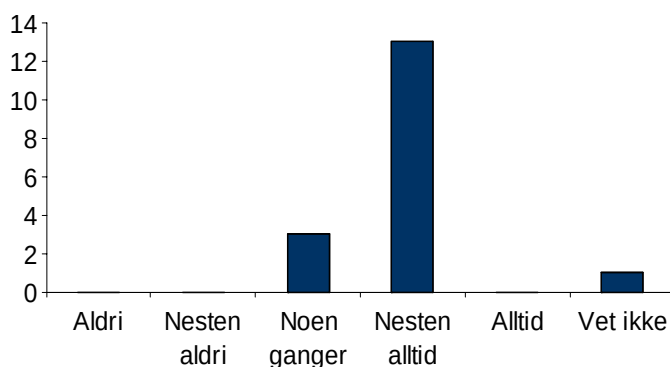
⁴ Hvorvidt EPOs kvalitet er ”best practise” kan imidlertid diskuteres. Flere medlemsland i EPO uttrykte i juni 2005 sin ”bekymring” blant annet når det gjelder ”quality of patents”. ”At present a high quality standard is endangered by the increase of applications, the existing backlogs and the production norms

Patentstyret gjennomført undersøkelser blant patentfullmektiger og større industrikunder knyttet til dette spørsmålet. Figurene nedenfor viser svarfordelingen på spørsmål om EPO-harmonisering fra 2004-undersøkelsen.

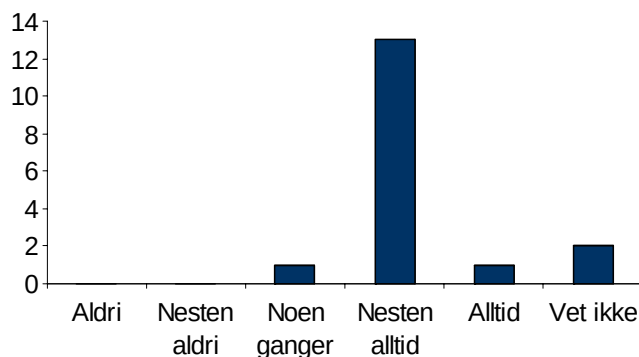
Figur 3.4 *Finnes det samme eller like relevante mothold?*

Figur 3.5 *Kategoriseres og brukes motholdene likt?*

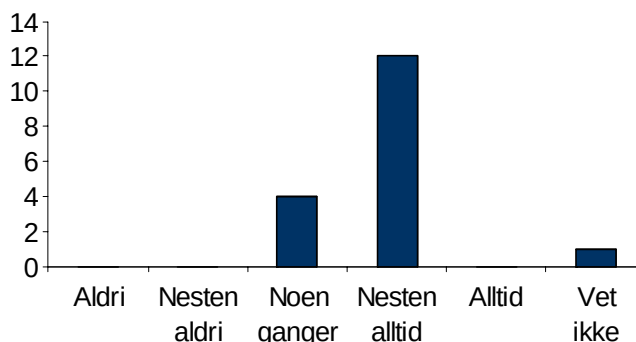

Figur 3.6 *Er Patentstyrets vurdering sammenfallende med EPOs vurdering av nyhet?*

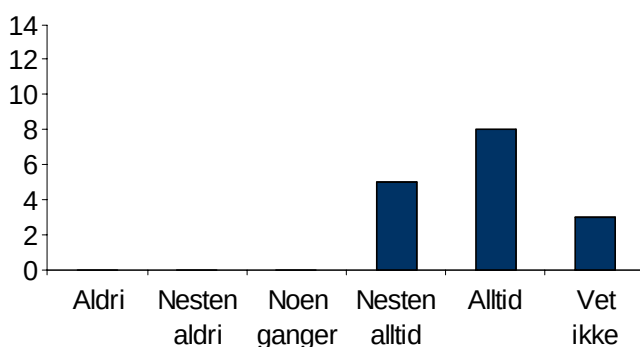

within the EPO ...". Gruppen foreslår at gjeldende kvalitetsstandarder gjennomgås "as soon as possible". (se CA/94/05).

Figur 3.7 *Er Patentstyrets vurdering sammenfallende med EPOs vurdering av oppfinneshøyde?*

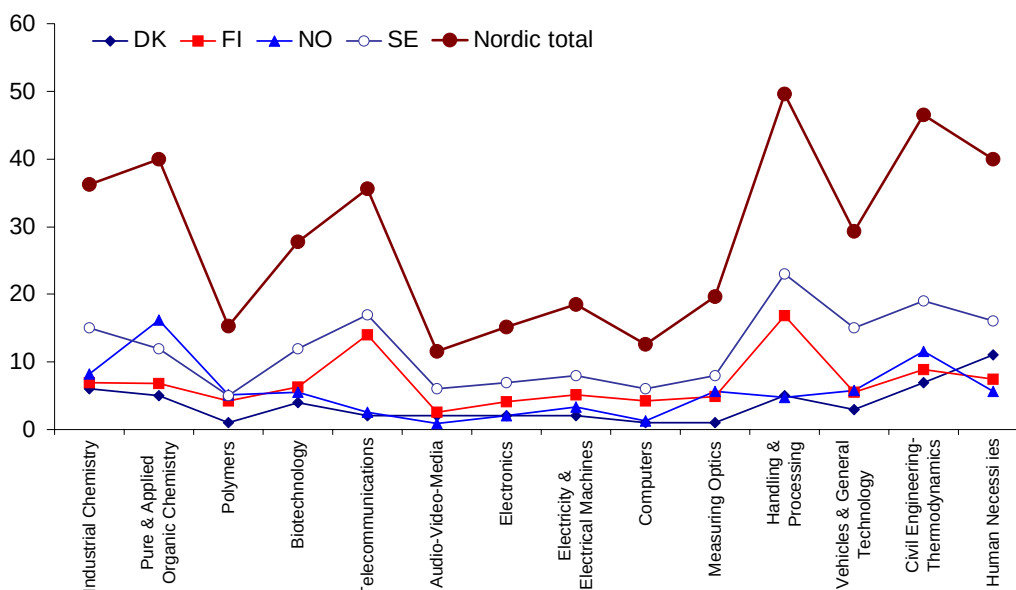
Figur 3.8 *Er Patentstyrets vurdering sammenfallende med EPOs vurdering av industriell anvendbarhet*

Hovedinntrykket er at kundene er tilfredse med graden av EPO-harmonisering. De opplever ofte at kvaliteten fra Patentstyret er på høyde med det EPO leverer. Dette må også ses i sammenheng med de saksbehandlingstider og kostnader EPO opererer med; noe vi kommer tilbake til i eget avsnitt om EPO.

Kundenes opplevelse av kvaliteten er altså gjennomgående god. De påpeker imidlertid at denne kvaliteten ikke oppleves som konsistent. Dels varierer kvaliteten mellom fagområder, og dels leverer forskjellige saksbehandlere ulikt kvalitetsnivå. Praktisk kan dette gi seg utslag i at patentfullmektigen gir sin kunde en vurdering i retning av at man ikke kan forvente patenterbarhet, basert på kontakten med Patentstyret i lignende saker. Når Patentstyret likevel gir patent, skaper det usikkerhet både hos fullmektig og sluttkunde.

Figur 3.9 Granskerårsverk fordelt på fagområder per 2003-12-31

Figur 3.9 tar utgangspunkt i EPOs inndeling i fagområder. De nordiske patentmyndigheter har oppgitt antall årsverk fordelt på fagområdene. Vi ser at det på flere av områdene er svært få årsverk. Patentstyrets kvalitetsnivå vil være personavhengig, og dermed vanskelig å holde konsistent. Dette bildet vil imidlertid variere noe mellom fagområdene, ettersom de har ulik kompleksitet. Patentstyret har i den senere tiden forbedret støttemateriale, som retningslinjer og sjekklistes, rundt saksbehandlingen. Det, sammen med en relativt stabil arbeidsstyrke de seneste årene, kan ha medvirket til at kundene oppgir at kvaliteten har forbedret seg noe. Konkret gir dette utslag i at kundene f.eks. får mer detaljerte tilbakemeldinger ved mothold.

Tabell 3.7 Fordeling av saksbehandlerressurser etter ansiennitet
31.12.2003. Antall medarbeidere

	<18 mnd	18 mnd - 5 år	>5 år	Sum
Elektro & fysikk	1	12	4	17
Kjemi	5	15	14	34
Maskin & bygg	1	12	14	27

Tabell 3.7 viser at Patentstyret har en god balanse mellom nyansatte og mer erfarne medarbeidere for tiden. Dersom konjunkturer eller andre forhold skulle medføre en økning i antall medarbeidere som slutter, vil denne situasjonen raskt kunne forandre seg. Patentstyret oppgir at en ny medarbeider i det første året arbeider tett sammen med en erfaren medarbeider, dvs. en medarbeider med mer enn 5 års erfaring. Den ressursmessige konsekvensen av dette er at den nye medarbeideren produserer noe, samtidig reduseres produksjonen fra den erfarne veilederen. En tommelfingerregel er at en nyansatt netto bidrar 0 til produksjonen i sitt første år. Samtidig kan den nyansatte ha problemer med å levere jevn kvalitet i den første perioden vedkommende arbeider "på egen hånd".

Et annet kvalitetsaspekt flere av de vi har intervjuet trekker frem, er knyttet til det administrative apparatet rundt Patentstyrets prosesser. Feilfakturerings og skrivefeil er gjengangere, og medfører at fullmektigapparatet må ha oppmerksomhet mot dette, og bruke ressurser på feilretting. Dette beskrives som unødvendig.

Fordeling på kundegrupper

Patentstyret har SMB-er som en uttalt målgruppe. Det gir seg utslag i at kurs og annen informasjonsvirksomhet retter seg spesielt inn mot SMB-segmentet. I sin utforming av avgiftsstrukturen, har Patentstyret og departementet tatt hensyn til denne gruppen ved å gi en viss rabatt i søknadsavgiften. Det normale avgiftsnivået er kr 1 100 i grunnavgift, og kr 3 100 i granskingsavgift. SMB-er, dvs. virksomheter under 20 årsverk, betaler kr 800 i grunnavgift, og ingen granskingsavgift. I tillegg til dette, kommer ev engangs- og årlige avgifter som påløper dersom patentsøknaden blir godkjent. På grunn av denne rabatteringen, må Patentstyret registrere hvorvidt søknadene kommer fra virksomheter med over eller under 20 årsverk. Disse opplysningene er kun lagret fra 2004 og fremover, vi kan derfor ikke vurdere hvordan utviklingen med hensyn til fordeling av søknadene på SMB-er og andre har vært.

Tabell 3.8 *Fordeling av patentsøknader på SMB-er og andre, med og uten fullmektig, 2004*

	Søknad via fullmektig	Søknad uten fullmektig	Totalt
1-19 årsverk	393	346	739
20 årsverk og over	335	105	440
Sum	728	451	1179

For de større bedriftene, er det klart vanligst å benytte fullmektig. Bak de 105 søknadene som er klassifisert som uten fullmektig, ligger også et betydelig antall søknader fra store virksomheter med egen patentavdeling, slik som Norsk Hydro, Elkem og Amersham Health. Patentavdelingene i disse virksomhetene fungerer på samme måte som en fullmektig, slik at fordelingen i realiteten er enda tydeligere i fullmektigenes favør. For SMB-ene vil det være mange som ikke er villige til å ta den kostnaden det innebærer å kjøpe tjenester fra et patentkontor. Innovasjon Norge oppgir at en rekke av de minste virksomhetene kun har én eller to patentsøknader i løpet av sin karriere. For Patentstyret blir det svært stort sprik mellom de erfarne, store kundene som går gjennom fullmektig og de små engangskundene. Det stiller krav til fleksibilitet i kommunikasjonen med kundene.

For områdene varemerke og design har ikke Patentstyret registreringer som gjør det mulig å fordele søknader etter antall årsverk hos søker.

Øvrige uttalelser om kvalitet

Resultater fra intervjuer med næringsliv og fullmektiger mht. Patentstyrets tjenestetilbud innenfor patentområdet kan sammenfattes i følgende punkter:⁵

- Kvalitet i saksbehandling (undersøkelse) varierer fra saksbehandler til saksbehandler (svært hyppig nevnt). Patentfullmektiger gir råd om at en søknad neppe vil få medhold, men opplever at Patentstyret likevel innvilger. Kaster et dårlig lys på patentfullmektigen.
- Tidsfristen er for lang (svært hyppig nevnt)
- For positiv avgjørelse i patentsøknader (hyppig nevnt)
- Vanskelig å få informasjon om status i en sak (hyppig nevnt)
- I økende grad gis en mer detaljert tilbakemelding ved mothold og med referanser til teksten. Dette er positivt og letter patentfullmektigens arbeid.
- Mye feil i underlag som sendes ut (skrivefeil, feil i faktura med mer) (hyppig nevnt) ("Vi må være veldig påpasselige med å gi beskjed")
- Underlig gebyrstruktur og delvis høye gebyrer (å sende brev er vesentlig mye billigere enn å sende fax).

3.4 Varemerker

Et varemerke er enten ett eller flere ord, en figur, et symbol (logo) eller en kombinasjon av disse elementene. Et varemerke skal oppfylle en del formelle krav for å kunne godkjennes, og skal videre ikke kunne forveksles med andre allerede registrerte varemerker.

3.4.1 Fremgangsmåter

Det eksisterer 3 ulike fremgangsmåter for å få beskyttet et varemerke for en søker.

- *Nasjonal fremgangsmåte/søknad*: Her søkes og registreres varemerke hos den nasjonale patentmyndighet.
- *Europeisk (eller regional) fremgangsmåte/søknad*: Søknaden om varemerke leveres her til og registreres av EUs Harmoniseringsbyrå i Alicante i Spania (OHIM). Varemerkebeskyttelsen gjelder for alle EU-stater (men ikke Norge).
- *Internasjonal fremgangsmåte/søknad (Madrid Protokollen)*: Et varemerke som allerede er nasjonalt registrert i et medlemsland kan leveres videre til WIPO-systemet for en internasjonal beskyttelse.⁶ Den internasjonale beskyttelsen gjelder i de 73 land som har signert Madrid-avtalen (inkludert Norge) som varemerkesøker velger ut. Fra 1.10.2004 er det mulig å velge EU som region i en internasjonal søknad i hht. Madridprotokollen.

⁵ I evalueringen er til sammen 7 patentfullmektiger intervjuet, i tillegg til 8 ressurspersoner i næringslivet og ulike nettverk. Vi bruker her betegnelsen hyppig når flere enn halvparten av de spurte nevner det nevnte området. Svært hyppig tilsier her at tilnærmer alle de spurte nevner dette området.

⁶ Et varemerke må mao ha en nasjonal beskyttelse før en eventuell internasjonal beskyttelse. Dette er ikke nødvendig ved søknad om internasjonal beskyttelse for patenter.

En norsk varemerkesøker kan velge alle tre fremgangsmåter, men hvor (som for patentsøknaden) den europeiske søknaden ikke vil gjelde Norge. Tilsvarende som for patenter er det kun den nasjonale og internasjonale søknadsprosessen om varemerker som gir arbeidsoppgaver for Patentstyret.

En internasjonal varemerkeregistrering skjer via den nasjonale patentmyndighet. I Norges tilfeller overprøver Patentstyret at registreringen oppfyller nasjonale registreringsvilkår. Hvis ikke, må registreringshaveren via WIPO varsles innen en viss frist. Er WIPO ikke varslet innen fristen, gjelder registreringen som en nasjonal registrering i Norge.

Tabell 3.9 Omfang av søk og undersøkelse av varemerker. Antall

	Norge (04)	Danmark (03)	Østerrike (04)
NASJONAL VAREMERKESØKNAD			
Nasjonal søknad	Mottak, søk og behandling (monopol)		
• Innenlandsk søker	2.950	3.790	7.336
• Utenlandsk søker	2.770	842	1.049
EUROPEISK VAREMERKESØKNAD			
Europeisk søknad	Mottak/videreforsendelser og undersøkelser		
• Mottaker	-	67	
• Undersøkelse	-	92.047	40.000
INTERNASJONAL VAREMERKESØKNAD			
Madrid systemet	Mottak/videreforsendelse og registrering		
• Mottaker	149	409	1.188
• Registrering	6.980	5.487	7.488

3.4.2 Prosess

Den nasjonale prosessen knyttet til et varemerke er i grove trekk lik prosessen for en patentsøknad. Avgifter og tidsfrister avviker imidlertid noe (se Figur 3.10).

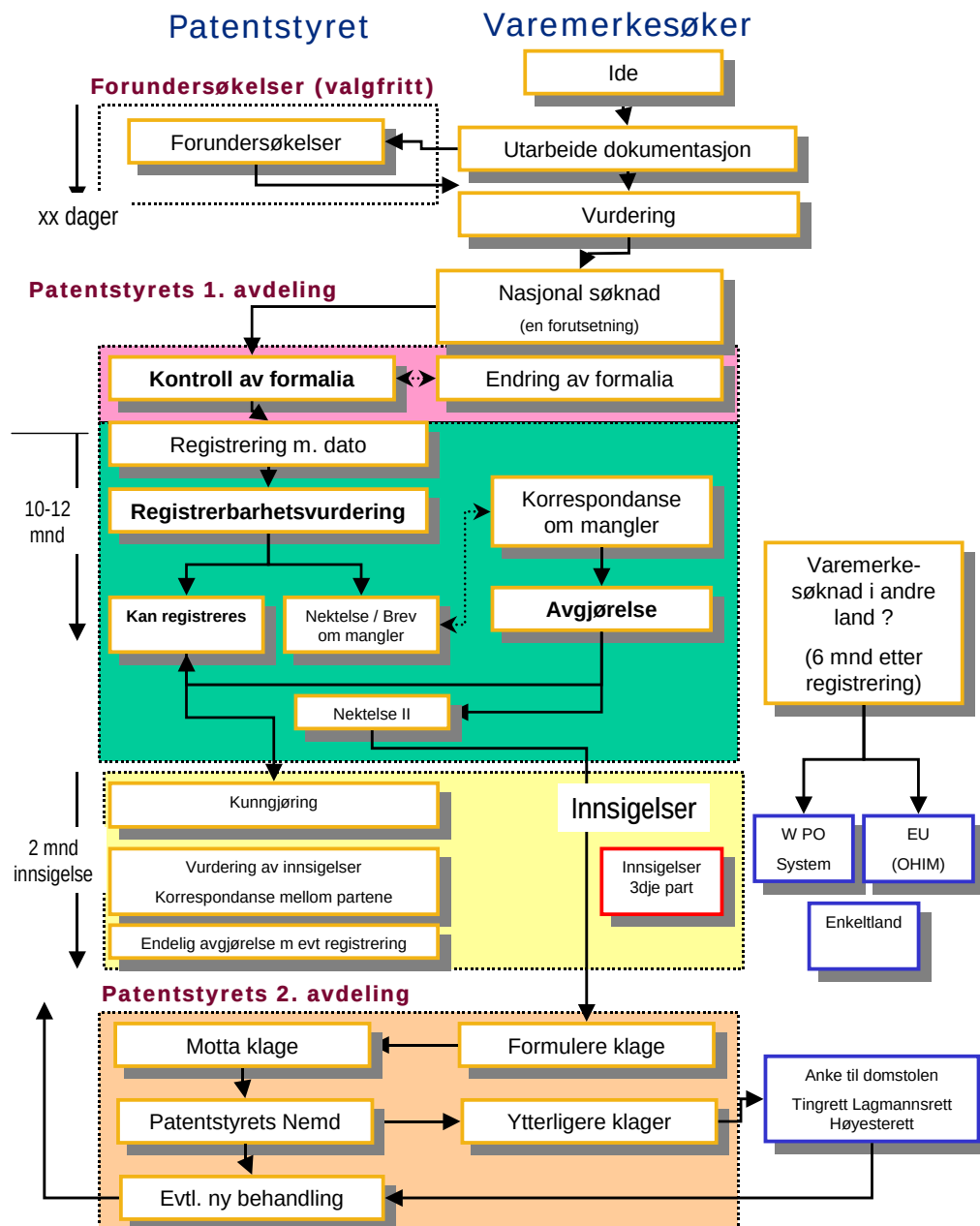
Da en internasjonal varemerkesøknad i henhold til Madridprotokollen krever en nasjonal registrering som utgangspunkt, kan en norsk søker først søke europeisk eller internasjonalt hvis Patentstyret har godkjent søknaden i Norge. Internasjonale varemerkeregistreringer kan bli kontrollert og godkjent i de land som søker utpeker.

En varemerkeregistrering (nasjonal søknad) omfatter typisk arbeidsstegene slik de er illustrert i figuren nedenfor. Som for patenter kan varemerkesøker be om en forundersøkelse. I motsetning til en patentsøknad forutsetter en internasjonal varemerkeregistrering at det i første omgang er innhentet en nasjonal godkjenning. Nasjonal søknad om varemerkebeskyttelse er derfor det første naturlige steget.

Patentstyrets hovedaktivitet ifm varemerker er registrerbarhetsvurderingen (markert med grønt i figuren). Vurderingen omfatter absolutte og relative registreringshindringer. Varemerket skal ha et særpreg og skal for eksempel ikke være beskrivende (for eksempel BEST PÅ MAT). I undersøkelsen inngår det videre et arbeid for å undersøke om varemerket skiller seg fra andre registrerte varemerker i vesentlig grad (forvekselbarhet). Her kan søkerens samtykke føre til registrerbarhet.

Hvis Patentstyret innvilger søknaden, er det en innsigelsesperiode på 2 måneder fra kunngjøring hvor tredjemann kan protestere mot registreringen.

Figur 3.10 Prosess varemerkesøknad

3.4.3 Effektivitet og kvalitet ved behandling av norske varemerker

I dette avsnittet vurderes effektiviteten og kvaliteten i den norske varemerkevirkomheten ut fra hvordan sentrale elementer som tidsbruk og kostnader har utviklet seg over tid, samt hvordan viktige brukermiljøer opplever Patentstyrets virksomhet på varemerkeområdet. Senere i rapporten ses disse forholdene i sammenheng med hvordan utenlandske virksomheter presterer.

Tidsbruk

Tidsbruken pr. sak er en vesentlig faktor for å vurdere effektiviteten i saksbehandlingen.

Tabell 3.10 Tidsbruk til saksbehandling av førstegangssøknader. Timer

	2001	2002	2003	2004
Tidsbruk til saksbehandling	2,4	2,8	2,6	5

Note: Tallene er et gjennomsnitt av nasjonale og internasjonale (Madrid) saker. For 2003 finnes oppsplittede tall, da var tidsbruken 2,7 timer for de nasjonale og 2,4 timer for de internasjonale, jf. det vektete snittet vist i tabellen på 2,6.

Tabell 3.10 viser at timebruken har holdt seg stabil pr sak, frem til 2004. Rutinene i Patentstyret er slik for varemerkesaker at SANT-verktøyet er et helt sentralt arbeidsverktøy. Følgelig ble 2004 for varemerkeområdet svært preget av SANT-prosessen. Selv om man på patentområdet også anvender SANT, er det her flere arbeidsoppgaver som utføres utenfor dette systemet, slik at tidsbruken pr sak ikke i samme grad blir påvirket av SANT.

Tallene er gjennomsnittstall for enkle og mer omfattende saker. De enkle sakene går ”rett til registrering”, dvs. at det etter en undersøkelse avklares at varemerket kan registreres uten vanskeligheter. De mer kompliserte sakene innebærer ofte at Patentstyret innstiller på å nekte registrering, med påfølgende korrespondanse med søker om dette. Denne korrespondansen pågår ofte i flere omganger. Patentstyret har ikke egne registreringer av enkle vs kompliserte saker.

Kostnader per sak

Kostnader per sak følger noenlunde samme utvikling som utviklingen i tidsbruken.

Tabell 3.11 Kostnader per sak for varemerkesøknader. NOK

	2001	2002	2003	2004
Kostnad per sak, inkl. etatsoverhead	3238	3092	3097	4973
Kostnad per sak, inkl. avdelingsoverhead	1441	1520	1508	2854

Variasjonene skyldes endringer i fordelingen av overhead, samt endringer i saksavviklingen i perioden. Endringer i etatsoverhead slår spesielt sterkt ut, ettersom de står for om lag 50 prosent av de totale kostnadene pr sak. For 2004 er den lave saksavviklingen som følge av SANT en forklaring på kostnadsøkningen.

Saksbehandlingstid

Tabell 3.12 viser at Patentstyret over tid har hatt problemer med å møte kravet til en rimelig saksbehandlingstid.

Tabell 3.12 *Saksbehandlingstid for varemerkesøknader, nasjonale saker.*
Måneder

	2001	2002	2003	2004
Behandlingstid første realitetsuttalelse	7	7	6	11
Median for behandlingstid – full saksbehandling	10	10	10	15

I 2003 var målet i tildelingsbrevet fra Nærings- og handelsdepartementet 5 måneder, mens det i 2004 var 6 måneder for førsteuttalelser og avgjørelse i kurante saker. Saksbehandlingstiden i nederste rad i tabellen er medianen, i grunnlaget for beregningen inngår ca 80 prosent kurante saker og de øvrige mer kompliserte. Dette er en beregnet størrelse, der Patentstyret gjør en vurdering av hvor stor gjennomsnittlig økning i saksbehandlingstiden de sakene som ikke går rett til registrering får. I et tilfelle der en søker og en tredjepart forhandler for å finne en løsning, kan de be om fristutsettelse. Det kan lede til at saksbehandlingstiden i enkeltsaker kan bli 2-3 år, der store deler av denne tiden skyldes partenes tidsbruk. Det er altså store variasjoner når det gjelder saksbehandlingstiden for de ikke-kurante sakene. Behandlingstiden for første realitetsuttalelse, som vises i den øverste raden i Tabell 3.12, er også dekkende for kurante saker (som går til registrering) og for saker som inneholder feil eller registreringshindre. Det er denne raden som viser avstanden til tildelingsbrevets krav på henholdsvis 5 og 6 måneder.

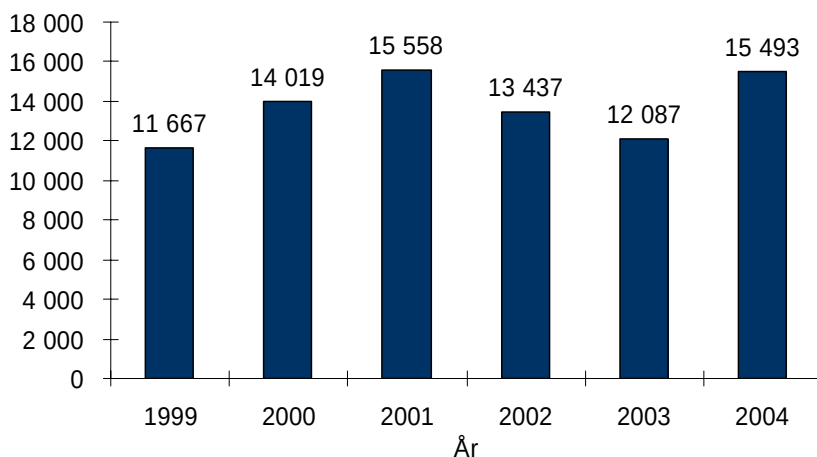
Figur 3.11 nedenfor (på side 38) viser at Patentstyret var i ferd med å bygge ned restansene i fra 2001. 2004-produksjonen har gjort at restansene igjen har bygget seg opp. Dette er et forhold kundene er svært opptatt av å få brakt i orden. Den lange saksbehandlingstiden skaper også et behov hos kundene for å få informasjon om hvor deres sak står. Det gir grunnlag for ytterligere frustrasjon hos kundene at Patentstyret ikke er i stand til å besvare disse henvendelsene på en rask og effektiv måte. I tillegg gir det et økt press på Patentstyrets saksbehandlere.

For å komme rundt situasjonen med lang ventetid på saksavgjørelse, er det også en viss økning når det gjelder at kunder kjøper forundersøkelser på dette feltet. Det gir igjen økt press på saksbehandlerressursene i Patentstyret. Samtidig går det lang tid mellom forundersøkelsen og behandlingen av søknaden, slik at det er nødvendig å gjøre mye av det som ble gjort under forundersøkelsen om igjen.

Tabell 3.13 *Avvirkning av varemerkesøknader*

	1. halvår	Hele året	Indeks
1998	4 828	11 569	100,0
1999	6 750	14 961	129,3
2000	6 692	13 906	120,2
2001	5 770	13 466	116,4
2002	7 788	14 823	128,0
2003	5 811	13 603	117,6
2004	4 246	9 290	80,0

Figur 3.11 *Varemerkesaker under behandling*

Alt i alt er dette en uholdbar situasjon som Patentstyret må komme ut av. Som Tabell 3.14 viser, skulle saksbehandlerstyrken ha den nødvendige erfaringen til å nedarbeide restansene. Erfaringen fra 2001 til 2003 viser jo også at avdelingen er i stand til gjennomføre en restansereduksjon. Det er imidlertid spørsmål om det må settes inn ytterligere ressurser for å redusere restansene, ettersom det av hensyn til kundene er viktig å få saksbehandlingstiden nedover raskt og i betydelig grad.

Tabell 3.14 *Fordeling av saksbehandlerressurser etter ansiennitet
01.06.2005. Antall medarbeidere*

Under 1 år	1-3 år	Over 3 år	Rådgivere	Sum saksbehandlere
6	12	14	7	39

Kvalitet

Kvalitet i varemerkebehandlingen omfatter i første rekke tidsbruk og tidsfrister. Gjennom samtaler med patentfullmektiger og næringsliv er også andre momenter blitt nevnt når det gjelder kvalitet. Vi gjengir nedenfor noen sentrale synspunkter mht. kvalitet, men peker samtidig på at vi ikke har hatt tid og ressurser til å vurdere om synspunktene er riktige.

- Strengheten ved vurdering av varemerkesøknader vurderes i større grad å være harmonisert med EU-praksis. En fullmektig fremhever at man opplever ”fastere praksis” i dag enn for få år siden, og synes å se en positiv utvikling. Flere fullmektiger peker på at strengheten ved vurdering av varemerker i hht. Madridprotokollen er blitt lempet de siste årene.
- Flere⁷ spurte mener det i for stor grad forekommer det de betegner som slurvefeil (stavefeil med mer) i varemerkeprosessen. Eksempelvis må varemerkebrev kontrolleres og hvor det jevnlig oppdages feil. Oppfatningen blant fullmektigene om hvor stort problemet er varierer imidlertid. Flere fullmektiger peker imidlertid på at man har observert en tydelig forbedring på dette området de siste 2-3 årene. Enkelte mener det har skjedd en ”betydelig” forbedring, mens andre mener å ha observert en ”liten” forbedring.
- Som dokumentert tidligere er tidsbruken pr varemerkesøknad lang foruten at det er vanskelig å forutse varigheten som sådan. Flere peker på at det ikke er mulig eller i det minste er vanskelig å få god informasjon om hvor en varemerkesøknad befinner seg i søknadsprosessen. Svar som ”vi jobber med det” forekommer ofte, men sier lite om hvor saken egentlig står. For fullmektigbransjen er manglende eller mangelfull tilbakemelding et problem da man selv ønsker å informere sine kunder.
- Varierende kvalitet fra saksbehandler til saksbehandler nevnes ikke som et avgjørende problem innenfor varemerkeområdet. Dette henger sannsynligvis også sammen med at vurderingen av varemerkesøknader i mindre grad trenger teknisk spisskompetanse. En patentfullmektig med et stort antall varemerker per år mener likevel det forekommer at en og samme sak tolkes helt forskjellig avhengig av hvilken saksbehandler som er involvert. Noen patentfullmektiger mener likevel å ha observert at Patentstyret i økende grad er blitt strengere i vurderingen av varemerkesøknader. Forklaringen som gis er at Patentstyret gir et raskt avslag, for så å vente på motargumenter fra kunder/patentfullmektig. Når motargumenter gis, opplever fullmektigene at søknaden likevel innvilges. Patentfullmektiger peker på at denne ”strategien” ikke er utbredt hos alle saksbehandlere.

Gjennom en betydelig reduksjon i saksbehandlingstiden vil mye av den til dels betydelige ergrelse som i dag kan registreres hos patentfullmektiger elimineres. Ut fra sammenligningen med andre land som vi senere skal se, er det også all grunn til å kunne forvente kortere saksbehandlingstid. Slurv nevnes av flere som et problem også på varemerkeområdet, og utfordringen vil bli å arbeide ned eksisterende restanser på varemerkeområdet og uten at dette går ut over kvaliteten i saksbehandlingen.

3.5 Design

Beskyttelse av design omfatter et produkts (bruks- og prydgjenstander) eller deler av produkters ytre form og utseende.

⁷ Flere vil her si at mer enn 5 av de spurte 8 fullmektige nevner dette / bekrefter dette.

Fra 1.mai 2003 ble den norske Mønsterloven av 29.5.1970 erstattet av en helt ny Designlov. Loven tar utgangspunkt i EU-direktivet om rettslig vern av design og er en harmonisering mellom EU og EØS landenes lovgivning. Som en følge av loven er også begrepet mønster erstattet med begrepet design. Mens et mønster før måtte være et helt produkt, åpnes det nå også for at deler av produkter kan designbeskyttes.

Designloven bygger også på Genève-avtalen som har som siktemål å harmonisere saksbehandlingsrutinene for design. Patentstyrets arbeidsprosesser ifm. design-søknader er derfor blitt vesentlig endret de siste årene. Den viktigste endringen er at en standard designsøknad ikke lengre underlegges en undersøkelse på nyhetsgrad (se lengre nede). En designbeskyttelse gir vern i 25 år (15 år tidligere).

Det eksisterer 3 ulike fremgangsmåter for å få beskyttet et design for en søker.

- *Nasjonal fremgangsmåte/søknad:* Her søkes og registreres et design hos den nasjonale patentmyndighet med ansvar for dette.
- *Europeisk (eller regional) fremgangsmåte/søknad:* Søknaden om design leveres her til EUs Harmoniseringsbyrå i Alicante i Spania (OHIM). Designbeskyttelsen gis og gjelder for alle EU-stater (men altså ikke Norge). OHIMs registreringssystem fikk virkning fra 1. april 2003. En europeisk design-søknad kan sendes direkte til OHIM eller via et nasjonalt patentkontor i et av EUs medlemsland.
- *Internasjonal fremgangsmåte/søknad (Haag-avtalen)* En design kan leveres til WIPO-systemet for en internasjonal beskyttelse.⁸ Den internasjonale beskyttelsen kan gjelde i de land som har signert Haag-avtalen. Norge er ikke medlem i dag, men forbereder tiltredelse med virkning fra 2006.

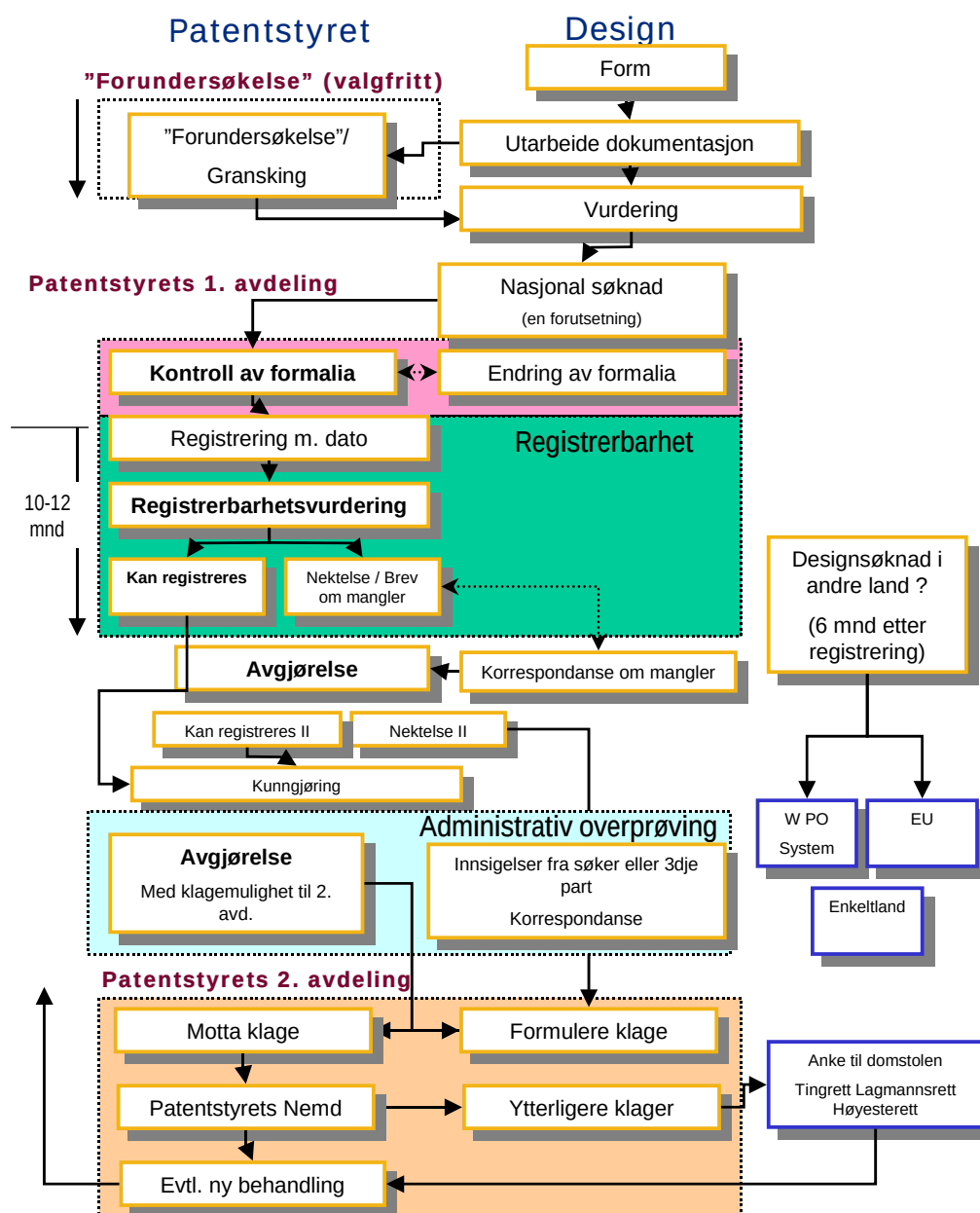
3.5.1 Prosess

Den nye Designloven har endret på arbeidsprosessene for Patentstyret, og følgelig er ikke prosessene sammenlignbare over tid. Som det går frem av Figur 3.12, omfatter en designsøknad i hovedsak aktivitetene formalia og registrerbarhetsvurdering. Mens registrerbarhetsvurderingen tidligere også omfattet en obligatorisk nyhetsgranskning, er denne med den nye Designloven og i henhold til Genève-avtalen avskaffet. Søker kan imidlertid fremdeles be Patentstyret om en nyhetsgranskning mot en egen granskingsavgift. (se forundersøkelse i figuren). Patentstyret undersøker dermed kun om søknaden oppfyller de formelle krav og om gjenstanden det søkes beskyttelse for er å betrakte som design.

Mønsterloven opererte tidligere med en innsigelsesfrist for design som for patent og varemerke. Denne innsigelsesmuligheten er med den nye Designloven avskaffet. Både søker og tredjepart kan imidlertid i løpet av hele registreringsperioden be om en undersøkelse på om designet er nytt. Denne tjenesten kalles *administrativ overprøving*. Da tjenesten kan etterspørres på et helt annet tidspunkt enn søknaden er det her tale om en prosess som strengt tatt ikke henger sammen med selve søknadsprosessen.

⁸ En internasjonal designsøknad trenger ingen nasjonal basissøknad (i likhet med internasjonale beskyttelser for patenter).

Figur 3.12 *Prosess for designsøknad*

3.5.2 Effektivitet og kvalitet i den norske designvirksomheten

I dette avsnittet vurderes effektiviteten og kvaliteten i den norske designvirksomheten ut fra hvordan sentrale elementer som tidsbruk og kostnader har utviklet seg over tid, samt hvordan viktige brukermiljøer opplever Patentstyrets virksomhet på designområdet. Senere i rapporten ses disse forholdene i sammenheng med hva andre nasjonale patentmyndigheter presterer.

Tidsbruk

Tabell 3.15 viser at saksbehandlingstiden for designsøknader har vært stabil, med unntak av SANT-året 2003.

Tabell 3.15 Tidsbruk til saksbehandling av designsøknader, fra mottak til avgjørelse. Timer

	2001	2002	2003	2004
Tidsbruk til saksbehandling	6,6	6,5	11	7,1

For 2004 er forklaringen på reduksjonen fra 2003 dels at SANT-systemet etter hvert fungerte bedre, og at Patentstyret har arbeidet med en del saker etter den nye designloven, som gir en enklere behandlingsprosess. På den annen side, gir en ny lov utfordringer i forhold til det å innarbeide ny praksis. Dette peker i retning av at det skal være mulig å få til en reduksjon av saksbehandlingstiden i tiden som kommer.

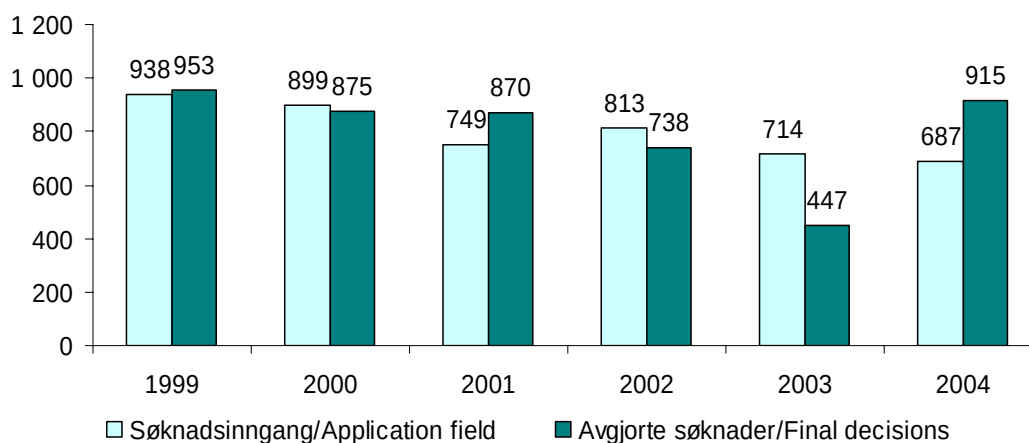
Kostnader per sak

Tabell 3.16 Kostnader per sak for designsøknader. NOK

	2001	2002	2003	2004
Kostnad per sak, inkl. etatsoverhead	10.730	10.580	20.235	6.389
Kostnad per sak, inkl. avdelingsoverhead	3.370	3.314	7.081	3.809

Kostnadene pr sak følger utviklingen i timebruk pr sak frem til 2003. Fra 2003 til 2004 skjedde en omfordeling av overheadkostnader, som slår heldig ut for designområdet. Den tidligere fordelingen gjenspeiler at volumet av saker på designområdet har vært beskjedent. Figur 3.13 dokumenterer dette.

Figur 3.13 Søknadsinngang og avvirkning av designsøknader. Antall

Saksbehandlingstid

Også for designsøknadene er saksbehandlingstiden en betydelig utfordring. SANT og ny lovgivning har påvirket saksbehandlingstiden i negativ retning, men kundene har vanskelig for å akseptere det nivået etaten befant seg på også før dette.

Tabell 3.17 *Saksbehandlingstid for designsøknader. Måneder*

	2001	2002	2003	2004
Median for utarbeidelse av førsteuttalelse	6	11	7	11
Median for behandlingstid – full saksbehandling	14	16	12	16

Designområdet har kun 6 saksbehandlere. Det betyr at området er spesielt sårbart for forandringer blant personalet. Patentstyret har i dag 2 relativt nyansatte medarbeidere og begrenset med erfarne medarbeidere til å lære opp disse. Det kan kunne gå ut over produksjonskapasiteten.

Kvalitet

Tabell 3.18 *Fordeling av saksbehandlerressurser etter ansiennitet
01.06.2005. Antall medarbeidere*

Under 1 år	1-3 år	Over 3 år	Rådgivere	Sum saksbehandlere
2	3	1	0	6

Kvalitet i designsammenheng omfatter i første rekke tidsbruk og overholdelse av tidsfrister. Volumet på designsøknader mot Patentstyret er totalt sett lavt, og norske foretak og fullmektiger har derfor et relativt lite erfaringsgrunnlag for å kunne gi gode tilbakemeldinger om Patentstyrets arbeid. Ett av de større patentfullmektigkontorene mente at designsøknader er "en liten sak ved siden av alt det andre". Profilerte bedrifter og designere vi har vært i kontakt med i løpet av prosjektet overlater designsøknaden i stor grad til patentfullmektiger. Designere (for eksempel industridesignere) overlater kontakten med Patentstyret til sine kunder.

Vurderinger av designsøknader krever en noe annen kompetanse enn spesielt vurderinger av patentsøknader.

De faglige vurderingene av designsøknader er annerledes enn for patentsøknadene. Etter den nye loven gjøres det ikke vurderinger av designet relativt til andre design, det skal kun vurderes om det som søkes registrert kan registreres som et design. For å kunne gjøre denne vurderingen, er det nødvendig med grundige og tidkrevende studier av innsendt bildemateriale. Saksbehandlingen er noe mer rutinepreget og det er derfor nærliggende å tro at variasjonene mellom saksbehandlere og mellom de ulike patentmyndigheter er mindre.

Inntrykket fra samtaler med patentfullmektiger og bedrifter er at designsøknader behandles tilstrekkelig hurtig og med en tilstrekkelig god kvalitet. En fullmektig mente at søknadsprosessene fungerer "bedre"/"skilr bedre" nå enn tidligere, og at design er det området som "gir minst grunn til irritasjon". Dette altså til tross for at dette ikke foreløpig har gitt seg utslag i statistikken for saksbehandlingstid.

3.6 Informasjonsvirksomheten i Patentstyret

To av tre hovedmål som legges til grunn for Patentstyrets virksomhet er at virksomheten skal:

- ”Tilby moderne og kostnadseffektive informasjonstjenester av høy kvalitet”
- ”Være en pådriver for å øke kjennskapen til og interessen for industrielle rettigheter hos brukerne – dvs. bedrifter, forskningsinstitusjoner, universiteter og høyskoler, departementer og andre deler av det offentlige virkemiddelapparatet – for å bidra til gjennomføring av regjeringens innovasjonspolitik”

Informasjonsarbeid utgjør med andre ord en sentral del av Patentstyrets virksomhet. I denne evalueringen rettes søkelyset mot de deler av informasjonsvirksomheten som gjelder kursvirksomheten, drifting av internettside, samt forundersøkelser. Forundersøkelsene skiller seg fra de andre informasjonsaktivitetene ved å ha en større input-faktor; i arbeidet med forundersøkelsene brukes den største ressursandelen på innhenting av informasjon; informasjon som videre skal formidles til kun én spesifikk, bestillende mottager. Det andre informasjonsarbeidet har størst fokus på output; formålet er å informere bredt.

I forhold til ressursbruk og volum er det forundersøkelsene som tar den største andelen, men det legges også en ikke ubetydelig innsats i informasjonsvirksomhet knyttet til kurs og utvikling og oppdatering av en god internettside. I dette avsnittet vurderes forundersøkelser og kurs, mens internettløsningen beskrives og vurderes i avsnitt 3.7.

3.6.1 Forundersøkelser

Patentstyret gjennomfører forundersøkelser knyttet til patenter, varemerker og design for alle sine kundegrupper. En forundersøkelse kjøpes av kunder om en ønsker en rask vurdering av hvorvidt en oppfinnelse er patenterbar eller om et varemerke eller design er registrerbart. I tillegg tilbyr Patentstyret opplysninger om søkte og meddelte patenter, søkte og registrerte varemerker og design.

Forundersøkelsene er ikke et standardisert produkt. Kunden har full mulighet til å tilpasse undersøkelsen til sitt behov og sine ressursmessige rammer. En forundersøkelse kan således innebære alt fra et par timers søk, til en granskning på linje med det som gjøres i forbindelse med saksbehandling av en søknad. En forundersøkelse vil således bestå av deler av prosessene knyttet til saksbehandling av de ulike saksområdene hos Patentstyret, men uten de formaliakrav som knytter seg til saksbehandling.

Det er bare Patentstyret som kan gi patenter og registrere varemerker og design for Norge. Denne posisjonen har ikke Patentstyret når det gjelder forundersøkelsene. Faktisk er det slik at enhver som ønsker det, kan tilby forundersøkelser i det norske markedet. Kompetansekravene gjør at det i praksis er enkelte av patentfullmektigene og de større virksomhetene med egen søke- og undersøkelseskompetanse som kan utføre disse oppgavene.

Hovedkravene til kvalitet knyttet til forundersøkelser synes å være at de kan leveres raskt, at informasjonen er forståelig og ikke minst at undersøkelsene gir gode og pålitelige svar. For å møte disse kravene, må en virksomhet som skal levere gode forundersøkelser ha de riktige tilgangene til de viktigste databasene, kompetanse til å søke i disse databasene, kunde- og markedsforståelse samt kompetanse på å vurdere oppfinnelseshøyde og registrerbarhet.

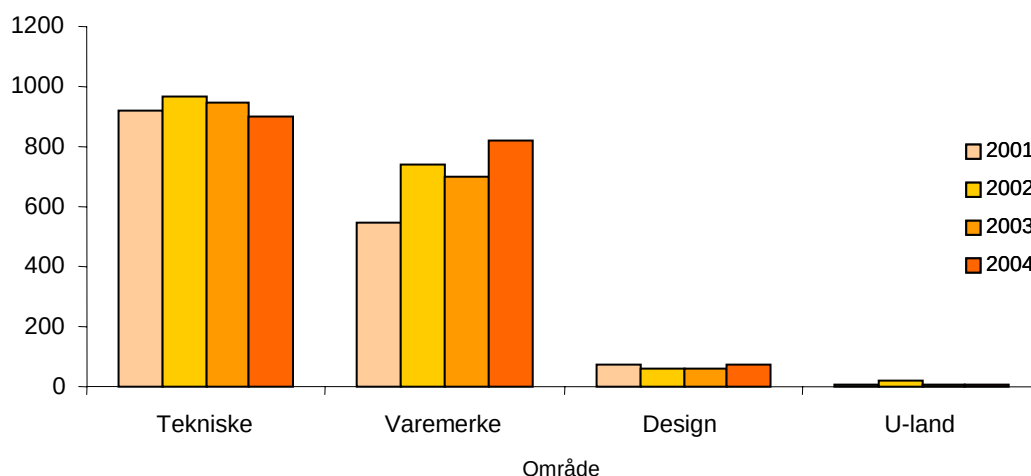
Det er betydelige formelle forskjeller på det å gjøre en forundersøkelse og det å saksbehandle en søknad. Mange av Patentstyrets kunder er opptatt av at Patentstyrets formelle oppgaver på søknadsbehandlingsområdet ikke må komme i konflikt med informasjonsvirksomheten knyttet til forundersøkelser. Spesielt blir det påpekt at Patentstyret ikke må gi råd i en forundersøkelsesfase. Det vil være svært uheldig om en virksomhet som skal ta stilling til f.eks. patenterbarhet tar seg betalt for å gi råd om det samme forut for søknadsbehandlingen. Patentstyret er oppmerksom på denne problemstillingen, og har valgt å skille forundersøkelsesvirksomheten ut i en egen avdeling. Denne avdelingen driver også kursvirksomheten, som vi skal komme tilbake til senere.

Kurs- og forundersøkelsesavdelingen leverer imidlertid bare deler av forundersøkelsesproduktet. Avdelingen har kompetanse på søk, men må trekke på saksbehandlerne i de andre fagavdelingene for å kunne gjøre faglig gode vurderinger av oppfinnelseshøyde og patenterbarhet.

Figur 3.14 viser at antall forundersøkelser er noe nedadgående innenfor patentområdet, mens det er økende på varemerkeområdet. Antall forundersøkelser knyttet til design er beskjedent. Som nevnt over, er ikke forundersøkelser et standardisert produkt. Det blir derfor ikke relevant å beregne gjennomsnittlig ressursbruk per forundersøkelse.

Fullmektigene oppgir at de for patentområdet ofte bare bestiller et søk, for så å gjøre vurderingene selv. For varemerkeområdet er det mer vanlig å bestille søk og vurdering.

Figur 3.14 Inngang forundersøkelser fordelt på område. Antall

Kilde: Patentstyret

Effektivitet og kvalitet i forundersøkelsesvirksomheten

Vi har nevnt over at forundersøkelsene ikke er et enhetlig produkt. Det blir derfor ikke relevant å vurdere utvikling i tidsbruken per forundersøkelse. Ettersom Patentstyret timeregistrerer sin ressursbruk på ulike aktiviteter, går det an å følge utviklingen i de økonomiske resultatene av forundersøkelsesvirksomheten for Patentstyret. Inntektene fra denne virksomheten har vært mindre enn utgiftene. For 2003 dekket inntektene utgiftene til den direkte timebruken, samt de beregnede variable kostnadene knyttet til denne virksomheten. Forundersøkelsene gav således ikke et bidrag til å dekke Patentstyrets overheadkostnader. For 2004 gav inntektene et bidrag beregnet til om lag halvparten av virksomhetens andel av overheadkostnadene, mens det for 2005 beregnes at inntektene fullt ut vil dekke beregnede overheadkostnader. De inntektsøkende og utgiftsbegrensende tiltakene som er satt i verk, har altså hatt effekt.

Enkelte av patentfullmektigene og de større virksomhetene har kompetanse til selv å gjennomføre forundersøkelser. For å kunne levere relevante undersøkelser, er det ikke nok å ha denne kompetansen. Riktige tilgang til de viktigste databasene er en annen forutsetning. Slik tilgang er ofte kostbare. Fullmektigene finner det derfor riktig at Patentstyret har disse tilgangene, men velger ofte å kjøpe kun søk i disse databasene fra Patentstyret.

For varemerkeområdet, er det en spesiell situasjon knyttet til de lange saksbehandlingstidene for søknader. Det kan være en medvirkende årsak til økt etterpørsel etter slike undersøkelser.

Patentstyret oppgir at en forundersøkelse på patentområdet skal kunne leveres innenfor 10 virkedager, mens 5 virkedager er fristen for varemerke- og designundersøkelsene. I tillegg gjøres det egne avtaler med kundene om leveringstider. Forundersøkelser leveres også innen 24 timer såfremt oppdragets ramme og karakter muliggjør dette. Både kunder og Patentstyret oppgir at undersøkelsene leveres innenfor de oppsatte fristene.

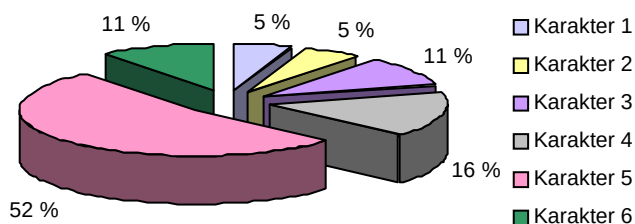
For å avdekke øvrige kvalitetsforhold, har Patentstyret i samarbeid med ECON, gjort en undersøkelse blant de kundene som har kjøpt forundersøkelser i april i 2005. Undersøkelsen tar for seg både patent og varemerker; for designområdet ble det levert svært få forundersøkelser for perioden. Undersøkelsen er, som nevnt i innledningen, ikke representativ. Litt i overkant av 40 prosent besvarte spørsmålene, og det tilsvarende totalt 32 respondenter, hhv. 19 for patentdelen og 13 for varemerkedelen.

På patentområdet oppgir kundene at de forventer informasjon om produktets nyhet, oppfinnelseshøyde og patenterbarhet. I tillegg oppgis flere andre forventninger. Ingen av dem som har svart, verken blant fullmektiger eller andre, har forventninger om at forundersøkelsen skal gi råd om hvordan en eventuell søknad bør utformes. Kundene skiller altså på Patentstyrets informasjonsoppgaver og de mer formelle saksbehandlingsoppgavene.

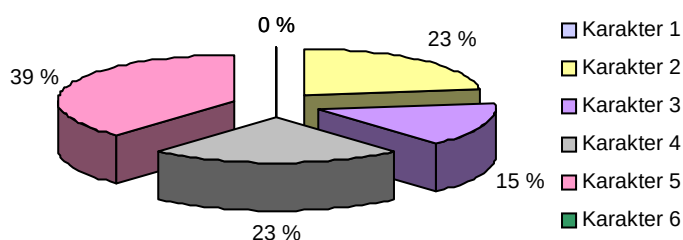
På patentområdet mener kundene at resultatene presenteres på en forståelig måte. 79 prosent av de som har svart er helt enig eller enig i dette, legger vi til de som har svart verken enig eller uenig kommer vi opp i 95 prosent. På varemerkeområdet er inntrykket et litt annet. Her er en tredjedel av de som har svart uenige i

at resultatene ble presentert på en forståelig måte. Dette er nok en indikasjon på at Patentstyret har sentrale utfordringer på varemerkeområdet, men i lys av den lave svarprosenten vil det være hensiktsmessig å gjøre flere undersøkelser for å få dette bekreftet. Inntrykket gjenspeiles også i spørsmålet om kundenes hovedinntrykk av undersøkelsene. For varemerkeområdet er fullmektigene noe mer positive enn gruppen andre, noe som kan indikere at det er nødvendig med en viss kompetanse for å få utbytte av Patentstyrets tjenester på dette området.

Figur 3.15 Hva er ditt inntrykk av forundersøkelsen, patent. Snitt 4,4

Figur 3.16 Hva er ditt inntrykk av forundersøkelsen, varemerke. Snitt 3,8

3.6.2 Kurs

Patentstyret tilbyr en bred portefølje av kurs, både grunnkurs innenfor patent, varemerke og design, samt forskjellige temakurs. Kursene kan også tilbys bedriftsinternt og skreddersys i forhold til dette. I tillegg arrangerer Patentstyret lunsjmøter, som tilbys uten kostnad for deltagerne.

Kursvirksomheten er organisert i avdelingen for kurs- og forundersøkelser. Denne virksomheten har tidligere hatt merkelappen ”kommersielle tjenester”. Dette begrepet er nok egnet til å skille dette fra de regulerte saksbehandlingsoppgavene, men det er ikke særlig egnet som grunnlag for å beskrive de økonomiske forholdene rundt kursvirksomheten. Kursene tilbys ikke kommersielt i betydningen ”for å tjene penger”. NHD ønsker at Patentstyret skal ha viktige oppgaver knyttet til å være en pådriver for økt bruk av IPR-systemet i Norge. Kursvirksomheten er et sentralt virkemiddel i denne rollen.

Valg av målgrupper og prising er i stor grad styrt av pådriverrollen. Skulle kurstilbud og gjennomføring vært fullt ut styrt av hva som gir inntjening eller eventuelt kostnadsdekning, ville tilbudet sett ganske annerledes ut. Det økonomiske fundamentet for pådrivervirksomheten er i dag mer styrt av at Patentstyret har en forpliktelse til å gå i balanse totalt sett. Ettersom det er vanskelig å se for seg at en pådriverrolle kan utøves i økonomisk balanse, inne-

bærer det at Patentstyret blir nødt til å dimensjonere denne oppgaven ut fra dels hva det er fornuftig å hente inn av inntekter fra denne typen virksomhet og dels hva den øvrige virksomheten genererer av inntekter som kan benyttes til dette formålet. I praksis er det i dag slik at det for en stor del er inntektene fra utenlandske søkere og patenthavere som finansierer denne virksomheten.

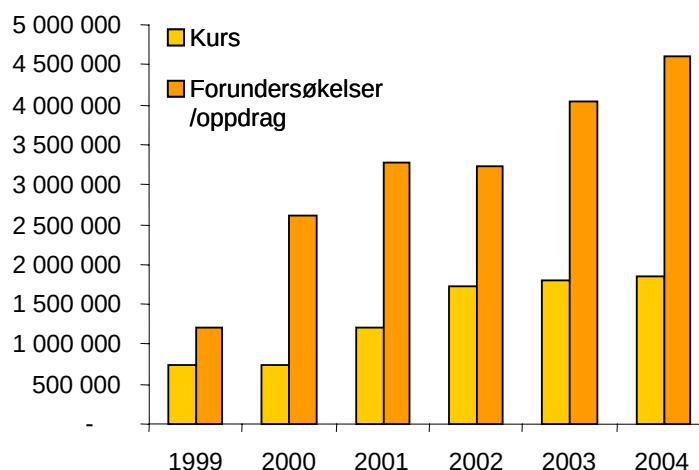
Også for kursene har Patentstyret gjennomført kundeundersøkelser. Gjennomgående er kundene godt fornøyd med tilbudet. I 2004 svarte 63 prosent av kursdeltagerne at de var fornøyd med kvaliteten på kurset de har deltatt på, mens 27 prosent svarte at de var meget fornøyd. Kun 14 prosent av kundene var misfornøyd med prisen. Svarfordelingen på de øvrige spørsmålene indikerer også at kundene stort sett er fornøyd med bredden i tilbudet.

Den kundeopplevde kvaliteten på Patentstyrets kurs har holdt seg stabil over tid. I 2001, 2002 og 2003 var den gjennomsnittlige scoren for totalinntrykk av kurset 4,7 (karakterskala fra 1-6, 6 er best), mens den i 2004 var 4,8.

Patentstyret har i den senere tiden gjennomført en kraftig økning av markedsføringen av denne type tilbud. Flere ansatte i kurs- og forundersøkelsesavdelingen har "markedsfører og selger" i sin tittel. Tankegangen bak dette, er at det er nødvendig med aktiv påvirkning for å få målgruppen til å prioritere deltagelse på kurs.

Dette har resultert i en betydelig omsetningsvekst, som vist i Figur 3.17.

Figur 3.17 Omsetning kurs og forundersøkelser. Kroner

3.6.3 Kommentarer om kurs- og annen informasjonsvirksomhet

Et enhetlig inntrykk fra de intervjuene vi har foretatt, er at Patentstyret har blitt vesentlig bedre på å drive med informasjonsvirksomhet de senere årene. For de intervjuede kan det være vanskelig å skille ulike informasjonsinitiativer fra hverandre, men markedsføringen av kursvirksomheten er noe som trekkes frem, noe som igjen understreker betydningen dette har innenfor Patentstyrets pådriverrolle. For patentfullmektigene innebærer økt virksomhet på dette feltet at det potensielle kundegrunnlaget øker, slik sett har jo disse ekstra god grunn til å være fornøyd med at Patentstyret prioriterer innsats på dette feltet.

3.7 Internett

Internett er en meget viktig informasjonskanal. Internett som informasjonsmedium har gitt virkninger både store muligheter for tilrettelegging av informasjon, men også utfordringer i forhold til teknologi, form og innhold som kommuniseres. Etter vår erfaring er det store forskjeller mellom ulike lands patentmyndigheter når det gjelder å bruke og å utnytte dette verktøyet optimalt. Vi skal her se på Patentstyrets webbløsning i henhold til brukertilpasning, design, funksjonalitet, innhold og tekniske funksjon. Vi skal også gi en lignende gjennomgang av noen andre lands respektive løsninger, og avslutningsvis gjøre en sammenligning av webbløsningene.

I forkant av denne rapporten ble det gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot brukerne av Patentstyrets hjemmeside.

3.7.1 www.patentstyret.no

I 1998 igangsatte Patentstyret arbeidet med å få utviklet et nytt omfattende IT-program SANT. Dette kalt SANT-programmet, skulle sørge for å innføre og etablere elektronisk saksbehandling samt dokumenthåndtering.

I 2000 satte man i gang et parallelt prosjekt som skulle komplementere og sikre nyttiggjøring av investeringene gjennom SANT-satsningen, var det såkalte TAKISAI-systemet. Som et av de første slike systemer i Norge, skal TAKISAI gi sikker elektronisk korrespondanse over Internett, i tillegg til sikker adgang til sensitive kundetjenester, slik som porteføljeoversikt for egne saker, automatisk overvåking, granskning m.m. I 2002 lanserte Patentstyret også sine første hjemmeside.

SANT-systemet ble tatt i bruk som saksbehandlingsverktøy for patent og varemerker i januar 2004, men grunnet tekniske problemer og ustabilitet fant man å måtte bruke mer tid på utvikling. Integrering av sikre elektroniske tjenester med SANT i forhold til eksterne kunder skulle håndteres av TAKISAI-systemet, men grunnet stabilitetsproblemene i SANT, ble arbeidet med integrering av TAKISAI ikke gjennomført. Imidlertid hadde man også satt i gang en utvikling av nye nettsider parallelt, og etter en rekke forbedringer av det eksisterende nettsidet, ble det lansert nye hjemmesider i 2004.

Innhold og struktur

Figur 3.18: Patentstyrets hjemmeside

Patentstyret har lagt mye arbeid i å kunne presentere en nettside som kommuniserer på alle nivåer, og gjennomgikk blant annet all tekst på nettstedet i 2000, som et av flere tiltak i et prosjekt som hadde til hensikt å forenkle og kundeorientere tjenestene. Nettstedet bærer preg av at man har gjort en klar vurdering av hvem som er brukere av tjenesten, og hvilken informasjon det er tenkelig at disse er ute etter. Innholdet i venstre meny gjenspeiler disse vurderingene; informasjon for de som vet lite fra før; "Nybegynnerguiden" har fått plass som den øverste av innholdskategoriene, etterfulgt av de konkrete temakategoriene "Patent", "Varemerke", "Design", igjen fulgt av Patentstyrets produkter "Forundersøkelser", "Kurs" og "Publikasjoner". De følgende kategoriene i den venstre menyen er av mer generell og oppsamlende art, og det er ikke i like stor grad selvforklarende hva man vil finne under disse lenkene; benevnninger som "Tema" og "Aktuelt" er noe upresise. Ved nærmere ettersyn ser kategoriene "Tema" og "Aktuelt" ut til å inneholde informasjon for spesielt interesserte; de som har hatt befatning med sidene før, og vet hvor de skal gå. Aktuelt inneholder nyheter som også oversendes til de som abonnerer på nyhetsbrev.

Annen nyttig og tradisjonelt hyppig etterspurt informasjon, som "Kontaktinformasjon" og "Ofte stilte spørsmål" er trukket frem og plassert hensiktsmessig i en egen menylinje øverst til høyre (se figur 3.18). Det er også gjort klart for den varslede overgangen til elektronisk søknads- og saksbehandling (gjennom SANT) med en link til "Elektroniske tjenester". Denne kategorien er i dag praktisk talt tom, og inneholder kun informasjon om hvordan det skal bli, i en ikke tidfestet fremtid, noe som må virke frustrerende på brukere av nettsiden når man ikke blir dirigert videre til det man venter å finne. Man kunne også med fordel ha gjort kjerneinformasjon som søknadsskjemaer og søknadsprosedyre mer tilgjengelig. I

dag ligger dette på nederste nivå i strukturen, og da ikke der man som uinformert først ville vente å finne det; et sted i "Nybegynnerguiden".

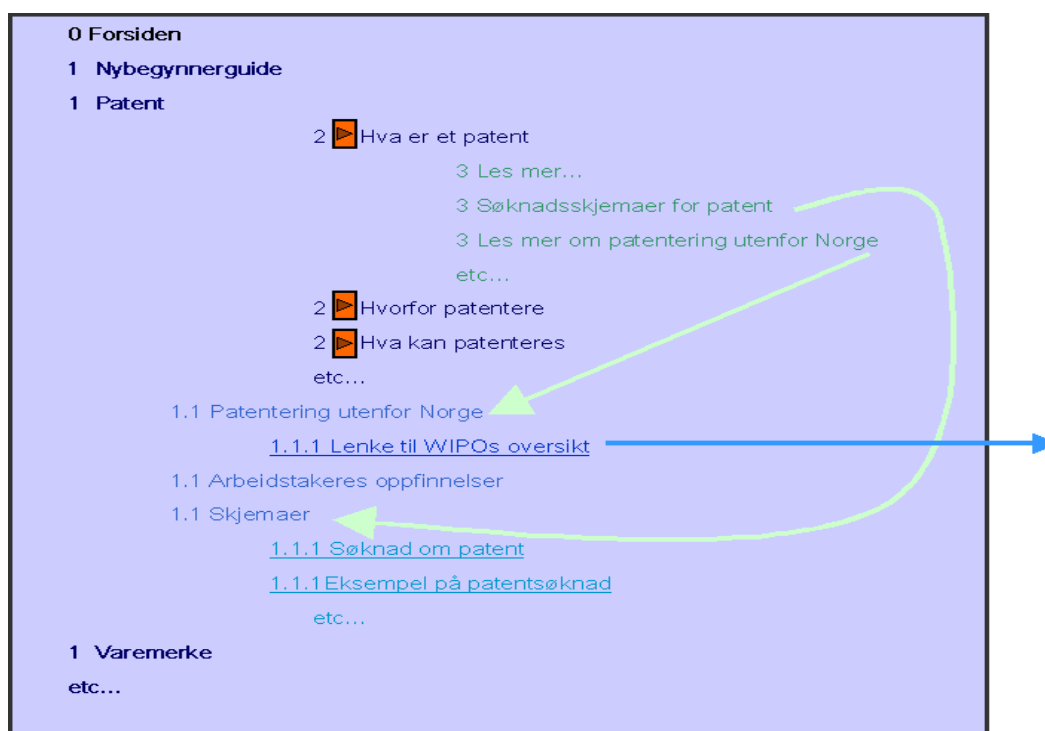
Hjemmesidenes brukerundersøkelse viste/indikerte at den informasjon og det innhold de fleste brukerne var ute etter, var *Informasjon om hvordan man skal søke beskyttelse av et varemerke* (24 respondenter), tett fulgt av *Informasjon om patentering, varemerke- eller designbeskyttelse generelt* (20 respondenter). Som nevnt i innledningen, er denne undersøkelsen ikke representativ, og resultatene må ses i lys av det.

39 prosent av respondentene i brukerundersøkelsen mener at Patentstyrets nettsider bør utvikles innholdsmessig. Ved spørsmål om hvilke tjenester og ytterligere innhold man kunne tenke seg, var det noen svar som gikk igjen. Flere trakk frem et ønske om mer *nyheter på området*. Flere etterlyste også en enkel måte å *søke patent elektronisk* på og å *kunne sjekke status på løpende søknader elektronisk*. Disse siste behovene skal det nye SANT-systemet håndtere.

Brukervennlighet - Navigasjon og Søk

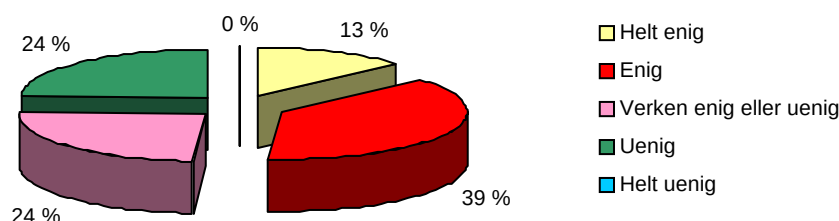
Patentstyrets nettside har en forholdsvis tradisjonell og velkjent oppbygning, men også en struktur som gir en umiddelbar forståelse av Patentstyrets virke og virksomhetsområder. Et kart over et utsnitt av nettstedet (se Figur 3.19) viser at Patentstyret i stor grad har holdt seg til *tre-trinns-anbefalingen*, en generell anbefaling om å ikke ha flere enn tre nivåer ned fra topp til bunn i en webstruktur. Ideelt sett skal man ikke måtte klikke mer enn tre ganger for å komme til kjerneinformasjonen. Som kjent er et nettstedets struktur aldri strengt hierarkisk, men mer som en vev av interne nettsider og informasjon. Sider og informasjon er gjensidig eller ensidig linket til hverandre og til eksterne nettsider (Illustrert ved piler i Figur 3.19). Slik kan informasjonen nås via flere veier.

Figur 3.19 Utsnitt av nettstedet

39 prosent av respondentene i brukerundersøkelsen var enig i at Patentstyrets internettsider var enkle å finne frem på. På den annen side var 24 prosent uenige i det samme. Resten av respondentene fordelte seg med 13 prosent *Helt enige* og 24 prosent som forholdt seg nøytralt til spørsmålet, se Figur 3.20.

Figur 3.20 Svarfordeling: Patentstyrets internettsider er enkle å finne frem på

Ideelt sett skal man også kunne finne frem til den samme informasjonen gjennom et nettstedets *søkefunksjon*. Mange nettsteder gir også en mulighet for å søke i egne, kontrollerte databaser gjennom det samme, eller et parallelt søkegrensesnitt. Dette er også tilfellet på Patentstyrets hjemmeside. Det er lagt opp til mulighet for fritekstsøk i nettstedets tekstinhold, men det er også laget egne parallelle søkegrensesnitt for å søke i patentstyrets publikasjoner, i nyere norske patenter og i sammendrag av eldre patentsøknader. Patentskrifter og andre publikasjoner foreligger som PDF-filer og ikke som en del av en database. Søking foregår derfor som fritekstsøk i disse filene. For å få treff, må den valgte søketerm være tilstede i dokumentet. Man kan bygge opp lengre søkestrenger og legge til eller trekke fra ord, ved bruk av såkalte boolske operatører, -/+ ekvivalent til AND og NOT Intensjonen ved søketjenesten er god, men det er en rekke ting å utsette på selve søkefunksjonaliteten.

- Det er vanskelig å avgrense søk. Selv ved bruk av lengre søkestrenger, som ideelt sett skulle ha begrenset trefflisten til et presisert minimum, resulterer i lange trefflister der det ved ettersyn også ligger en rekke dokumenter som IKKE inneholder alle valgte søketermer.
- I noen tilfeller er PDF-filene samlet i store filer. Treffene vil derfor enkelte ganger vise til en stor fil som du må åpne og søke i på nytt. Dette blir ytterligere tungt når filnavnet ikke er meningsbærende utover å indikere året den ble lagret (se punkt under.)
- Det mangler informasjon om hvor mange treff man har fått totalt.
- Trefflistene er veldig lite informative. Et søk på Patentstyrets hjemmeside gir en liste der treffpostene kun består av tittel på dokument og deler av ingress, men ingen dato. Trefflistene for de andre søkene viser kun til filnavn der filnavnets struktur i noen tilfelle består av et (for den eksterne søkeren) intetsigende nummer, i andre tilfeller av elementene *sammendrag_mappexx_2005*. Det er umulig å se ut fra trefflisten hvilket av dokumentene som er det man faktisk leter etter, eller hva som har størst relevans.

I forhold til søkefunksjonalitet og -muligheter på andre nettsider innen patentområdet, ligger Patentstyret noe bakpå. Dette er også ett av momentene som ble hyppigst nevnt som utilfredsstillende i brukerundersøkelsen, som en respons på hvilke utviklingstiltak man ønsket seg for hjemmesidene. Den største andelen av

respondentene (43 prosent) mente at det skortet på hjemmesidens funksjonalitet. Funksjonalitetsbegrepet hentyder til en hjemmesides dynamikk. Dynamikken bestemmes både av et nettstedets strukturelle oppbygning, teknologisk stabilitet og søkefunksjon. Det er innenfor dette sjiktet brukerne mener det ligger størst forbedringspotensial. I tillegg har 26 respondenter benyttet seg av "Annet"-kategorien. 16 av disse trekker frem den dårlige søkefunksjonaliteten spesielt.

Design og teknisk funksjonalitet

I de senere årene er en klar visuell profil blitt anerkjent som et stadig viktigere konkurransefortrinn. Patentstyret har brukt det grafiske selskapet Gazette til å bistå med utviklingen av nettstedets teknologiske plattform og grafiske formgiving. Nettsiden gir da også et klart inntrykk av å være utviklet av profesjonelle, med en rolig, dus fargepalett, og få, gjennomtenkte, illustrerende grafiske elementer. I brukerundersøkelsen svarte kun 4 prosent at det var ønskelig med en utvikling av hjemmesidene design.

Teknologisk ser Patentstyrets hjemmeside ut til å fungere tilfredsstillende. Manøvrering går raskt, og nedlasting av dokumenter er uproblematisk.

Helhetlig inntrykk

Hjemmesiden til Patentstyret gir en god og lettfattelig innføring for dem som vet lite om temaene fra før, og også for dem som ønsker generell informasjon om Patentstyrets virksomhet og tilbud. For komplekse områder som patenter er etter vår mening gode internettsider utpreget målgruppeorientert, i motsetning til de mindre gode som er mer avsenderorientert. Videre kan det skilles mellom graden av "selvbetjening". Patentstyret har tydelig lagt ned mye ressurser i utvikling av hjemmesidene sine. Hjemmesidene har god design, og et interessant innhold. Det finnes duplikatsider på nynorsk og egne sider på engelsk. Allikevel kan hjemmesidene utbedres på punktene struktur og søkefunksjonalitet.

3.7.2 Andre patentmyndigheters hjemmesider

EPO

EPO – European Patent Organization er et samleorgan og fellesorganisasjon for de europeiske patentinstitusjonene, og har følgelig en større struktur og annen type oppgaver enn Patentstyret, noe som gjenspeiles i nettstedet deres. Nettstedet finnes i tre språkversjoner, en engelsk fullversjon, og redigerte tyske og franske versjoner. Grunnstrukturen er lik Patentstyrets, med en topprad og tre kolonner. Kolonnene inneholder venstremeny, høyrekolonne for ulik informasjon og et bredt midtfelt der man har valgt å gi oppdaterte nyheter hele plassen.

Hovedkategoriene i venstremenyen skiller seg ikke uventet fra Patentstyrets ved å være av en mer overordnet natur. Den generelle presentasjon av EPOs virke har fått første prioritet; kategorien "General presentation" ligger øverst, etterfulgt av toppkategorier som "Official communications", "Patent information centres", "Events and seminars" og "Tool box for Applicants".

Figur 3.21 EPOs hjemmeside

EPO er på ulikt nivå også ansvarlig for en rekke tilknyttede nettsteder og -tjenester; disse stilles ut i strukturens høyre kolonne. Her ligger blant annet peker til en egen "Patent Information Website"; en egen temaside der innholdet ikke er ulikt Patentstyrets "Nybegynnerguide", og ikke minst, en peker til den store europeiske databasen over patenter, Esp@cenet, som EPO er ansvarlig for.

Ved første øyekast ser det ut til at EPO langt på vei har klart å bryte ned og strukturere et stort og fasettert virksomhetsfelt i klare og informative kategorier. Hjemmesiden til EPO forholder seg også i noen grad til *tre-trinns-anbefalingen*. På tredje trinn endrer imidlertid presentasjonsform og design seg radikalt, og man får inntrykk av å ha kommet inn i et helt nytt, amatørmessig nettsted. En del av lenkene fører videre inn i tilsynelatende bunnløse tjern av informasjon, der man etter seks klikk ennå ikke har nådd kjernen, og EPO kunne med fordel ha konstruert en såkalt "brødsmulesti"-funksjon, der man kan se hvor man er i strukturen, og hvor man har klikket for å komme dit. Som eksempel ville en slik funksjon på Patentstyrets nettside vist stien *Patent - Hva er et patent - Søknads-skjemaer for patent - Skjemaer* hvis man hadde klikket seg frem til skjemaene. Slik den fremstår nå bærer EPOs hjemmeside preg av at den opprinnelig har hatt en gjennomtenkt struktur, men at økt omfang av informasjon, nye arbeidsoppgaver og en virksomhet som har vokst, har ført til en løsrivelse fra den opprinnelige strukturen og gitt et viltvoksende og noe ustrukturert nettsted.

EPO har, som Patentstyret, søkemuligheter på ulike nivåer. Som Patentstyret har de en mulighet for å søke på nettsiden spesielt. Denne søkefunksjonen fungerer ikke spesielt godt. Søkegrensesnittet fremstår som rotete, og søkesiden er tydelig lite vedlikeholdt, med noen klare tekniske mangler og programmeringsfeil. Treffene er lite informative, et problem de deler med Patentstyret. På den annen side ser det ut til at de boolske søkene fungerer som de skal; jo flere søketermer du bruker, jo mer presist treff får du.

EPO har også en rekke andre søkesider tilgjengelig fra sine sider: Søk i EpidosNews arkiv (EPOs nyhetsbrev), søk i EPO Boards of Appeal Decisions, EPO Patent Attorney Data Base osv, men ikke minst er EPO ansvarlig for

Esp@cenet, det felles søkegrensesnittet for alle medlemslandenes patentdatabaser. I Esp@cenet kan man fritt søke i 45 millioner patentdokumenter. Alle medlemsorganisasjonenes inneholder hver sin versjon av søkegrensesnittet som er bygget over en felles struktur, men med lokalt språk og noen lokalt valgte forhåndsdefineringer. Hvis man vil begrense søket geografisk, er det et poeng å bruke det utvalgte landets egen versjon av Esp@cenet, da vil dette ligge som en mulighet. I EPOs egen versjon av Esp@cenet gis det kun mulighet for å velge mellom globalt søk, europeisk søk eller søk i japanske patenter. Esp@cenet søkegrensesnitt er ellers satt opp med en rekke muligheter for søkeavgrensning.

Figur 3.22 Søk fra EPOs nettsted

Advanced Search

1. Database

Select the patent database in which you wish to search:

Database:

2. Search terms

Enter keywords (english)

Keyword(s) in title (in English):	plastic AND bicycle
Keyword(s) in title or abstract (in English):	hair
Publication number:	WO03075629
Application number:	DE19971031696
Priority number:	WO1995US15925
Publication date:	yyyyymmdd
Applicant:	Institut Pasteur
Inventor:	Smith
European Classification (ECLA):	F03G7/10
International Patent Classification (IPC):	H03M1/12

SEARCH CLEAR

Treffene blir presise og presenteres også på en ryddig måte, og når man klikker seg inn i treffet får man opp en informativ og oversiktlig post med alt av relevant informasjon om patentet, helt ned til originaldokumentet i pdf-versjon.

Patent og varemærkestyrelsen

Patent- og varemærkestyrelsen er Danmarks patentorgan, underlagt Økonomi- og Erhvervsministeriet. Hjemmesiden ligger tett opp til Patentstyrets. Fargepaletten er til forveksling lik, fonten er den samme. Nettstedets innhold og fokus er også som Patentstyrets. Patent- og varemærkestyrelsen har imidlertid valgt en annen struktur på hjemmesiden. Forsiden er delt opp i en rekke likevektede felter, der kun toppfeltet er en fast meny. Denne menyen inneholder nesten nøyaktig de samme kategoriene som hos Patentstyret, "Om Styrelsen", "Patent", "Brugsmodel", "Varemærke", "Design", "Kurser" og "Udvikling". Styrelsens *nybegynnerguide* har blitt gitt et eget felt til høyre, mens feltet under er forbeholdt informasjon for profesjonelle. Det er altså lett å orientere seg inn i egnet informasjon for alle typer brukere. Resten av feltene leder til nylig oppdatert og aktuell informasjon, som nye rapporter, kurs og seminarer, og nyhetstjenester.

Figur 3.23 Patent- og varemærkestyrelsens hjemmeside

Patent- og varemærkestyrelsen har lagt opp til at man skal kunne søke om patent online. Online-applikasjonen ligger godt synlig i det ene høyre feltet (*Ansøg online om:*) Det ligger også som en av underkategoriene under alle temakategoriene, Patent, Brugsmodel etc... det er umulig å få testet funksjonaliteten her uten å faktisk gjennomføre en søknad. Vi vet heller ingenting om sikkerhetsforanstaltninger eller teknisk stabilitet. Søkegrensesnittet ser ryddig ut, og de forskjellige trinnene i utfylling og søknadsprosess ser ut til å ha blitt lagt opp på logisk vis.

Det finnes en søkefunksjon for fritekstsøk på nettsiden, og denne ligner Patentstyrets versjon. Treffene gir lite informasjon, det går ikke an å sortere på ulike kriterier osv. Løsningen virker allikevel å være teknologisk robust, og ved korrekt bruk av boolske operatører kan man også sette opp en god og presis søkestreng og få et greit resultat.

Styrelsens hjemmeside gir også tilgang til søk i databasen over varemerke-, design- og patentsaker gjennom et eget grensesnitt. Denne databasen og søkefunksjonen ser ut til å være godt gjennomtenkt og hensiktsmessig satt opp.

Figur 3.24 Søk fra Patent- og varemærkestyrelsens nettsted

PATENT- OG VAREMÆRKESTYRELSEN

Andre sites ▾

[Om Styrelsen](#) [Patent](#) [Brugsmodel](#) [Varemærke](#) [Design](#) [Kurser](#) [Udvikling](#) [English](#)

REGISTRE - [PATENT & BRUGSMODEL](#) | [VAREMÆRKE](#) | [DESIGN](#) [Aktuel information](#) | [Om registrene](#)

[Log ind](#) [Søgning](#) [Søgeresultat](#) [Referencer](#) [Opsætning](#) [Egne sager](#)

[SØGNING I PATENTSAGER]

Søgning i: **DK:** ☒ **DK/EP:** ☐ **Certifikat:** ☐ **Brugsmodel:** ☐

☐ Ansøgningsnr.	=		199901236	Ryd
☐ Patent/reg.nr.	=		172123	Ryd
☐ Prioritetsnr.	=		905822	Ryd
☐ Vælg en datatype ▾	=		19990524	Ryd
☐ Ansøger/indehaver	=		Smith A/S	Ryd
☐ Opfinder	=		Hans Kristensen	Ryd
☐ Fuldmægtig	=		Patentkompagniet	Ryd
☐ Indsiger	=		Hans Kristensen	Ryd
☐ Klasse (IPC)	=		A01B1/00	Ryd
☐ Benævnelse	=		Vindmølle	Ryd

[Søg](#) [Ryd alle](#)

Som man ser av Figur 3.24, er det muligheter for en rekke avgrensinger når man søker. Det finnes imidlertid intet frifelt som søker i all informasjon, hvilket begrenser søkemulighetene mye for søkere som ikke søker etter kun ett spesielt patent. *Benævnelse*-feltet, som er det nærmeste man kommer et fritekstsøk, søker kun i patentenes beskrivelse/tittel.

Alt i alt er Patent- og varemærkestyrelsens søkefunksjon god, det teknologiske fungerer utmerket, trefflisten er ryddig og virker presis. Trefflisten sorteres på søknadsnummer, der den første delen består av årstall, hvilket betyr at de eldste patentene kommer først. Det er imidlertid fullt mulig å snu denne sortering, eller sortere på andre kriterier, som navn på søker, eller beskrivelse/tittel.

Det er underlig at Patent- og varemærkestyrelsen har gjemt tilgangen til dette søkegrensesnittet såpass langt ned i nettsidestrukturen sin. En "brødsmulesti" ville anvist veien til søkebildet slik: *Forside - PVS online (klik her) – Registeradgang – søgning*.

Forøvrig er også Esp@cenet-tjenesten og tilknytningen til denne – mindre synlig på nettsiden. Man må nesten vite at denne søketjenesten eksisterer for å finne den.

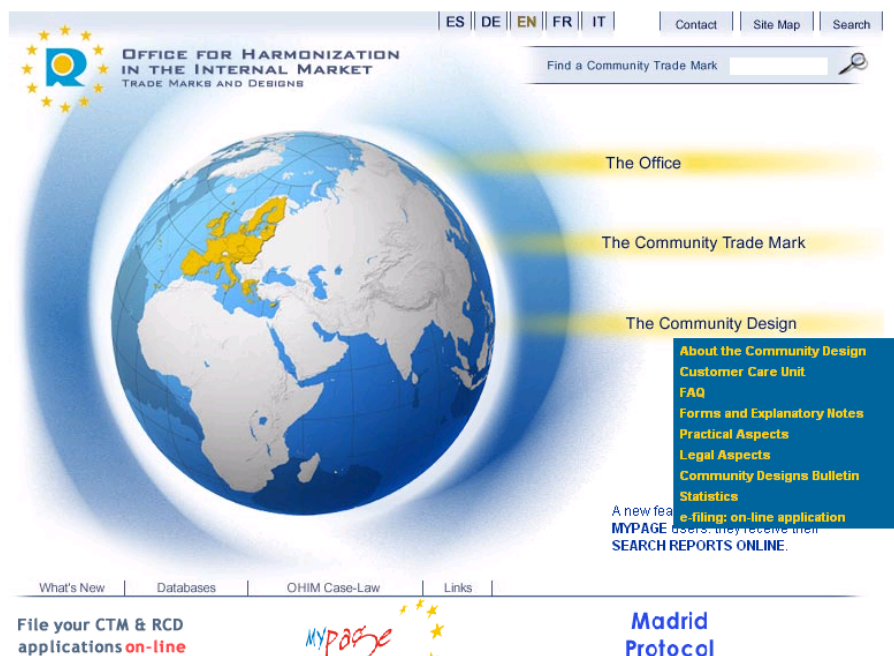
OHIM

OHIM, Office for Harmonization in the Internal Market, behandler og godkjenner søknad om registrering og beskyttelse av varemerker og design innenfor EU.

OHIM har et stort og komplekst virkeområde, og et stort sett av ulike aktiviteter. I så måte har de maktet å strukturere hjemmesiden på en hensiktsmessig måte. Siden har en annen oppbygning enn Patentstyret i det at den fremstår som en portal. Førstesiden består av et stort felt, med en rekke elementer og linker, men først og fremst tre hovedlinker som hver leder inn i til spesifikk informasjon presentert på tilsynelatende separate nettsteder. De tre nettstedene og informasjonsområdene The Office, The Community Trade Mark og The Community

Design, er også gjensidig sammenlenket, men inneholder ellers kun informasjon om sitt tema.

Figur 3.25 OHIMs hjemmeside

OHIM-portalen inneholder også en rekke linker som gir direkte inngang til hyppig etterspurt informasjon; en oversikt over søkedatabasene, kontaktoversikt, inngang til ekstranett der man kan følge sine egne saker osv, og ikke minst, en inngang rett inn i tjenesten "File your CTM & RCD applications on-line". Utvalget av elementer som skal trekkes frem, og hvordan informasjonen ellers er splittet i tre klare, adskilte kategorier på det aller høyeste nivå i nettstrukturen, vitner om et bevisst forhold til publikums bruk av og forventninger til nettsiden.

OHIMs innhold nedover i nettstedene kan først virke noe "overveldende"; man vil informere mye om mange ting. Strukturen er også veldig lite hierarkisk, og heller "sirkulær"; en grafisk fremstilling av OHIMs nettsted ville kanskje fortonet seg som en spunnet ball, der alle lenker til slutt fører en tilbake til utgangspunktet, noe som også innebærer en forkasting av *tre-trinns-anbefalingen*. Etter noe bruk vil man imidlertid oppdage at OHIM har lagt mye arbeid i å ha en logisk struktur, og at man raskt blir "kjent" med nettstedet.

Designet til OHIM virker noe tilfeldig. Her er veldig mange elementer uten funksjon; den store globen som tar størst oppmerksomhet på portalsiden gir til eksempel en forventning om at man skal kunne klikke seg inn i de ulike landene, men er i realiteten et "dødt" element.

Når det gjelder de dynamiske tjenestene; søkefunksjoner, e-filing og oppfølging av søknader, har vi kun fått testet databasene, da de andre funksjonene kun kan testes ved at man leverer en faktisk søknad.

Hoveddatabasen til OHIM er CTM_ONLINE (Community Trade Mark-online), en database over søknader som er inne og registrerte varemerker. Søkegrense-

snittet er velkjent og forsåvidt logisk oppbygget, og man kan velge mellom et enkelt eller en avansert versjon. Det øverste søkefeltet i begge versjoner er forbeholdt varemerkenummer, mens felt for navn først kommer på tredje nivå, noe som synes både noe underlig og uheldig, da brukere av søketjenester nesten uten unntak foretrekker å søke på, og husker bedre, ord fremfor tallkombinasjoner. Forøvrig gir grensesnittet mange muligheter for avgrensinger og spissing av søk. Trefflisten man får inneholder sparsommelig med informasjon utover selve varemerkebenevnelsen, nummer og dato for søknad, men hvis man går inn i selve posten finner man utfyllende informasjon, også som regel en grafisk fremstilling av varemerket.

OHIM hoster i tillegg en rekke andre databaser: CTM_AGENT (database over OHIM-assosierte), CTM-DOWNLOAD (lisensavhengig database for nedlasting av oppdateringer av en tidligere CD-rom database som inneholder det samme som CTM-ONLINE, men med utvidet informasjon om de enkelte casene), EUROACE (database over NICE-klassifikasjoner) og ENLARGEMENT (database over registrerte og ferdigbehandlede søknader i de nye EU-landene).

Österreichisches Patentamt

De østerrikske patentmyndigheter har lignende oppgaver som Patentstyret. Det ser imidlertid ikke ut som om de har lagt like mye vekt på å ha en god nettside.

Strukturen er for så vidt oversiktlig på øverste nivå, og informasjonen delt i klare bolker (se Figur 3.26), men det blir raskt klart at hjemmesiden har store mangler.

Figur 3.26 Hjemmeside for Österreichisches Patentamt

De to hovedkategoriene Erfindungsschutz (Beskyttelse av oppfinnelse) og Markenschutz (Beskyttelse av varemerker) er under konstruksjon og inneholder praktisk talt ingen informasjon. Designschutz (Beskyttelse av design) ser ut til å være ferdig og inneholder følgende kategorier: General information, Publications, Seminars on industrial designs og Application Search. Sannsynligvis vil de to tomme hovedområdene også inneholde lignende informasjon når de blir ferdige.

Designmessig gir sidene et noe hjemmesnekret inntrykk. Man har benyttet seg av tre hovedfarger, og det gis et inntrykk av at disse symboliserer hvert sitt område (se Figur 3.26), noe som også symboliseres med Patentkontorets trekant-logo og følges opp nedover i strukturen, samtidig brytes det tvert med prinsippet allerede på forsiden, der mottoet *Gedanken gut geschützt* (*Godt beskyttede tanker...*) også har fått tildelt de tre fargene (se Figur 3.26). De tre fargede ordene er også hyperlenker, men kun lenket opp til forsiden, noe som kun er egnet til å skape forvirring.

Det Østerrikske Patentkontoret har valgt å skille ut den delen av virksomheten som driver med forundersøkelser i en egen avdeling (*Serv.ip*) på hjemmesiden. *Serv.ip* har sin eget logo, sin egen temaside med egen kontaklinformasjon etc. Formålet er sannsynligvis å skape et tydeligere skille mellom den søknadsavgjørende og den søknadshjelpende funksjonen i selskapet.

Hjemmesiden har ingen åpning for å søke i den østerrikske databasen over patenter, all informasjon om slike søk leder en til *Serv.ips* tjenester, priser og bestillingsformularer. Den østerrikske versjonen av *Esp@cenet* ligger riktignok som en anonym og ubeskrevet lenke under *Links-Kategorien*.

Det er lagt opp en meget enkel søkefunksjon for å søke på hjemmesiden i seg selv. Det er et fritekstsøk der det kun er mulig å snevre inn søket med *AND*-operatøren, men ikke mulig å utvide med *OR*-operatør, eller snevre inn med bruk av *NOT*. Utseendet på trefflisten er meget rotete og beskrivelsen av hver post er tydelig generert automatisk og gir liten mening. Et enkelt søk på termen "design" gir et treff som begynner slik:

"1. Written Information – Owner Information – [Design](#) Enquiries – Utility Model and Patent E...
... Information – Owner Information – *Design* Enquiries – Utility Model and Patent Enquiries If
you..... need information on *design* patents, utility models or patents in written form - in

2. Community [Design](#)
... *Design* How do I apply for a Community *design*? Along with the..... registration of an Austrian
design right, all countries of the EU may also register a... Community *design*. Please go to the
website of the Office for

3. [Design](#) overview
Design overview *Design* *Design* Enquiries Excerpts"

Den østerrikske hjemmesiden gir et uodynamisk og lite oppdatert inntrykk. Det er ingen grafiske elementer på sidene, ingen bilder, ingen innbydelse til interaksjon mellom vertskap og gjest. Hjemmesiden kommuniserer i det hele tatt dårlig og virker vesentlig mindre gjennomtenkt enn Patentstyrets.

4 Sammenligning med andre land

4.1 Valg av land

I evalueringen ønsker vi å sammenligne utvalgte nøkkeltall for Patentstyrets kjerneprosesser med tilsvarende tall fra patentmyndigheter i andre land og regioner. Ved valg av land har vi lagt vekt på følgende forhold:

- *Størrelse:* Danmark og Østerrike er valgt ut da landene har et lignende befolkningstall som Norge.
- *Virksomhetsomfang:* Vi har valgt land hvor patentmyndighetene tilbyr en noenlunde likt tjenestetilbud som Patentstyret i Norge. For Danmark og Østerrike er dette tilfellet.
- *Antatt best practice:* Det europeiske patentverket (EPO) antas å ha en høy kvalitet, samtidig som EPO bestreber seg på å gjennomføre søknadsprosessene på en rask og kostnadseffektiv måte. Den danske patentorganisasjonen (Patent- og Varemerkestyrelsen) fremhever seg selv og av andre som spesielt effektiv og med høy kvalitet. Hvor god score den østerrikske patentmyndigheten ville få hadde vi ved oppstart ingen formening om.

Andre land som UK, Tyskland, Sverige, Finland, Nederland og Sveits byr på interessante sammenligningsgrunnlag når det gjelder strategier, organisering, internasjonalt samarbeid med mer. Fokus i prosjektet er imidlertid rettet tilbake-skuende og på søknadsprosesser og informasjonsarbeid. I et mer fremoverskuende arbeid anbefales det imidlertid å innhente erfaringer fra flere land og innenfor ulike områder enn det er rom for i denne sammenheng.

Sammenfattet vil vi nedenfor trekke inn referansetall fra landene Danmark og Østerrike. I tillegg vil vi undersøke effektivitet og kvalitet i EPOs søknadsprosesser. Det er viktig å understreke at EPO kun behandler patentsøknader, og ikke søknader om beskyttelse av varemerke og design.

4.2 Det europeiske patentverket (EPO)

4.2.1 Om EPO

Grunnlaget for den europeiske patentorganisasjon (EPO) ble etablert ved München-konvensjonen i 1973, hvor målsetningen var å etablere et felles patent-

system for medlemslandene i daværende EF og EFTA. Gjennom EPC er etablert Det europeiske patentverket (European Patent Office, EPO) som utsteder patenter på vegne av alle medlemsland. Per dato er 30 land i Europa medlem av EPO, inkludert ikke-EU-land som Sveits og Tyrkia. Flere Balkanstater har signalisert ønske om medlemskap. Norge har undertegnet, men ikke ratifisert konvensjonen. Det er ennå ikke tatt politisk stilling til slik ratifikasjon.

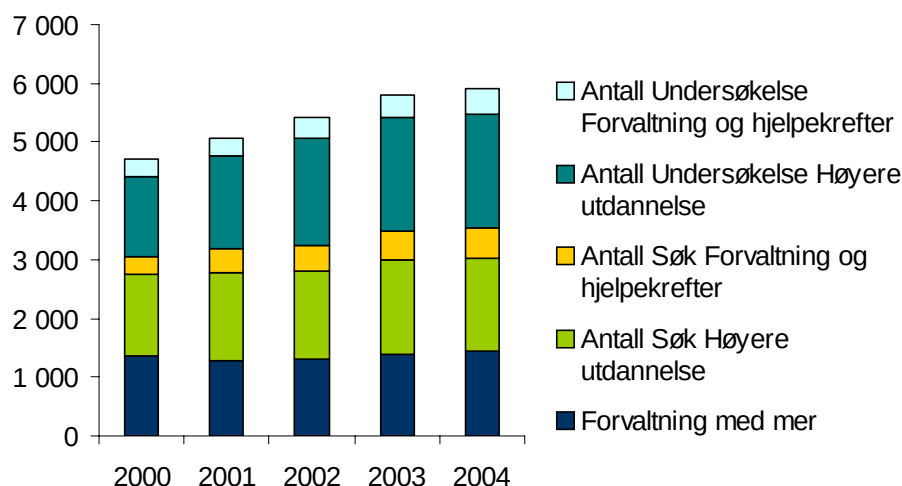
Budsjett

EPOs totale budsjett og regnskap var i 2003 på rundt 940 mill. Euro (rundt 7,6 Mrd NOK til dagens kurs). Regnskapet for 2004 viser totale kostnader på rundt 997 Mill. Euro (+ 6 prosent).

Antall ansatte

EPO har gjennomgått en sterk vekst, spesielt de siste årene. Mellom 2000 og 2003 var nettotilveksten på høyt utdannet personell til nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering på nesten 800 medarbeidere. Kursing av nyansatte har dermed vært et sentralt anliggende. Antall personer innenfor administrasjon (inkl klageinstansen) har de siste årene vært tilnærmet konstant. I 2004 økte imidlertid antall ansatte innenfor administrasjonen, mens antall ansatte innenfor nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering var tilnærmet konstant. Høsten 2004 ble det igjen lansert en omfattende rekrutteringskampanje, og som vil få effekt fra 2005 og utover.

Figur 4.1 EPO – utvikling i antall ansatte⁹

4.2.2 Arbeidsoppgaver og -prosesser

Som navnet tilsier håndterer EPO kun patentsøknader, og ikke varemerker, design og forundersøkelser. Informasjonsvirksomhet utføres, men er av en helt annen karakter enn i for eksempel Patentstyret. EPO legger mye vekt på internasjonalt samarbeid og relasjonsbygging.

⁹ EPO har igangsatt en prosess som (BEST) som tar sikte på å integrere arbeidsoppgavene nyhetsgransking, patenterbarhetsvurdering og innsigelse. Fra og med 2004 er dermed inndelingen av personell i ulike arbeidsoppgaver mer uklar.

Arbeidsoppgavene EPO utfører er i grove trekk de samme som i de nasjonale patentmyndigheter. Hovedoppgavene er også her nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering, utstedelse/kunngjøring og eventuelt håndtering av innsigelser og klager (se vedlegg 2 for en detaljert beskrivelse av søknadsprosessen i EPO).

For å trekke en sammenligning mellom EPO og det norske Patentstyret er det i første rekke hovedprosessene nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering som kan sammenlignes (= Patentstyrets 1. avdeling). Patentstyret tilstreber en EPO-harmonisering, og dette gjelder spesielt mht. å ha harmonisert praksis i patenterbarhetsvurderingen. Videre benytter Patentstyret seg i økende grad av de samme søkeverktøyene som EPO, noe som gjør en sammenligning relevant. Håndtering av innsigelser og klager er relativt ulikt og en sammenligning her er derfor vanskelig. I den senere tid har imidlertid både kvaliteten og effektiviteten i EPOs saksbehandling vært gjenstand for enstemmig kritikk fra medlemslandene, se forvaltningsrådets dokument CA/111/05.

EPOs virksomhet er spredt på flere medlemsland. Hovedkontoret ligger i München. Ved siden av forvaltningsoppgaver, gjennomføres her også patenterbarhetsprøvingen ("Examination") og administrasjon av innkomne innsigelser og klager ("Appeals"). EPO har videre kontorer i Wien, Den Haag og Berlin. I de sistnevnte kontorene utføres nyhetsgransking ("Search"). Aktivitetene nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering er dermed delt geografisk og dermed også mht. hvem som gjennomfører arbeidsoppgavene.

EPO har delt virksomheten opp i 5 enheter (generaldirektorater), og inndelingen følger de ulike trinnene i en patentsøknad (Filing, Search, Examination, Appeals).

EPO har lang saksbehandlingstid og den geografiske og personelle oppdelingen av oppgavene nyhetsgransking, patenterbarhetsvurdering og innsigelse har sannsynligvis bidratt til å øke saksbehandlingstiden. Det er derfor nylig igangsatt prosesser som har som mål å slå sammen oppgavene geografisk og personalteknisk. Av årsberetningen for 2004 går det klart frem at alle kontorene i hhv. München, Haag, Berlin skal gjennomføre Search, Examination og Opposition, mens disse oppgaver før var delt opp på kontorene (München = Examination Opposition), Den Haag og Berlin = Search). En mulig videre utvikling vil være at de ulike kontorene konsentrerer seg om ulike fagområder.

For å kunne sammenligne ulike oppgaver som Patentstyret gjennomfører med oppgaver EPO utfører vil vi senere bruke tall fra 2003, og som gir et mer klart skille mellom oppgaver og tilhørende kostnader.

Antall årsverk og allokerede direkte og indirekte kostnader til de enkelte virksomhetsområdene fremgår av tabellen nedenfor. Kostnadshenføringen ble først publisert i 2003, og historiske data kan derfor ikke fremskaffes. I tabellen er de siste tallene fra 2004 tatt med (endringene fra 2003 er relativt små).

Tabell 4.1 *EPOs virksomhetsområder, antall årsverk og kostnader
(Kostnader i mill Euro) Tall fra 2004*

	Kontor:	Antall årsverk	Direkte kostnader (Mill Euro)	Totale kostnader	
DG 1 Operations (Filing and Search)	Den Haag / Berlin	2.190	282,5	Filing	48
				Search	429
DG 2 Operational Support (Examination and opposition)	München	2.289	289	Examination	323
Undersøkelse Patenterbarhetsvurdering og mothold-innsigelser				Opposition	16,5
DG 3 Appeals	München	182	31	Appeals	40
DG 4 Administrasjon	München/ Den Haag/ Berlin	849	274,5	Publication, cooperation etc.	72,6
DG 5 Juridisk avdeling/ internasjonalt	München	120	25		
Ledelse og annet (President)	München mfl.	65	18		
Andre kostnader (i hovedsak pensjonskostnader)			76,5		76,5
Totalt antall ansatte/kostnader:		5.687	996,5		994,7

Kilde: European Patent Office.

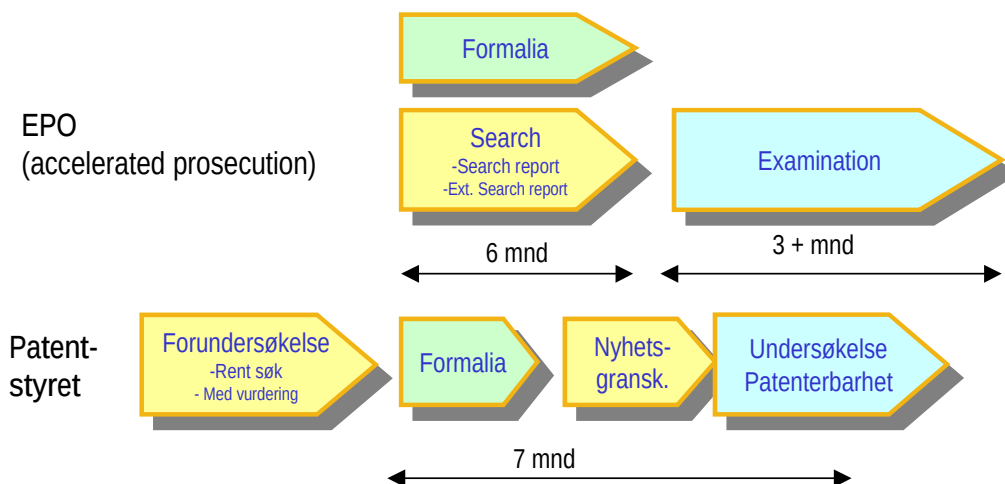
Som det går frem av tabellen utgjør områdene mottak/registrering (filing) og søk nyhetsgransking rundt 50 prosent av EPOs totale kostnader. Undersøkelse Patenterbarhetsvurdering (examination) utgjør rundt en tredjedel av kostnadene. Som det går frem av tabellen holder EPO kostnadene knyttet til pensjonsforpliktelser separat i kostnadsregnskapet og avviker her fra den praksis vi blant annet finner i Patentstyret. I sammenligningen har vi derfor fordelt pensjonskostnadene på de enkelte områdene og med utgangspunkt i antall ansatte.

Sammenlignet med Patentstyret i Norge har EPO noen særskilte trekk som skiller de to patentmyndighetene fra hverandre:

- Prosessene knyttet til kontroll av formalia ("Examination of filing") og nyhetsgransking ("Search") skjer i EPO samtidig og dermed som to parallelle prosesser. Resultatet fra formaliakontroll og søk inngår som felles grunnlag for undersøkelsen ("Examination").
- EPO stiller krav til bemanningen ved gjennomføring av spesielt patenterbarhetsvurderingen. Undersøkelsen skal i hht. til EPOs regelverk gjennomføres med 3 "teknisk kvalifiserte personer", eventuelt supplert med juridisk kompetanse. I praksis er dette en hovedansvarlig, supplert med en som leser igjennom vurderingen og en overordnet som godkjenner saken. Det er Examination divisjonen i helhet som går god for de vurderinger som enkelt-

personer gjør. Alle tiltak har som formål å sikre kvaliteten i vurderingen som gjøres.

Figur 4.2 EPO og Patentstyret

Som det er beskrevet ovenfor og forsøkt illustrert i figuren, er en sammenligning mellom EPO og Patentstyret ikke uten videre enkel å gjennomføre.

Selve prosessflyten er temmelig forskjellig i de to patentmyndigheter og dette i seg selv kan være gjenstand for interessante betraktninger. I denne sammenheng er arbeidsorganiseringen kun en mulig forklaringsfaktor, uten at vi har fått i oppdrag å gå inn i detalj på dette.

I sammenligningen mellom Patentstyret og EPO har vi derfor valgt å sammenligne prosessene Search og Examination (uten Opposition) i EPO med prosessene Nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering i Patentstyret (= 1. avdeling). Vi ser her bort fra Formalia/Filing og Innsigelser/Opposition. Når det gjelder søknadstype sammenligninger vi nasjonal førstegangssøknad i Patentstyret med alle søknader som kommer til EPO (European Examination og PCT Preliminary Examination). I EPO-sammenheng er det ut i fra foreliggende rapporter ikke mulig å skille de ulike søknadstypene fra hverandre og et mindre antall "letterer" søknadsprosesser inngår derfor i EPO materialet, noe som til en viss grad favoriserer EPO i sammenligningen.¹⁰

Nyhetsgransking i EPO omfatter ulike typer søk da EPO gjennomfører nyhetsgransking for egne patentvurderinger (europeisk søk), men også på oppdrag av nasjonale patentmyndigheter, tredjepart og internasjonalt. Den første gruppen utgjør rund 50 prosent av alle søk, mens nyhetsgransking for tredjepart (industri med mer) har en lav andel (rundt 1 prosent). For enkelthets skyld sammenligner vi her nyhetsgransking mellom EPO og Patentstyret som om nyhetsgranskingene er enhetlige prosesser.

¹⁰ Konkret gjelder dette PCT Chapter II-søknader i EPO sammenheng. Disse kostnadsføres separat hos Patentstyret. EPO vil i liten grad vektlegge eventuelle nasjonale vurderinger.

Likeledes omfatter patenterbarhetsvurdering i EPO sammenheng både en europeisk patenterbarhetsvurdering og en internasjonal patenterbarhetsvurdering ("International Preliminary Examination"). Også disse patenterbarhetsvurderingene sammenligner vi som om de var enhetlige tjenester.

4.2.3 Tidsbruk, kostnader og kvalitet i EPO

Basert på tilgjengelig informasjon fra EPO og Patentstyret kan det trekkes sammenligninger på følgende områder:

- Tid pr søknad (i hht. serviceerklæring)
- Kostnad pr søknad.

Tidsbruk

EPO har hatt en kraftig vekst i antall patentsøknader og også store problemer med å ta unna den økte mengden. Betydelig nyrekruttering og forenklede prosedyrer har derfor blitt igangsatt. PACE (Programme for accelerated prosecution of European patent application) har som formål å effektivisere både nyhetsgransking og undersøkelse. PACE bygger på en forutsetning om at søker fyller ut søknadsskjema på en komplett måte og at videre avklaringer dermed unngås. Tid pr nyhetsgransking er her satt til 6 måneder i EPO.

Et første svar fra undersøker i EPO-systemet skal skje innenfor en tidsfrist på 3 måneder ("first examination communication").¹¹ Communication betyr her ikke svar på undersøkelsene, men at undersøker i EPO tar kontakt (for eksempel hvis det er noen utdypende spørsmål). En endelig tidsfrist er ikke satt.

Generelt er EPO sparsomme med å oppgi tidsfrister for egne leveringer (serviceerklæringer). Formuleringer som "as soon as possible" og "all our efforts" går igjen. En generell målsetning er at European Search Report skal foreligge når søknaden skal offentliggjøres, dvs. 18 måneder etter registrering, men mye tyder på at dette ikke alltid er tilfellet. Offentliggjøringen av patentsøknaden skjer da uten Search Report.

EPO rapporterer følgende tall mht. behandlingstid ifm EPO-prosessene nyhetsgransking og undersøkelse. Til sammenligning er Patentstyrets målsetninger og behandlingstid oppført.

¹¹ Begrepet "First communication" oversettes til tysk til "Erstbescheid", noe som svarer til den norske oversettelsen Førstegangsuttalelse. Patentstyrets førstegangsuttalelse er imidlertid mer omfattende/avsluttende.

Tabell 4.2 *1. realitetsuttalelse/First Examination – Målsetninger og behandlingstid (i måneder)*

Andel av søknader	EPO Search Report			EPO Examination ¹² (First examination)			Patentstyrets 1. avdeling Nyhetsgranskning og patenterbarhetsvurdering (1. realitetsuttalelse) ¹³		
Målsetning:	Ikke definert 100 prosent innen 6 mnd for PACE-søknad			Ikke definert			100 prosent innen 7 mnd		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
50 prosent	8,3	10,0	7,8	31,4	29,6	26,1	6,0	6,0	~ 6,5
80 prosent	-	28,0	18,0	-	48,0	-	~ 7,5	~ 7,0	8,0
90 prosent	-	36,0	30,0	-	58,0	-	~ 8,5	~ 7,5	9,0

* Kilde: Annual Report EPO, 2002, 2003, 2004 og Patentstyret. Også anslag lest ut fra figurer i EPOs årsberetninger. Nordisk benchmarking gjennomført av Patentstyret mfl.

Selv om EPO de siste tre årene har maktet å redusere tiden frem til en 1. realitetsuttalelse noe, så går det frem av tabellen at det går langt raskere å få levert en tilsvarende tjeneste fra Patentstyret. Dette på tross av at Patentstyret ikke har lyktes å fortsette den gode trenden med å oppnå en 1. realitetsuttalelse innenfor fristen på 7 måneder. En viktig årsak som tidligere er omtalt er her innføringen av SANT-systemet.

Den positive utviklingen i EPO har sin årsak i forenklede behandlingsrutiner og en økning i antall saksbehandlere. EPO har også satt ut en rekke oppgaver til andre nasjonale patentmyndigheter, blant annet til den danske patentmyndigheten.

Tabell 4.3 viser tidsrommet som må påregnes i hhv. EPO og Patentstyret før en endelig eller fullstendig behandling av en patentsøknad er gjennomført. I EPO er 90 prosent av patentsøknadene avgjort innenfor en periode på 74-76 måneder.¹⁴ Tall fra Patentstyret omfatter norske søknader og kun de som får innvilget søknaden (meddelelse om patent).

¹² Tid til fremleggelse av "Final decision" = Patentstyrets førstegangsuttalelse.

¹³ Patentstyrets benchmarking mot andre nordiske patentorganisasjoner tar utgangspunkt i hvor mange prosent av søknadene som er gitt en første-uttalelse innen hhv. 6, 7, 8 og 9 måneder, og anslagene på antall måneder gjengitt i tabellen for Patentstyret er estimert ut i fra disse tallene.

¹⁴ Rapporteringen i EPO har varierer litt de siste årene. For 2004 offentliggjøres kun tall for tidsrommet frem til utstedelse av patentet (grant), mens man før også har beregnet tidsrommet frem til trinnet før, nemlig endelig avgjørelse (final decision). Forskjellene er imidlertid utbetydelige.

Tabell 4.3 *Fullstendig behandling (EPO: I parentes tiden frem til utstedelse av patent (Grant))*

Andel av søknader	EPO		Patentstyret		
	Final Decision/(Grant) (antall måneder)		Endelig avgjørelse (antall måneder)		
	2003	2004	2002	2003	2004
	Antall måneder	Antall måneder			
50 prosent	44 (49)	(46,2)	30,0	28,5	27,0
80 prosent	64 (68)	(68)			
90 prosent	74 (76)	(76)			

Kilde: Annual Report EPO, Patentstyrets benchmark mot nordiske patentmyndigheter. Se også fotnote til forutgående tabell

Sammenligningen viser at saksbehandlingstiden frem til endelig avgjørelse er betydelig mye kortere i Patentstyret enn i EPO.

Kostnader

Tabell 4.5 viser de beregnede kostnadene pr nyhetsgransking i EPO. Kostnadene knyttet til "filing" (registrering) er her utelatt, men vi har tatt med en andel av pensjonskostnadene. Som tabellen viser har kostnadene pr nyhetsgransking økt noe de siste tre årene.

Tabell 4.4 *Nøkkeltall for nyhetsgransking i EPO*

	EPO		
	2002	2003	2004
Antall nyhetsgranskinger	143.000	158.000	165.000
Antall ansatte*	1.500	1.594	1.590
Antall nyhetsgranskinger/person	96	100	104
Antall årsverk***		2094	2190
Antall nyhetsgranskinger/årsverk		75	75
Totalkostnad for området "nyhetsgransking" + andel pensjonskostnad**	373 Mill Euro	426 Mill Euro	456 Mill Euro
Totalkostnad pr nyhetsgransking (Euro)	2.608	2.700	2.750

* Antall ansatte, ikke likt antall årsverk. Kun seniorpersonell med høyskoleutdannelse.

** Uten "Filing". Pensjonskostnader er fordelt i hht. antall ansatte på de ulike områdene

*** Inkludert "Filing"! Kostnader i løpende Euro. Kilde: Financial Report European Patent Office og egne beregninger.

Tabell 4.6 viser nøkkeltall for områder "Patenterbarhetsvurdering" hos EPO. Som tabellen viser har kostnadene pr gjennomført patenterbarhetsvurdering økt de siste tre årene. Dette henger sammen med at kostnadene har økt, samtidig som mengden av undersøkelser gjennomført har falt betydelig.

Tabell 4.5 *Nøkkeltall for patenterbarhetsvurdering i EPO*

	EPO		
	2002	2003	2004
Antall patenterbarhetsvurderinger	115.000	109.000	104.000
Antall ansatte*	1.822	1.949	1.928
Antall patenterbarhetsvurderinger /person	63	56	54
Antall årsverk	1960	2136	2281
Antall patenterbarhetsvurderinger /årsverk	58	51	45
Totalkostnad for området "patenterbarhetsvurdering" + andel pensjonskostnad	314 Mill Euro	336 Mill Euro	353 Mill Euro
Totalkostnad pr patenterbarhetsvurdering (Euro)	2.730	3.080	3.390

* Antall ansatte, ikke likt antall årsverk. Kun seniorpersonell med høyskoleutdannelse. Pensjonskostnader er fordelt i hht. antall ansatte på de ulike områdene Alle kostnader i løpende Euro.

Kilde: Financial Report European Patent Office og egne beregninger

Selv om kostnadstallene fra EPO er beheftet med noe usikkerhet, blant annet når det gjelder konsistens over tid mht. kostnadsallokering, så viser tabellen nedenfor en klar tendens til at kostnadene for nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering i EPO har økt, selv om økningen ikke er dramatisk.

Tabell 4.6 *Nøkkeltall for patenterbarhetsvurdering og nyhetsgransking i EPO og Patentstyret. Euro og NOK*

	EPO			Patentstyret*		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Totalkostnad pr Nyhetsgransking	2.608	2.700	2.750			
Totalkostnad pr Patenterbarhetsvurdering	2.730	3.080	3.390			
Totalkostnad Søk Nyhetsgransking + atenterbarhetsvurdering	5.311	5.780	6.140	1.940	1.680	1.940
I NOK	42.500	46.250	49.100	15.500	13.440	15.525

Note: Totalkostnader inkl. avdelings- og etatsoverhead. Kostnader for 1.avdeling, dvs. uten innsigelse og formalia. Det er brukt 8 Euro/NOK.

Som tabellen viser, er forskjellene i totalkostnader for patenterbarhetsvurdering og nyhetsgransking mellom EPO og Patentstyret *svært* høy. Det avgjørende spørsmålet er om en nyhetsgransking og en patenterbarhetsvurdering i Patentstyret er svært mye dårligere enn tilsvarende tjeneste som EPO utfører. Dette berører spørsmålet i hvilken grad Patentstyrets arbeid er "harmonisert med EPO" eller ei, et spørsmål som jevnlig er gjenstand for diskusjon og kundeundersøkelser hos Patentstyret.

Det er viktig å poengtere at en nyhetsgransking og en patenterbarhetsvurdering mot EPO åpner opp for muligheten til å patentere en oppfinnelse i en lang rekke land. Dette er ikke tilfellet med en nasjonal søknad mot Patentstyret. Innholdet i

det arbeidet som patentingeniører og andre hos hhv. EPO og Patentstyret gjør er imidlertid det samme. Selv om betalingsviljen for en EPO tjeneste sannsynligvis er høyere, så tyder tallmaterialet på at saksbehandlingen er vesentlig mye mer effektiv i Patentstyret.

Det finnes flere mulige forklaringsfaktorer for den store forskjellen i kostnadsnivået mellom EPO og Patentstyret. Noen årsaker til forskjeller i kostnader mellom EPO og Patentstyret kan være:

- Personalkostnadene pr ansatt er (langt) høyere i EPO sammenlignet med Patentstyret. Også administrasjonskostnader (topplederlønninger, reisegodtgjørelser, leie av kontorbygg med mer) er høyere.
- Spesielt prosessen Patenterbarhetsvurdering er arbeidskrevende i EPO-sammenheng da flere personer er involvert. Dette øker kostnadene (og kvaliteten).
- EPO har mer omfattende kravkataloger mht. hva søkerne og undersøkerne må gå igjennom ved behandlingen av en søknad. Det stilles krav til at kriteriekatalogene gås gjennom på en komplett måte, noe som ikke trenger å være tilfellet hos Patentstyret. Her kan søk-/undersøkelsesprosessen avbrytes tidligere hvis man ser at videre arbeid ikke fører frem til et annet resultat.
- EPO har vært igjennom en periode med kraftig vekst og større omstillinger. Ansatte har deltatt på omfattende kursvirksomhet, noe som bidrar til å øke omkostningene totalt sett. På sikt kan kompetansehevingen føre til kostnadene pr søknad reduseres.
- EPOs administrasjon og ledelse ivaretar en rekke europeiske og internasjonale funksjoner, noe som også påvirker de indirekte kostnadene pr søknad. EPO har betydelige overhead-kostnader knyttet til ikke-søknadsrelaterte aktiviteter, for eksempel teknisk bistand til medlemslandene og til tredjeland, utdanning, etc.

Kvalitet

Hovedmålet ved å trekke inn EPO i sammenligningen med Patentstyret har vært å undersøke hvor effektive Patentstyret er når det gjelder å gjennomføre sentrale nøkkelprosesser som nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering. Sammenligningen viser at Patentstyret er både mer kostnadseffektivt og raskere enn EPO. Så langt har vi ikke betraktet ressursbruk og tidsfrister ift. den kvalitet som kunden får. Som nevnt i avsnitt tidligere er EPO-harmonisering et sentralt anliggende for Patentstyret. Undersøkelser gjennomført viser at kvaliteten i Patentstyrets patentvurderinger befinner seg i rommet opp mot kvalitetsnivået i EPO, men sjeldent over. Dette understreker det faktum at en patentsøker gjennom å henvende seg til Patentstyret får gjennomført et stykke arbeide som er langt billigere og raskere utført, men til en kvalitet som ikke alltid kan måle seg med EPO-arbeidet fullt ut.

Toneangivende aktører innenfor EPO-systemet har uttrykt bekymring for den kvalitet som EPO leverer, og tok i juni initiativ til å forfatte et dokument som påpeker blant annet dette. I dokumentet uttrykker aktørene bekymring for om

kvaliteten her høy nok. Spesielt her det den store restansen av søknader og antall søknadsbehandlinger man mener går ut over kvalitetsnivået.¹⁵ Hvorvidt kvaliteten i EPO er blitt vesentlig mye dårligere den siste tiden har vi ikke grunnlag for å kunne vurdere.¹⁶

Kvaliteten på det arbeidet Patentstyret gjør er en side av kvalitetsbegrepet, en annen side er hva det arbeidet som utføres er verd for patentsøker. Det er helt klart at en søknad mot EPO åpner opp for helt andre muligheter mht. utbredelse av patentet enn det en nasjonal søknad via Patentstyret gjør. På den andre siden så kan en billigere og raskere patentsøknad via Patentstyret være mer attraktivt for mindre foretak og som ikke ønsker å gi seg i kast med den mer omfattende EPO-prosessen. Tall fra den danske patentmyndigheten viser da også at antall nasjonale søknader stiger, på tross av dansk EPO-medlemskap.

Hva resultatet av søknadene kan brukes til vedrører imidlertid ikke denne evalueringen. Skal en tillate seg å tenke fremover så ser man tydelige tegn på at EPO ønsker å redusere kostnadene og tidsbruken ytterligere, og på sikt kan man tenke seg en situasjon hvor søknadsprosessene i EPO nærmer seg tids- og kostnadsnivået i for eksempel Patentstyret. Med en høyere verdi for kunden vil da valget lettere kunne falle på EPO.

4.2.4 Oppsummering

Undersøkelsen av EPO viser at å få vurdert en patentsøknad i EPO-systemet er langt dyrere og mer tidkrevende enn en tilsvarende prosess hos for eksempel Patentstyret i Norge. Dette resultatet stemmer overens med en lignende undersøkelse gjennomført av den danske Patent- og Varemerkestyrelsen.¹⁷ Kvaliteten på de nyhetsgranskinger og patenterbarhetsvurderinger som gjennomføres i EPO har vært oppfattet som høy, noe begrepet EPO-harmonisering tyder på. Likevel er den kvalitet som for eksempel Patentstyret leverer god nok til at kundene ser nytten av det arbeid som Patentstyret gjør, spesielt når en langt kortere tidsperiode og kostnad også trekkes inn.

EPO som organisasjon er også under kontinuerlig utvikling. EPO hadde frem til 2004 en relativt oppsplittet organisasjon, og hvor spesielt skillet mellom nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering geografisk og personalteknisk synes lite hensiktsmessig. EPO tilstreber seg nå tydeligvis en tettere geografisk og personalteknisk integrasjon mellom de ulike arbeidsskrittene i en patentsøknad. Det kan derfor forventes at EPOs tidsbruk og kostnader vil reduseres i årene som kommer. I hvilken grad dette vil skje og om kvaliteten vil kunne opprettholdes gjenstår å se.

¹⁵ Se CA/94/05, side 2.

¹⁶ I spørreundersøkelsen blant Patentstyrets kunder kan det tenkes at det henger igjen en oppfatning om at EPO (tidligere) hadde en høyere kvalitet enn det som er faktum i dag.

¹⁷ Se kapittel 6 i rapporten "Et forspring i vidensamfundet", utgitt av PVS, februar 2005.

4.3 Patent- og Varemerkestyrelsen i Danmark (PVS)

4.3.1 Om Patent- og Varemerkestyrelsen

Patent- og Varemerkestyrelsen (PVS) i Danmark fremheves av mange som et eksempel på en et vellykket patentverk. Årsakene er blant annet at man har maktet å opprettholde et høyt service- og kvalitetsnivå. PVS har samtidig vært igjennom relativt store omstillinger. En viktig årsak er at antall videreførte internasjonale patentsøknader har sunket dramatisk de siste årene, blant annet som en konsekvens av EPO-medlemskapet. På den andre siden har antall nasjonale søknader holdt seg på et stabilt nivå, og i det siste også steget noe.

Patent- og Varemerkestyrelsen omfatter 4 strategiske forretningsområder. Dette er:

- Teknikk (patenter og bruksmodeller)
- Forretningskjennetegn (varemerker og design)
- Politikk
- Kursvirksomhet og prosjektsalg (b2b).

Inndelingen i forretningsområder svarer i store trekk til den samme man finner hos Patentstyret i Norge. En viktig forskjell er at politikk er definert som et eget område og at PVS har skilt ut prosjektsalg (business-to-business) som et særskilt område.

PVS har definert en ledelsesmodell som fokuserer på utvalgte områder hvor PVS skal måles kontinuerlig. Figur 4.3 viser de 14 målområdene, samt hvilke ressurser som i 2005 er allokert for å sikre arbeidet ifm de ulike målsetningene. Merk at patent- og varemerkeområdet er nevnt spesifikt når det gjelder omkostninger og tid, mens dette ikke er tilfellet for design. Design er ved siden av kommunikasjon (mål 10) og kursvirksomhet (mål 11) tatt med for første gang fra 2005. Også subcontracting er fra 2005 tatt med som en separat målsetning.

Legg også merke til at implementering av kvalitetssystem er nevnt som et eget mål. "Vækst med vilje" er et eget strategidokument formulert av den danske regjering og er knyttet opp mot PVSs målsetninger.

Figur 4.3 PVS' målsetninger¹⁸

Forretningsområde:	Resultatmål nr.:	Ressourcer i mio. kr. på niveau 1 ²	Vægt i kontrakten i pct.	'Vækst med vilje'
Teknik	1: Enhedsomkostninger og sagsbehandlingstid på patentområdet	10,0	8,5	2.3
	2: Subcontracting på Teknikområdet	1,1	5,0	2.2 + 3.1
	3: Erhvervsservice på Teknikområdet	-	10,0	2.2 + 3.1
	4: ISO-certificering	0,13	10,0	4.2
Forretningskendetegn	5: Enhedsomkostninger og sagsbehandlingstid på varemerkeområdet	9,2	8,5	2.3
	6: Erhvervsservice vedrørende Forretningskendetegn	-	8,0	2.2 + 3.1
Politik	7: Ministerbetjening	0,4	4,0	-
	8: Arbejde med lovprogrammet • Ændring af patentloven (EPK 2000) • Brugsmodelloven	1,1	9,0	4.1 + 4.2
	9: Nordisk PCT-samarbejde	1,6	14,0	4.2
	10: Kommunikation	0,03	10,0	-
Virksomhed og projektsalg	11: Kursusvirksomhed	5,6	5,0	-
Øvrige mål	12: Virk.dk	-	2,0	4.2
	13: Administrative lettelser	-	4,0	4.2
	14: 'Klare mål'	-	2,0	2.3
I alt		29,2	100,0	

Antall ansatte

Antall årsverk i PVS vokste jevnt fra 1997 og til 2001. I 2002 ble det gjennomført omfattende oppsigelser, og antall årsverk er nå nede på et langt lavere nivå. Turnover i PVS har ligget på et høyt nivå i en årrekke og også sykefraværet har vært høyt.¹⁹

Tabell 4.7 Antall ansatte i PVS

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Antall årsverk	243,3	257,3	260	278	282	280	239	210	213

4.3.2 Arbeidsoppgaver og -prosesser

De arbeidsoppgaver og -prosesser PVS i Danmark gjennomfører svarer i stor grad til det man finner hos Patentstyret i Norge. Danmark er medlem av EPO, og har derfor opplevd en kraftig reduksjon i antall utenlandske patentsøknader (disse leveres nå direkte til EPO med godkjenning også for Danmark).

Arbeidsoppgavene knyttet til vurdering av en patent- og varemerkesøknad svarer til det man finner hos Patentstyret i Norge. PVSs første realbehandling er således identisk med førstegangsuttalelse hos Patentstyret. Varemerkesøknader behandles

¹⁸ Kilde. PVS. Resultatkontrakter 2004 og 2005.

¹⁹ Kilde: PVS Videnregnskap. 2000 og årsberetninger.

noe ulikt, dvs. i mindre omfattende grad hos PVS, noe som gjør at varemerkeprosessene kun til en viss grad er sammenlignbare mellom Norge og Danmark.

Varemerkeundersøkelser hos PVS omfatter en gruppe av tjenester:

- Varemerkeundersøkelser
- Kollisjonsundersøkelser
- Skanning
- Overvåkning
- Forvekslingsanalyser
- Profilanalyser
- Navneundersøkelser.

En varemerkeundersøkelse (den førstenevnte) gir en oversikt over alle de virksomhetsnavn, firmanavn og personnavn som PVS mener kan være til hinder for en varemerkeregistrering. Til dette søker PVS i ulike databaser. Undersøkelsen viser alle treff, men i rapporten gir PVS *ingen vurdering av registrerbarheten*. PVS følger her den prosedyren som også OHIM i Alicante følger, og omleggingen skjedde hos PVS ved årsskiftet 1998/99. Ifølge PVS var hensikten med omleggingen ”at der fortsatt kan registreres varemerker i Danmark hurtig og effektivt”.²⁰

Arbeidsprosessen i PVS knyttet til en varemerkeregistrering omfatter i første omgang å sjekke søknaden for absolutte og relative hindre. Vurderingen av om det finnes absolutte hindre har PVS til felles med for eksempel Patentstyret. Likeledes er søk i nasjonale og internasjonale databaser etter lignende varemerker med mer (relativ undersøkelse) en oppgave PVS har til felles med for eksempel Patentstyret. Selv om PVS viser til relative hindre, så gis det ingen anbefaling (vurdering) av om varemerkesøker bør registrere varemerket eller ikke. PVS lar det være opp til søker å vurdere om et varemerke skal registreres, på tross av relative hindringer. Tidligere innehaver av et varemerke vil i neste omgang måtte levere en innsigelse og som det så er opp til PVS å ta stilling til.

4.3.3 Tidsbruk, kostnader og kvalitet

PVSs årsrapport inneholder en detaljert fremstilling av virksomhetens ulike målsetninger og resultatoppnåelse. En effektiv og høyverdig saksbehandling innenfor områdene patent og varemerke inngår i denne sammenligningen. Vårt informasjonsmateriale er hentet fra årsberetningene, samt intervjuer med PVS. Målrappotereringen til PVS inneholder kun måltall for nasjonale førstegangs-søknader i Danmark (”dansk grundansøgning”). Årsaken er at det er lave kostnader og rask saksbehandling her som PVS mener er sentralt for dansk næringsliv.²¹ Målsetningene omfatter kun områdene patent og varemerke. Området design er foreløpig kun nevnt ifm ønske om økt omsetning.

²⁰ Se PVSs årsberetning for 1998, side 8.

²¹ Det kan diskuteres om dette er en rett fremstilling. For fullmektiger i for eksempel Norge vil det være av stor betydning av deres klienter (utenlandske selskap) får en rask og billig behandling av videreføring

PVS har definert en rekke mål, men i denne sammenheng vil vi i første rekke undersøke mål og måloppnåelse når det gjelder *tidsbruk, ressursbruk og kvalitet*.

Tidsbruk

De tidsrelaterte målsetningene er vist i tabellene nedenfor. Som det går frem av tabellen er målsetningene ifm patenter knyttet til førstegangsbehandling og endelig behandling (se Tabell 4.8), mens tidsbruken for hele avgjørelsen trekkes fram ifm varemerker (se Tabell 4.9).

Saksbehandlingstiden for en patentsøknad i Danmark skal ifølge målsetningene være ferdig førstegangsbehandlet innen 7,5 måneder (95 prosent av søknadene). Som det går frem av tabellen nedenfor, har gjennomsnittlig saksbehandlingstid ligget under dette nivået de siste tre årene. PVS har ingen mål om å redusere tidsfristen ytterligere. Årsaken er at man mener at redusert tidsfrist vil gå på bekostning av kvaliteten. Det får videre frem av tabellen at antall timer per patentsøknad har gått kraftig ned. Opprinnelig var planen at man i 2004 kun skulle bruke 17 timer pr søknad, men for å sikre kvaliteten ble målet økt til 19 timer.

Tabell 4.8: Tidsmål og resultater

	Patent					
	1. gangsbehandling			Ferdigbehandlet		
Antall saksbehandlings-timer (mål)	33,9 timer (2002 mål)			Ingen mål		
	2002	2003	2004			
Tidsbruk:	29,9 t	20,8 t	19 t			
Til sammenligning: Patentstyret	19,4 t	20,5 t	22,8 t			
Tidsfrist (mål - 95 prosent av søknadene):	< 7,5 mnd					
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
(tid i måneder i snitt)	6,7	6,5	7,3	45	38,5	25
Til sammenligning: Patentstyret	6,0	6,0	6,5	30	28,5	27

Kilder: PVS resultatrapporter/årsmeldinger, Patentstyrets årsmeldinger, Patentstyrets egne benchmarkingstall mot nordiske patentmyndigheter.

Patent- og varemerkestyrelsen opprettet i 2002 en målsetning om at 75 prosent av patentsøknader (danske grundansøgninger) skal være ferdig behandlet innenfor en tidsfrist på 3,5 år (42 mnd). Målet er utelatt i årsrapporten for 2003, med dukker opp igjen i målrapporten for 2004. For 2004 var målet at den *gjennomsnittlige* saksbehandlingstiden frem til endelig avgjørelse skulle være under 4,5 år (gjelder nasjonale søknader etter 1990). Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2004 ble imidlertid langt høyere (6,5 år), noe som PVS oppgir skyldes at man prioriterte å behandle eldre saker.

søknader. I Danmark er dette av mindre betydning da omfanget av internasjonale søknader har sunket som en konsekvens av EPO-medlemskapet.

PVS har også definert målsetninger knyttet til hvor raskt en søknad om varemerkeregistrering skal være behandlet. Som beskrevet i avsnitt 4.3.2. har PVS implementert OHIMs prosedyrer for behandling av varemerkesøknader, noe som tilsier at man gjennomfører arbeidsoppgaver knyttet til å undersøke absolutte og relative hindre, men man gir ingen vurdering av sistnevnte. Vurderingen er overlatt til søker å ta stilling til. Patentstyret på sin side gir imidlertid en skriftlig vurdering, noe som Patentstyret mener kan forårsake ytterligere kommunikasjon/saksbehandling (tidsbruk) og lengre saksbehandlingstid.

For inneværende år forventet PVS en noe lengre gjennomsnittlig saksbehandlingstid for varemerker. Årsaken var en forventet økning i antall søknader, noe som man forventet ville føre til lengre saksbehandlingstid. I tabell 4.9 vises målsetninger og oppnådde resultater for varemerkeregistrering hos PVS. Vi har her tatt med tall tilbake til 1997. Årsaken er at vi dermed også mener å kunne fange opp eventuelle vesentlige endringer som følge av omleggingen fra 1.1.1999 til "OHIM-lignende" rutiner slik det er beskrevet ovenfor. Som det går frem av tabellen har gjennomsnittlig behandlingstid vært på et relativt lavt nivå, rent bortsett fra noe lange tidsfrister i årene 2000 og 2001.

Tabell 4.9 viser ulike nøkkeltall knyttet til mål og resultater for brutto- og netto saksbehandlingstid av varemerkesøknader hos PVS. Målsetninger og definisjoner av hva som er brutto og netto saksbehandlingstid har variert noe de siste 9 årene, likeledes hva som meldes i årsrapporter og lignende. Uansett viser tabellen at gjennomsnittlig brutto saksbehandlingstid (tiden det tar for å ferdigbehandle en søknad) har sunket kraftig de siste årene. For inneværende år ligger PVS an til å oppnå en *gjennomsnittlig* saksbehandlingstid på i snitt 1,5 måneder.²²

²² PVS refererer her til saksbehandlingstiden for førstegangsuttalelse. Selv om PVS i intervjuet mener dette er brutto saksbehandlingstid, så er en mer korrekt betegnelse netto saksbehandlingstid for å følge logikken i figuren. Tallet kan heller ikke sammenlignes med målsetningen da denne gjelder 90 prosent av søknadene og brutto saksbehandlingstid.

Tabell 4.9 Tidsmål og resultater PVS²³

Varemerke (nasjonalt)									
Netto og brutto saksbehandlingstid									
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Tidsfrist i mnd. (mål – for 90 prosent av søknadene) (netto)	< 3 < 2,5 < 2,5 < 4,5					< 6,5 < 5,0 < 5,0 < 5,0			
	Netto saksbehandlingstid					Brutto saksbehandlingstid			
Tidsfrist i mnd (gj.snitt). Kommunisert til kunder (netto saksbehandlingstid)	”Ca 1 mnd”								
Andel levert innenfor mål-setning (netto saksbehandlingstid)			27%	65%	Ikke tilgjengelig				
Bruttosaksbehandlingstid (nasjonale søknader)			9,5	8,0	6,6	4,5	4,0	3,7	
Netto saksbehandlingstid (1.! gangsuttalelse)	3,0	3,6	4,5	5,0	3,2	1,5*			
Patentstyret: Behandlingstid første realitetsuttalelse:					7,0	7,0	6,0	11,0	

* Foreløpig anslag pr juni 2005 av PVS. Tall for Patentstyret, se tabell 3.12.

Kilder: PVS resultatrapporter/årsmeldinger + intervjuer

I samtaler med PVS ble det spurt om årsakene til at saksbehandlingstiden har blitt redusert i vesentlig grad de siste årene. Hovedforklaringen som PVS gir er vesentlige forbedringer i arbeidsrutinene, innføring av et nytt IKT-system (ble innført i 1998, noe som den første tiden førte til økt saksbehandlingstid) og større skippertak mht. å få nedarbeidet restanser. PVS understreker at omleggingen til OHIM-rutinene fra 1.1.1999 slik det er beskrevet tidligere *ikke* har hatt noen innflytelse på saksbehandlingstiden eller tidsbruken pr søknad. De arbeidsskritt knyttet til vurdering av absolutte og relative hindre som gjennomføres er ifølge PVS's varemerkeansvarlig ”fullstendig identiske” med arbeidsprosessene før OHIM-tilpasningen. PVS har derfor ikke nedjustert arbeidsinnsatsen knyttet til 1.! gangsuttalelsene av varemerkesøknader.

Saksbehandlingstiden hos Patentstyret i Norge kan være noe lengre da det legges opp til at søker kan ha mer dialog med Patentstyret. Likevel er saksbehandlingstiden (netto og brutto) hos PVS vesentlig mye kortere, og PVS fremstår derfor som mer effektive. Vi har ikke sammenlignet rutiner og verktøy for behandling av varemerkesøknader mellom de to landene i detalj, men det kan forventes at Patentstyret kan ha noe å lære av PVS på dette området.

Det kan også bemerkes at PVS på varemerkeområdet er helt ukjent med hvordan varemerkeavdelingene i Norge og Sverige arbeider. Hovedfokus er rettet mot OHIM-systemet og interne forbedringer.

²³ Gjelder for nasjonale varemerkesøknader. Tallene refererer til bruttosaksbehandlingstid som er totalt tid til PVS har avsluttet saken, uansett årsak. Nettosaksbehandlingstid er definert som bruttosaksbehandlingstid fratrasket den tid en søknad ligger hos søker.

Kostnader

Fra året 2003 offentliggjør PVS kostnadstall for områdene patentsøknad (1. realitetsbehandling, nasjonal søknad) og varemerkesøknader. I tabellene nedenfor er de direkte og indirekte kostnadene for de to områdene gjengitt, og sammenholdt med tilsvarende kostnadstall fra Patentstyret i Norge.

Som det går frem av tabellen, er kostnadene pr søknadsbehandling relativt like mellom PVS og PS, men med unntak av året 2004 da kostnadene pr søknad var svært lave i Danmark. For inneværende år budsjetterer PVS igjen med økte kostnader pr søknad, blant annet som en følge av opplæring av nyansatte.

Tabell 4.10 Nøkkeltall for førstegangsuttalelse/første realitetsuttalelse i PVS. Patenter, nasjonale søknader

	PVS (DK)			Patentstyret (N)		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Antall årsverk*			7,9			
Antall timer pr behandling	29,9	20,8	18,4	19,4	20,5	22,8
Direkte kostnader*	-		3,9 Mill DKK			
Overhead og støttefunksjoner	-		3,7 Mill DKK			
Totalkostnad Nyhetsgransking + Patenterbarhetsvurdering (1realbehandling) (i DKK)	-	13.547 DKK	8.890DKK			
Totalkostnad (i NOK)		~ 14.000	~ 9.500	15.500	13.440	15.531

Kilder og kommentarer: Årsberetninger fra PVS og resultater fra Patentstyrets egen benchmark mot andre nordiske patentmyndigheter.

* Gjelder kun årsverk allokert til 1. realitetsvurdering av danske grundansøgninger.

De direkte og totale kostnadene per *varemerkesøknad* er gjengitt i tabellen nedenfor. Som det går frem av tabellen, har kostnadene sunket for PVS, noe som i første rekke henger sammen med en raskere og mer effektiv saksbehandling. Som det går frem av tabellen, er de direkte og totale kostnadene per varemerkesøknad – langt lavere hos PVS enn hos Patentstyret.

Tabell 4.11 Nøkkeltall for ferdigbehandling av varemerkesøknader, nasjonale. (Tall for Patentstyret, se tabell 3.11)

	PVS			Patentstyret	
	2003	2004	2005 (Bud)	2003	2004
Direkte kostnader/søknad	504	446	469	1.508	2.854
Totale kostnader (i NOK)	1.240	951	970	3.097	4.973

Andre områder

Designområdet har som nevnt ingen definerte målsetninger mht. tidsbruk og effektivitet. PVS nevner i sin Resultatkontrakt 2005 at antall designsøknader har sunket, og gratis søketjeneste via PVSs hjemmeside oppgis her som en viktig

forklaring. Målet for designområder er pt å øke omsetningen (med 40 prosent mellom 2004 og 2005).

Kursvirksomhet er fra 2005 inkludert med eksplisitte målsetninger. For 2005 er målet at **antall kursdeltagere** skal økes til 1.100 kursdeltagere.

Tabell 4.12 *Antall kursdeltagere*

Kursdeltagere	2001	2002	2003	2004	2005
PVS (DK)	1.000	-	-	900	1.100

Oppsummerende vurdering

PVS har vært gjennom relativt store omstillinger de siste årene, blant annet med en stor nedbemanning. Samtidig har man maktet å redusere tidsbruk, tidsfrister og ressursbruk, spesielt innenfor områdene patent og varemerke. Spesielt søknader for området varemerke behandles i dag innenfor en kort tidsfrist og bør være et forbilde for Patentstyret. Til grunn for forbedringene på varemerkeområdet ligger det en stor innsats for å få ned restanser. PVS har utarbeidet et omfattende verktøy for resultatmåling, og som også offentliggjøres. Denne type måling bør også være et forbilde for andre nasjonale patentmyndigheter. PVS anser seg selv som en av de nasjonale patentmyndigheter som i økende grad kan spille en rolle innenfor et økt internasjonal samarbeid på patentområdet. Internasjonalt samarbeid er spesifikt nevnt som et mål. Antall danske søkere som først søker dansk patent før de eventuelt går videre internasjonalt, har økt i de siste årene. Gjennom EPO-medlemskapet kan danske søkere velge å gå direkte til EPO. Økende søknadsmengde er et tegn på at kvalitet, tidsfrister og kostnader/gebyrer er konkurranse-dyktige, også internasjonalt.

4.4 Østerrikske Patentmyndigheter (ÖPA)

4.4.1 Om Österreichisches Patentamt

ÖPA har sitt hovedkontor i Wien og behandler patent-, varemerke- og design-søknader fra hele Østerrike. Staten er underlagt Ministeriet for Transport, Innovasjon og Teknologi (BMVIT). ÖPA – forsyner til sammen 7 desentralt plasserte patentinformasjonssentre (ikke eid av ÖPA) med relevant informasjon knyttet til IPR-området.

ÖPA er organisert med en teknisk avdeling, en juridisk avdeling og en klage-avdeling. Organisering og arbeidsoppgaver er i store trekk i samsvar med det man finner hos PSV i DK og PS i N.

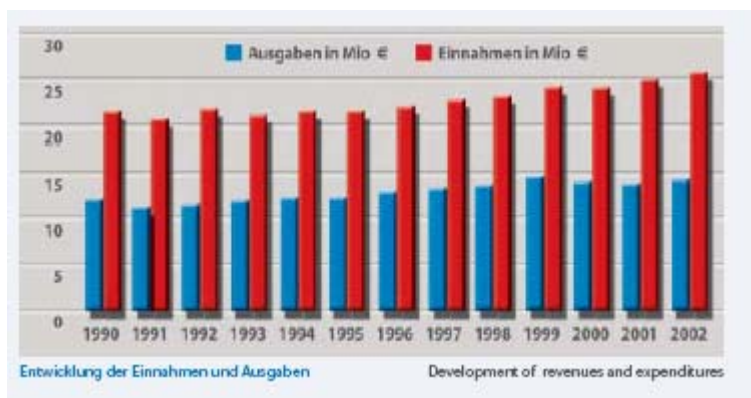
ÖPA er på linje med 12 andre land²⁴ utpekt som International Search Authority (ISA) og International Examining Authority (IPEA), det vil si at ÖPA er godkjent for å gjøre nyhetsgransking og undersøkelser innenfor PCT systemet.

²⁴ De andre landene er Tyskland, Canada, Sverige, Finland, Kina, Korea, Japan, USA, EU, Spania, Østerrike og Australia.

Budsjett

ÖPA har tradisjonelt gått med et betydelig overskudd. I 2002 var overskuddet på 12 Mio Euro, i 2003 var overskuddet tilnærmet det samme (11,5 Mio. Euro).

Figur 4.4 Resultatutvikling i Østerrikes patentmyndighet. Inntekter og utgifter i millioner Euro

Antall ansatte

Antall ansatte har sunket relativt betydelig de siste årene. I 1990 var rundt 250 ansatt i ÖPA, og tallet steg til 260 rundt 1995. Siden da har antall ansatte sunket jevnt, og ved utgangen av 2004 var rundt 210 ansatt i patentmyndigheten.

ÖPA har først i inneværende år startet et mer produktrettet kostnadsregnskap. Mer detaljerte kostnadsdata slik vi blant annet finner hos Patentstyret og PVS eksisterer ikke. Det har heller ikke vært mulig innenfor rammene av dette prosjektet å utarbeide mer detaljerte kostnadsanslag. Vi vil derfor fokusere på mål som tidsbruk og anslag mht. kostnader og effektivitet.

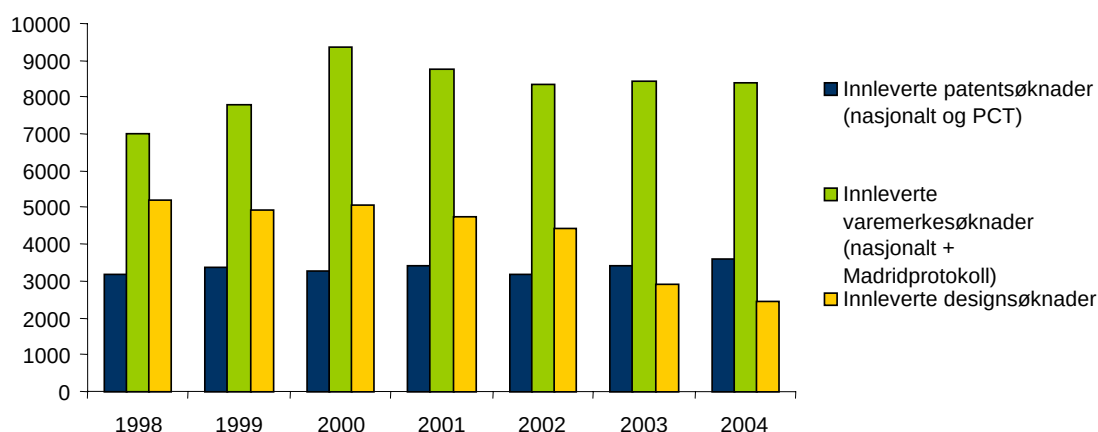
4.4.2 Arbeidsoppgaver og -prosesser

Figuren nedenfor viser utviklingen i antall innleverte søknader til ÖPA, fordelt på de ulike rettighetsområdene. For områdene patent og varemerker viser utviklingen de siste syv årene en relativt jevnt utvikling, og variasjoner tilskriver ÖPA først og fremst endringer i konjunkturerne.

Som en følge av innføringen av et felles europeisk varemerkesystem, synker også utenlandske aktørers registrering av varemerker i Østerrike. Varemerkesøknader i hht. til Madridprotokollen utgjorde ca 11 prosent av varemerkesøknadene. Trenden er at varemerkesøknadene som blir innlevert i større og større grad stammer fra Østerrike.

For designområdet viser utviklingen en jevnt nedadgående trend. Mulighetene for å få en europeisk designbeskyttelse førte fra 2003 til et kraftigere fall i antall innleverte designsøknader.

Figur 4.5 Innleverte søknader til ÖPA

Kilde: Annual Report ÖPA, 2002, 2003, 2004.

ÖPA har arbeidsoppgaver og -prosesser som i store trekk minner om dem man finner hos Patentstyret og PVS.

I patentsøknader utfører ÖPA nyhetsgransking og patenterbarhetsvurdering tilsvarende Patentstyrets førstegangsuttalelse. Oppgavene Prüfung og Recherche sammenfattes hos ÖPA til 1. Vorentscheid (1. ! gangsuttalelse). For varemerker blir hindringer av relativ og absolutt art sjekket og en rapport utarbeidet. Som for PVS gir ikke ÖPA noen vurdering av registrerbarheten, men overlater til søker å ta stilling til dette. For varemerker eksisterer det også en mulighet for raskere saksbehandling ("accelerated procedure"). Her skjer registrering før rapporten utarbeides. Rapporten gjøres offentlig når den er utarbeidet. ÖPA mottar også designsøknader, og prosessen er også her tilsvarende den man finner i for eksempel Norge og Danmark.

ÖPA ivaretar en rekke oppgaver innenfor området informasjonsvirksomhet, kursing med mer. Tjenestetilbudet er mer sammensatt enn det man finner hos Patentstyret og PVS. Det eksisterer ulike typer forundersøkelser og hvor variasjonen ligger i omfang og tidsfrist. Det eksisterer videre et tilbud om gratis forundersøkelser for studenter og doktorgradsstudenter. ÖPA har også opprettet en egen "grønn linje" (Bürgerservice) som gir svar på ulike spørsmål knyttet til IPR-området. I 2003 behandlet ÖPA rundt 1.800 skriftlige forespørsler.

ÖPA "måler" jevnlig informasjonsvirksomheten. Måltallet er her antall informasjonstilstelninger (Informationsveranstaltungen), og hvor mange deltagere som har besøkt disse. I 2002 gjennomførte man 48 tilstelninger, året etter var antallet redusert til 34. Tilstelningene omfatter alt fra skolebesøk til såvel seminarer som messedeltagelser.

Forundersøkelser og informasjon: ÖPA har etablert en service-telefon som gir en første veiledning knyttet til området immaterielle rettigheter. Videre har ÖPA et omfattende bibliotek som også er tilgjengelig for offentligheten, tilsvarende Patentstyrets Infotek og Infosenter. ÖPA gjennomfører mot et gebyr også forundersøkelser.

Antall forundersøkelser (6 ulike typer) var i 2004 2.343, opp fra 2.183 i 2003. Rundt halvparten er søketjenester for innenlandske kunder. I 2003 gjennomførte

ÖPA 830 PCT search og 451 PCT Preliminary Examinations. Økningen mot året før var på rundt 65 prosent for begge typer "forundersøkelser".

4.4.3 Tidsbruk, kostnader og kvalitet

ÖPA har ikke offentliggjort serviceerklæringer, målevariabler eller lignende, og ligger slik sett et godt stykke etter både Patentstyret og PVS på dette området. ECON har hatt kontakt med PR-avdelingen i ÖPA og oversendt spørsmål om ulike tall, men uten at dette har latt seg fremskaffe.

Tidsbruk

Ifølge ÖPA skal en førsteuttalelse ("Erster Prüfungsbescheid") foreligge etter "ca 6 måneder". For varemerker er den gjennomsnittlige behandlingstiden (ferdigbehandling) 4 måneder. Tidsfristene er på samme nivå som det man finner i andre patentmyndigheter. Angivelsene av tidsfristene er imidlertid omtrentlige og fremstår som uforpliktende. Det er ingen offentlig tilgjengelig informasjon (se for eksempel den danske Patent- og Varemerkestyrelsens resultatmåling) som viser om fristene overholdes. Denne type måltall publiseres heller ikke i årsberetningen.

Kostnader

ÖPA har først fra og med 2005 forsøksvis etablert et regnskapssystem som tillater en mer detaljert undersøkelse av hva hver enkelt sak koster. Dette faktum, samt at man også innenfor andre områder (for eksempel når det gjelder å tilkjenne hvilke frister man arbeider med) viser at patentmyndigheten ligger et godt stykke tilbake for den norske og spesielt den danske patentmyndigheten når det gjelder informasjon om virksomheten.

Annet

ECON har kort vurdert ÖPAs hjemmeside (se avsnitt 3.7), og innhenting av informasjon til benchmarkingsformål via hjemmeside (eller via personlig kontakter) viser seg å være vanskelig og sparsommelig. I innspurten av prosjektet kunne ikke hjemmesiden kontaktes da man i flere ukers tid hadde problemer med å kommunisere med Microsoft Explorer, noe som understreker at organisasjonen sliter mht. ekstern kommunikasjon. ÖPA opererer også med spesielle åpningstider (henvendelser om varemerker kun på bestemte ukedager).

Oppsummerende vurdering

I prosjektet viste det seg vanskelig å innhente informasjon om ÖPA. Ansatte i ÖPA var imøtekomende, men informasjon om for eksempel tidsbruk og kostnadstall for ulike søknadsprosesser eksisterer ganske enkelt ikke. Som nevnt tidligere har ÖPA igangsatt prosesser for å få bedre informasjon. Patentmyndigheten publiserer heller ikke noen klare mål og strategier som publiseres eksternt (servicegarantier og lignende) og de tidsfrister som oppgis er omtrentlige. ÖPAs informasjonsvirksomhet er omfattende og dekker en lang rekke ulike tjenester og produkter. Innen enkelte områder kan det muligens være interessante tjenester som kan ha overføringsverdi til andre patentmyndigheter, uten at vi her har gått inn i detaljer. ÖPA's hjemmeside er svært lite brukervennlig.

4.5 Oppsummering av benchmarking

Benchmarking av Patentstyret mot andre land ble i prosjektet fastlagt til å omfatte Danmark (PVS) og Østerrike (ÖPA) som eksempler på nasjonale patentmyndigheter, samt den europeiske patentmyndighet (EPO) som representant for en sentralisert og regional patentmyndighet.

Den høye kompleksiteten som kjennetegner de ulike arbeidsområdene til ulike lands patentmyndigheter, viser seg å være et stort hinder for å kunne gjennomføre en benchmarking av resultater. ÖPA har ganske enkelt ingen eller lite informasjon som kan legges til grunn for en sammenligning. Patentstyret, PVS og EPO har riktignok rapportering på ulike kostnadstall og andre målevariabler, men ofte er tallene ikke sammenlignbare. Ytterligere komplisert blir bildet når Norge ikke er fullverdig medlem av EPO, noe som gir Patentstyret et helt særskilt oppgavespekter målt mot det fleste andre land i Europa. Noen konklusjoner kan vi likevel trekke fra sammenligningen.

Analysen viser tydelig at PVS er kommet langt når det gjelder å strømlinjeforme arbeidsprosessene innenfor de ulike rettighetsområdene. Saksbehandlingstid for varemerker og patenter synes å ha nådd et tilnærmet optimalt nivå. Gjennom aktiv deltagelse i blant annet EPO har PVS tilpasset sin organisasjon til en økt internasjonal arbeidsdeling innenfor spesielt patentområdet. Samtidig er PVS' ambisjoner høye, nemlig å bli en av de 4-5 nasjonale patentmyndigheter som PVS mener det på sikt vil være plass til i Europa. Det må også nevnes at PVS for 5-6 år siden har vært igjennom en del utfordringer knyttet til implementering av et nytt IKT-verktøy, men at man i dag kan høste fruktene av dette arbeidet.

Analysen av EPO viser med stor tydelighet hvilke utfordringer en sentralisert modell for søknadsbehandling møter. Høye kostnader, store restanser og lang saksbehandlingstid har vært EPOs utfordring i lengre tid, i tillegg til at kvalitetsnivået for tiden er noe omdiskutert. Både Patentstyret og PVS opererer med langt lavere kostnader og er vesentlig mye raskere i behandlingen av patentsøknader enn EPO. PVS opplever et økende antall patentsøknader fra innenlandske søkere, noe som tyder på at PVS dekker et behov for det danske næringsliv.

En analyse av Patentstyret for rundt 10 år siden ville muligens ha vist at Patentstyret den gang i grove trekk var lik den østerrikske patentmyndighet av i dag. Målt mot ÖPA viser analysen at Patentstyret har gjort vesentlige fremskritt, spesielt når det gjelder å bli mer utadvendt og kundeorientert. Samtidig er Patentstyret i gang med å få økt innsikt i egen organisasjon gjennom ulike måleverktøy. Sammenligningen med PVS viser imidlertid at Patentstyret har en del å hente når det gjelder spesielt saksbehandlingstiden innenfor varemerkeområdet. PVS hadde sin "SANT-prosess" for en del år siden og kan i dag konsentrere seg om å optimalisere prosesser og kvalitet. Patentstyret vil på sikt også kunne oppnå de samme gevinstene.

4.6 Tillegg: Nordisk benchmarking

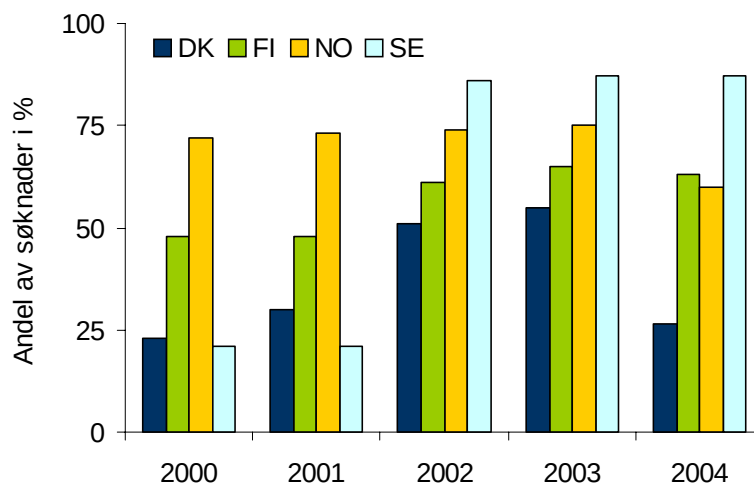
Østerrikes ÖPA som case har pga manglende data gitt mindre informasjon enn forventet. I løpet av prosjektet har vi fått tilgang til noen rapporter som tar for seg blant annet tidsbruk og effektivitet. Mellom de nordiske landene skjer det blant

annet en relativt kontinuerlig sammenligning. I tillegg skjer det benchmarking på europeisk nivå. EPO gjennomfører såkalte trilaterale sammenligninger med patentmyndighetene i Japan og USA, og innenfor OHIM systemet (varemerker) utgis det også regelmessig benchmarks. For å supplere rapporten og for å gjøre sammenligningsgrunnlaget noe bredere har vi nedenfor tatt med utvalgte resultater fra noen av disse benchmarkings-rapportene.²⁵ Resultatene underbygger våre tidligere konklusjoner.

Tidsbruk og kostnader for patent

Figur 4.6 viser hvor stor andel av patentsøknadene (norsk, dansk mv.) som har mottatt 1. realitetsuttalelse innenfor et tidsrom på 7 måneder. Som figuren viser, har Patentstyret ligget på et høyt nivå, bortsett fra i 2004. Det er også bemerkelsesverdig at det svenske patentverket har økt andelen betydelig de siste årene.

Figur 4.6 *Andel av patentsøknadene med 1.gangs realitetsuttalelse innen 7 måneder*

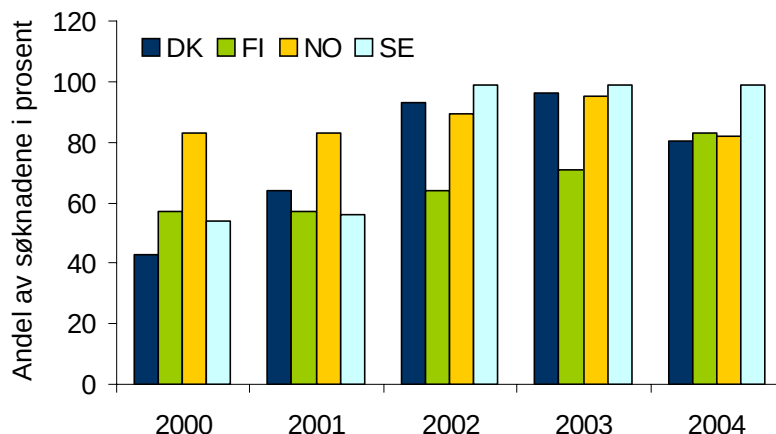

Kilde: Benchmarkingsunderlag fra Patentstyret

Figur 4.7 viser at andelen 1. gangs realitetsuttalelser er på et relativt høyt nivå (rundt 80 prosent) innen 8 måneder i tre av de nordiske landene. Sverige har tilnærmet alle søknader (99 prosent) ferdigbehandlet innen denne fristen.

²⁵ Noen av tallene er også brukt ved vurderingen av Patent- og varemerkestyrelsen.

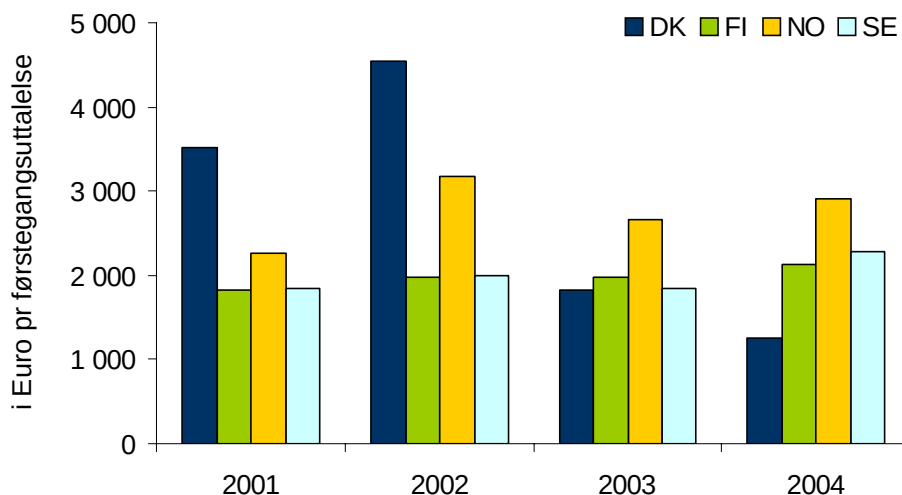
Figur 4.7 *Andel av patentsøknadene med 1. gangs realitetsuttalelse innen 8 måneder*

Kilde: Benchmarkingsunderlag fra Patentstyret

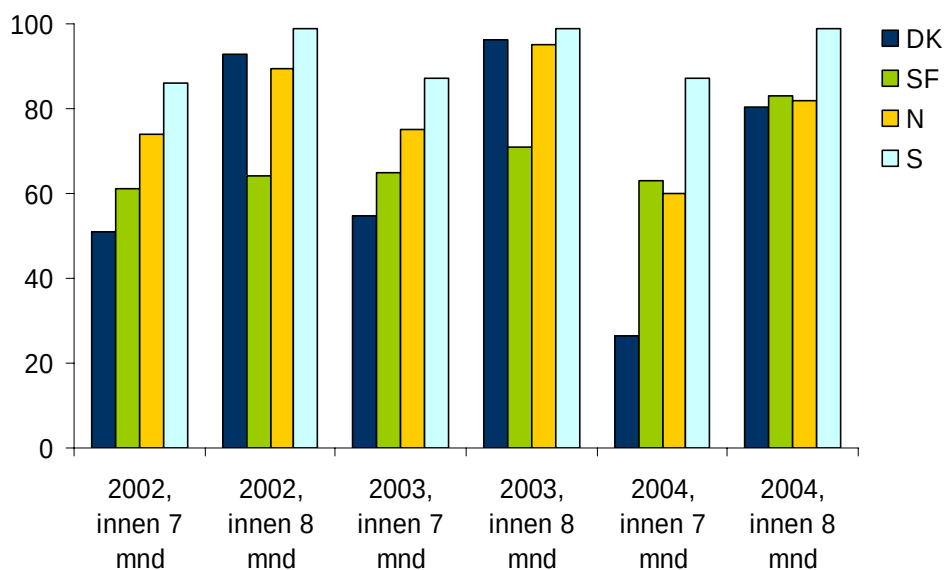
Figur 4.8 viser de totale kostnadene ved utarbeidelse av en 1. realitetsuttalelse i de nordiske landene. Som det går frem av figuren, har kostnadene i Danmark blitt redusert i betydelig grad de siste årene, noe vi også har vist i vår utredning om PVS. Patentstyrets kostnader har i de to siste årene vært høyest i Norden.

Figur 4.8 *Kostnader (direkte og indirekte) pr 1. realitetsuttalelse (i Euro) for patentsøknader*

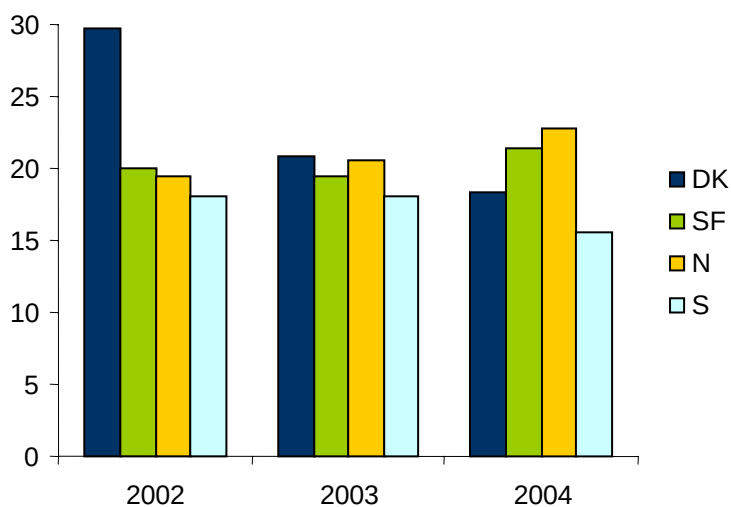

Kilde: Benchmarkingsunderlag fra Patentstyret

Figur 4.9 Avgivelse av første realitetsuttalelse i patentsaker. I prosent innen 7 og 8 måneder

Figur 4.10 Tidsbruk til første realitetsuttalelse for patentsøknader, dagsverk

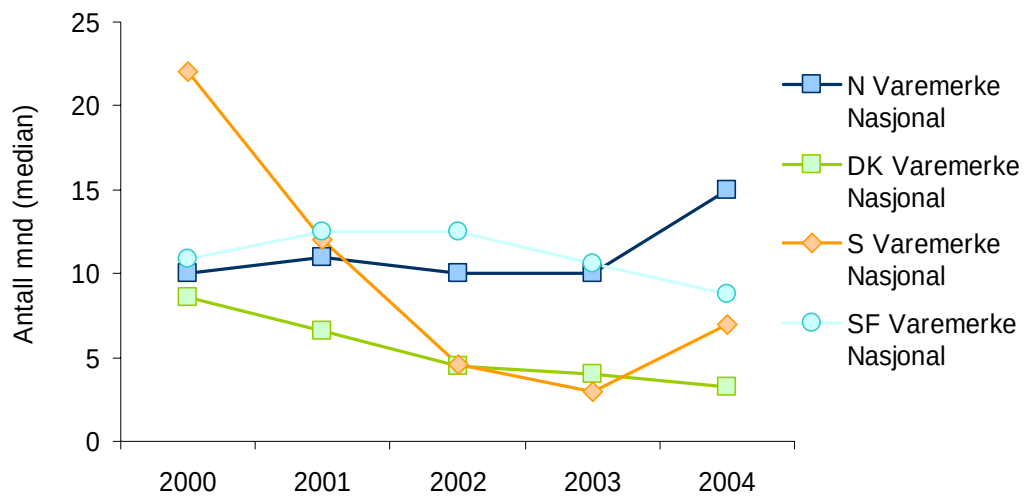

Kilde: Benchmarkingsunderlag fra Patentstyret

Tidsbruk for varemerkesøknader

Figur 4.11 viser antall måneder (median) som går med før varemerkesøknad er endelig behandlet i de ulike nordiske landene. Som vi ser av figuren har alle de nordiske landene totalt sett hatt en positiv utvikling, bortsett fra Patentstyret.

Figur 4.11 Tidsbruk for ferdigbehandlet varemerkesøknad

Kilde: Anslag fra Patentorganisasjonene

Litteratur

De nordiske patentmyndigheter (2004): *Feasibility study on the establishment of at Nordic PCT Authority*. 2004.

ÖPA: *Årsberetninger for 2002, 2003, 2004*.

Patent- og Varemerkestyrelsen: *Årsberetninger og Resultatrapporter fra årene 1997-2004*.

Patentstyret: *Årsberetninger*.

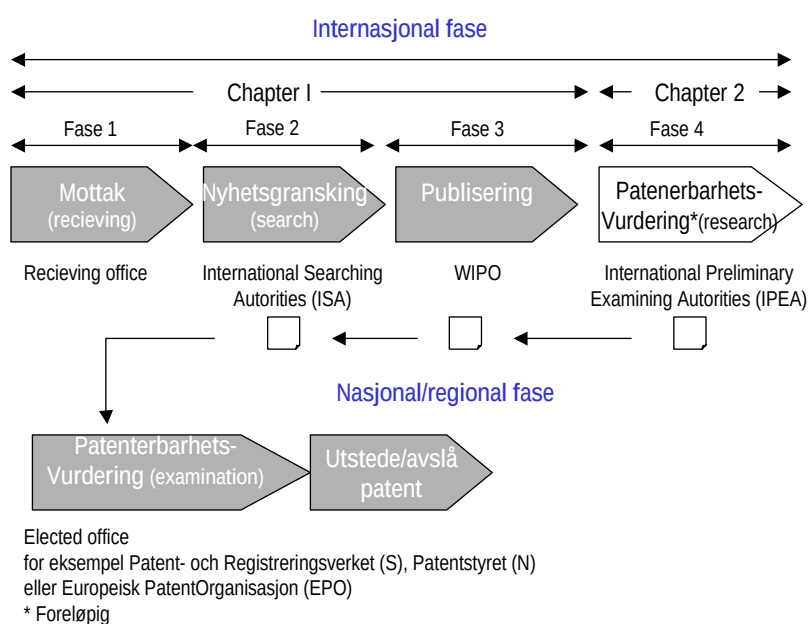
VEDLEGG 1: PCT-Systemet

PCT (Patent Cooperation Treaty) er en verdensomfattende ordning om patent-samarbeid. Ordningen har som siktemål å forenkle innlevering og behandling av patentsøknader. Pr i dag er 125 land medlemmer i ordningen.

Av medlemslandene har i dag 12 medlemsland status som International Search Authority (ISA) og International Preliminary Examining Authorities (IPEA). Disse landene/regionene (USA, Australia, Canada, Kina, Korea, Europeiske Patentorganisasjon, Spania, Finland, Sverige, Østerrike, Russland og Japan) gjennomfører nyhetsgransking ("søk") og foreløpig patenterbarhetsvurdering ("undersøkelse"). Patentstyret i Norge har status som Receiving Office (RO) og mottar et gebyr for denne tjenesten (500 NOK for overføring).

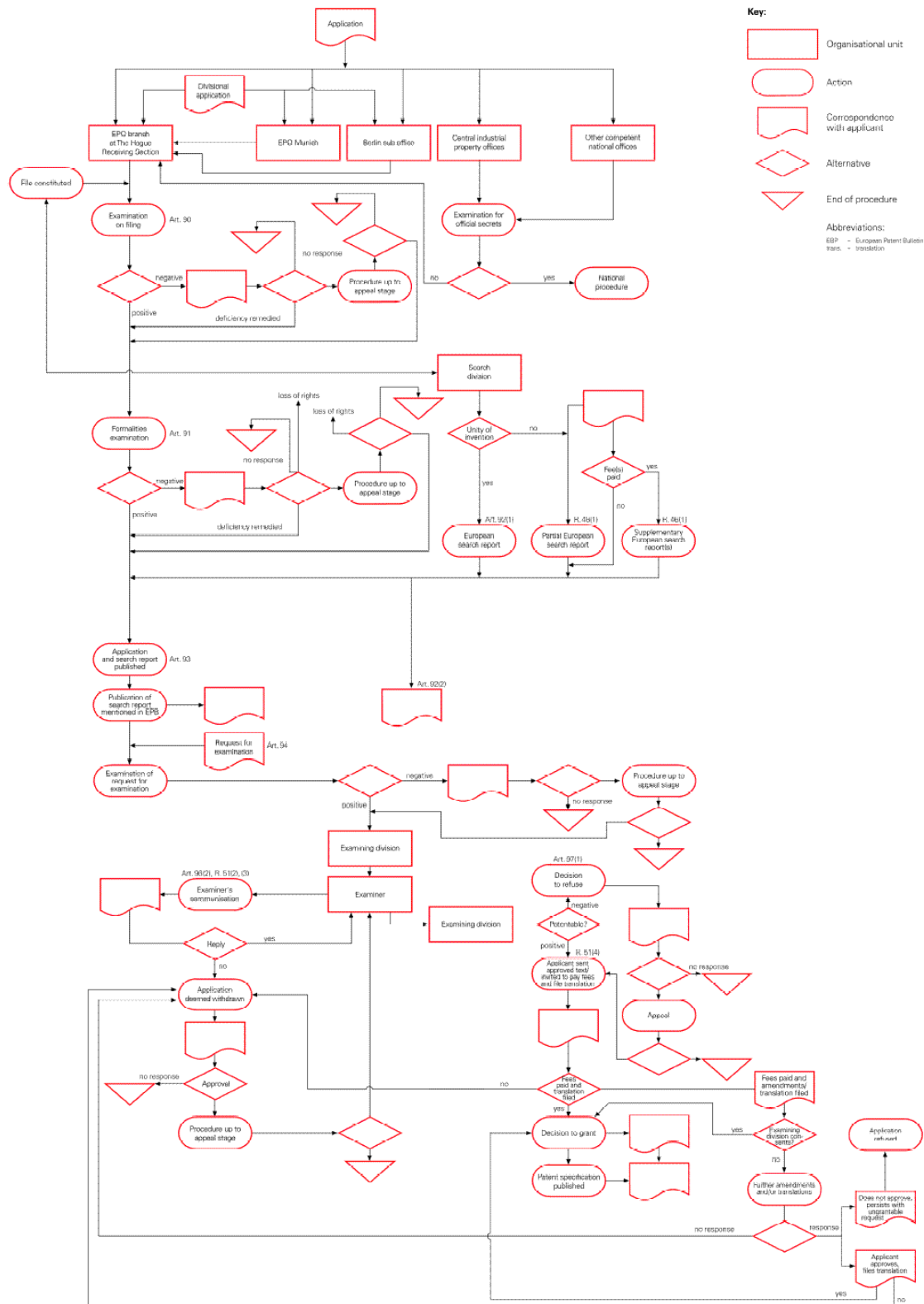
Innenfor PCT-systemet skiller man mellom regionale og nasjonale patentorganisasjoner. Eksempelvis er den Europeiske Patentorganisasjonen en regional patentorganisasjon. En PCT- søknad hvor det er kryssset av for europeisk patent (EP) til PCT går dermed til EPO og ikke til hver enkelt medlemsstat i den europeiske patentorganisasjonen.

Noen sentrale begreper som brukes i forbindelse med PCT-systemet er vist i figuren nedenfor. I de fire internasjonale fasene behandles patentsøknadene av utvalgte nasjonale eller regionale patentorganisasjoner. Undersøkelsesfasen (4) er valgfri. Patentstyret i Norge er i motsetning til for eksempel Sverige og Østerrike ikke involvert i den internasjonale fasen, bortsett fra at Patentstyret kan motta søknader for så å sende disse videre (i dag normalt til Sverige). Dokumenter fra den internasjonale fasen oversendes de nasjonale eller regionale (EPO m.fl.) patentorganisasjonene som undersøker og utsteder/avslår søknaden om et nasjonalt eller regionalt patent.

I den nasjonale fasen mottar "elected offices" (de land eller regioner som patent-søker har valgt ut) søknaden og behandler denne i utgangspunktet som en "vanlig" nasjonal søknad. Vurderingen skjer mot nasjonale eller regionale lover. Enkelte land i Europa har valgt European Patent Office som mottaker av nasjonale PCT-søknader.

VEDLEGG 2: EPO Flowchart²⁶

²⁶ EPO, Guidelines for Examination in the European Patent Office. Part 1. www.european-patent-office.org.